

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
ÂŞIK MURAT ÇOBANOĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN DİLİN DÖRT
TEMEL BECERİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

HAZIRLAYAN

SERKAN AKBABA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. KÜRŞAD ÇAĞRI BOZKIRLI

T.C.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**ÂŞIK MURAT ÇOBANOĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN
DİLİN DÖRT TEMEL BECERİSİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

SERKAN AKBABA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Kürşad Çağrı BOZKIRLI

KARS/2024

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Serkan Akbaba tarafından hazırlanan Âşık Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinin dilin dört temel becerisi açısından incelenmesi başlıklı bu çalışma, 01/07/2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *başarılı* bulunarak jürimiz tarafından *Türkçe Eğitimi* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak (oy çokluğuyla/birliğiyle) kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan: **İmza:**

Üye : **İmza:**

Üye : **İmza:**

ONAY

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
...../...../..... tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Unvanı Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Âşık Murat Çobanoğlu’nun şiirlerinin dilin dört temel becerisi açısından incelenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Scientific Ethic Statement

I declare that I complied with the rules of academic and scientific ethics from the proposal stage to the process of completion of the study titled (Project Title) as a Master Thesis I prepared, that I obtained all information in term Project with the framework of scientific ethics and traditions, that I showed sources to the each quotation I made directly or indirectly in this study I prepared as a term Project in accordance with the writing rules and works which I used have been shown in the bibliography.

.../.../2024

SERKAN AKBABA

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	
İÇİNDEKİLER	
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
TABLO LİSTESİ	v
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1 Dil	5
2.2 Dilin Doğuşu ve Özellikleri	6
2.3. Dilin Dört Temel Becerisi	7
2.3.1. Dinleme	9
2.3.1.1. Türkçe Eğitiminde Dinleme	10
2.3.1.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Dinleme Kazanımları	11
2.3.1.3. Dinleme Türleri	13
2.3.2. Konuşma	15
2.3.2.1 Türkçe Öğretiminde Konuşma	16
2.3.2.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Konuşma Kazanımları	17
2.3.2.3. Konuşma Tür, Yöntem ve Teknikleri	19
2.3.3. Okuma	20

2.3.3.1. Türkçe Eğitiminde Okuma	21
2.3.3.2 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Okuma Kazanımları	22
2.3.3.3. Okuma Tür, Yöntem ve Teknikleri	28
2.3.4. Yazma	31
2.3.4.1 Türkçe Öğretiminde Yazma	32
2.3.4.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Yazma Kazanımları	33
2.3.4.3. Yazma Tür, Yöntem ve Teknikleri	36
2.4. Edebiyat	39
2.4.1. Dil ve Edebiyat İlişkisi	41
2.5. Eğitim	43
2.5.1. Eğitim ve Edebiyat İlişkisi	44
2.6. Âşık Edebiyatı	46
2.6.1. Âşık Edebiyatı Şiir Özellikleri	48
2.7. Âşık Murat Çobanoğlu	51
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
3.YÖNTEM	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. İncelenen Dokümanlar	54
3.3. Verilerin Toplanması	55
3.4 Verilerin Analizi	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	56
4. Bulgular	56
BEŞİNCİ BÖLÜM	70
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	70
5.1 Sonuç	70
5.2. Tartışma	72
5.3. Öneriler	73
KAYNAKÇA	75
EKLER	82
ÖZGEÇMİŞ	297

Kafkas Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
ÂŞIK MURAT ÇOBANOĞLU’NUN ŞİİRLERİNİN DİLİN DÖRT
TEMEL BECERİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hazırlayan: SERKAN AKBABA
Danışman: Doç. Dr. KÜRŞAD ÇAĞRI BOZKIRLI

ÖZET

Bu çalışmada Âşık Murat Çobanoğlu’na ait şiirlerde, dilin dört temel becerileriyle ilgili unsurları belirlemek ve bu konuda daha sonra yapılacak çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada doküman inceleme modeli kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada Murat Çobanoğlu’na ait şiirler Kafkasyalı’nın (1998) *Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı, Sanatı, Eserleri* adlı eserinden alınmıştır. Bu çalışmada Türkçe öğretiminde önemli bir yere sahip olan dilin dört temel becerisine ait unsurlar her beceri için tespit edilmiş, sözcük düzeyi ve sözcük grubu düzeyi olarak sınıflandırılmıştır. Her beceri için ayrı ayrı tespit edilen unsurların frekans değeri, sözcük ve sözcük grubu düzeyi olarak oranları verilmiştir. Bu araştırma aynı zamanda âşık edebiyatı şiiri, Murat Çobanoğlu şiiri ve eğitim, edebiyat, dil gibi birçok alanda yapılan çalışmalara ve öğrencilere katkı sağlayacaktır. Araştırma sonucunda Murat Çobanoğlu şiirlerinin konuşma ve yazma becerilerine ait unsurları barındırmada zengin olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra âşık edebiyatı şiirlerinin toplumu yansıtmada toplumun dilini kullandığı ve dil açısından bir aktarım görevinde bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dil, dinleme, okuma, konuşma, yazma, şiir, edebiyat.

Kafkas University

İnstitute of Social Sciences

Department of Turkish Education

**ANALYZING THE POEMS OF ASHIK MURAT ÇOBANOĞLU IN
TERMS OF FOUR BASIC SKILLS OF LANGUAGE**

Master Thesis

Prepared by: SERKAN AKBABA

Supervisor: DO.DR. KŐRŐAD AĞRI BOZKIRLI

ABSTRACT

This study aims to determine the elements related to the four basic skills of language in the poems of Aşık Murat Çobanoğlu and to contribute to future studies on this subject. In this study, document analysis model was used and the data obtained were analyzed using content analysis technique. The poems belonging to Murat Çobanoğlu in the study were taken from Kafkasyalı's (1998) work entitled *Aşık Murat Çobanoğlu Hayatı, Sanatı, Eserleri*. In this study, the elements belonging to the four basic skills of the language, which have an important place in Turkish teaching, were categorized as word level and word group level determined for each skill. The frequency values of the elements determined separately for each skill and their ratios as word and word group levels are given. This research will also contribute to studies and students in many fields such as minstrel literature poetry, Murat Çobanoğlu poetry and education, literature, language. As a result of the research, it was determined that Murat Çobanoğlu poems are rich in containing elements of speaking and writing skills. In addition, it has been determined that minstrel literature poems use the language of the society in reflecting the society and have a transmission task in terms of language.

Keywords: Language, listening, reading, speaking, writing, poetry, literature.

ÖNSÖZ

İletişimin ana unsuru olan dil, insanlığın var oluşundan beri duygu, düşünce, birikim gibi birçok konuyu karşısındakine aktarmada temel araç olmuştur. İnsanlık dil ile anlatıp dil ile anlamıştır. Bu anlatma ve anlama süreci dilin dört temel becerisinin yapısını oluşturmuştur. Bu nedenle dile ait dört temel becerinin gelişmiş olması iletişim sürecini daha kolay hale getirecektir.

Edebiyatı oluşturan ana madde dildir. Edebi eserler ve türler dilin gelişimine ve duygu, düşüncelerin aktarımına katkı sağlayan bir unsurdur. Bu yönüyle bu çalışmada âşık edebiyatı şairlerinden olan Murat Çobanoğlu'na ait şiirler dilin dört temel becerisine ait öğelerin tespiti açısından incelenmiştir.

Çalışmada Kafkasyalı'nın (1998) “Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı, Sanatı, Eserleri” adlı eserindeki şiirler ele alınmıştır. Ele alınan şiirlerde dilin dört temel becerisine ait öğeler tespit edilmiş ve âşık edebiyatına ait şiirlerde becerilere ait tespit edilen öğelerin sıklık ve oranları verilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde sonuçlara varılmıştır.

Bu çalışma içeriğindeki başlıklarla, bulgularıyla ve Âşık Murat Çobanoğlu şiirlerine erişme açısından sonraki çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Kürşad Çağrı BOZKIRLI' ya ve eğitim hayatım boyunca yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Çalışmamı tamamlamam konusunda moral ve dikkatimi üst düzeyde tutmama yardımcı olan aileme şükranlarımı sunarım.

.../.../2024

Serkan AKBABA

TABLO LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
TABLO 4. 1. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.	56
TABLO 4. 2. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.	57
TABLO 4. 3. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.....	58
TABLO 4. 4. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.	59
TABLO 4. 5. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.	61
TABLO 4. 6. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.....	62
TABLO 4. 7. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Okuma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.	63
TABLO 4. 8. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Okuma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.....	64
TABLO 4. 9. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.	65
TABLO 4. 10. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.	66
TABLO 4. 11. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.....	68

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1.Problem

İnsan yaratılışı gereği düşünen, düşüncelerini paylaşma gereği duyan, sosyal bir varlıktır. İnsanın doğasında olan sosyallik, insanların birbirleriyle iletişim kurma gereğini doğurur. Bu gereğin yerine gelmesinde tarih boyunca en önemli iletişim aracı dil olmuştur. İletişimin ve hayatın idamesi için en önemli koşullardan olan dil nedir? Dilin ne olduğuna dair birçok tanımlama yapılmıştır. Bunlardan birkaç tanesine bakacak olursak, sözlük anlamı bakımından bakıldığında dil: 1.“Ağız boşluğunda bulunan ve tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan, etli, uzun, devinimli et parçası, tat alma organı.” 2.“İnsanların, duygularını, düşüncelerini bildirmek için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla yaptıkları anlaşma, öteki kişilerle iletişimi sağlayan ortam.” Olarak iki farklı anlamıyla tanımlanmıştır. Dil her şeyden önce insanı dünyadaki diğer canlılardan ayıran özelliklerden olan konuşmanın ana unsuru olması açısından önemlidir. “Dil insanların meramlarını ve duygularını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle, başla, gözle, kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma vasıtamız dildir” (Banguoğlu, 1986, s.9). Dil hakkında yapılan çalışmalar ve neticesinde ortaya konan tanımlamalara da bakıldığında dil hakkında birçok şey söylenebilir. İnsanların iletişim kurmak, sorun ve ihtiyaçlarını gidermek için, uzun zaman önce temeli atılan, seslerin ve hareketlerin kurallar çerçevesinde kodlanmasıyla oluşturulmuş değişime ve gelişime açık bir yapıdır (Ergin, 1972). İletişimin karşılıklı olarak doğru, anlaşılır ve etkili olabilmesi için dilin öğrenimi ve öğretimi çok önemli bir unsur olmuştur. Bu nedenle iletişimde doğru anlama

ve anlatma sağlanabilmesi için dile ait becerilerin olması gereken zamanda ve hedeflenen kazanımlar çerçevesinde edinilmesi önemlidir.

Dil: Dört temel beceriye sahiptir. Bu beceriler Okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Dil, anlama alanında dinleme ve okuma, anlatma alanında ise konuşma ve yazma olarak dört temel dil becerilerini sınıflamış ve dil ediniminde ve öğreniminde bunlar hedef beceriler olarak ele alınmıştır. İnsanların etkili ve anlaşılabilir bir iletişim süreci kurabilmesi bu beceriler üzerine eğitim almasıyla doğrudan ilişkilendirilebilir. İnsanı diğer canlı türlerinden ayıran en temel özelliklerinden biri dil yetisi ve dilin becerileridir. Dil yetisi ve becerisi sayesinde insanlar, konuşarak iletişim kurar, duygu ve düşüncelerini ifade eder ve başkalarını anlamaya çalışırlar (Temizkan, 2013). Etkili ve anlaşılır bir iletişim süreci için temel dil becerilerinin yanı sıra o dile ait eserler de önemli bir yer tutar. Bu eserler kültürel, toplumsal, sosyal konuları aktarımlarıyla ve kullandıkları dilleriyle içeriklerini ve dillerini sonraki nesillere aktarımda bir köprü görevi kurarlar. Bu nedenlerle insanların temel dil becerilerini geliştiren bir diğer unsur da yazınsal metinlerin içeriğinde bulundurduğu temel becerilere dönük kullanımlardır. Edebi eserlerde bulunan bu kullanımlar konuşma, dinleme, yazma ve okuma gibi becerilerin gelişimine doğrudan etki eder. Edebi eserlerle hem kültürel hem de dile ait unsurlar okuyucuyla buluşur. Edebi türlerin temel becerilere olan etkisi göz önüne alındığında bu çalışmada doküman tarama yöntemiyle roman, öykü, şiir, vb. edebi eserlerin dilin dört temel becerisine olan etkisini ve katkısını ortaya koymak amacıyla araştırmanın problemi; Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinde dört temel dil becerilerine ait unsurlara ne kadar yer verilmiştir? Sorusu oluşturmaktadır. Ayrıca edebi bir tür olan şiirde dört temel beceriye ait unsurlara ne kadar yer verildiği, âşık edebiyatı ürünü olan şiirlerde en çok hangi dil becerisine ait unsurun bulunduğu gibi alt sebeplerde problem kapsamında yer almaktadır.

1.2. Amaç

Bir dile ait eserler gerek kültürel unsurları gerekse üsluplarıyla o dilin bir aynasıdır. Bu eserler yaratıldıkları dillerin, o dile ait becerilerini geliştirmede ve bu becerilere ait unsurları fark ettirmede önemli bir yer tutar. Bu nedenle bu çalışmada edebi bir tür olan şiir ele alınmıştır. Dile ait beceriler bu türe ait eserler aracılığıyla verilecektir.

Bu çalışmanın amacı Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinde dilin dört temel becerileri olan dinleme, okuma, konuşma, yazma açısından ilgili öğeleri tespit etmek ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlamaktır.

Bu araştırmada Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinde temel dil becerilerine ait öğelere ne ölçüde yer verilmiştir? Sorusuna cevap bulmak amaçlanmıştır.

Yapılan bu araştırma sonucunda ortaya çıkan veriler ve sunulan bilgilerle bu konuda daha sonra yapılacak araştırmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. Önem

İnsan; iletişim kurmak, ihtiyaç ve sorunlarını dile getirmek için, dili kurallarına uygun kullanmaya, dili kullanırken etkili ve anlaşılabilir olmaya mecburdur. Aksi takdirde dili sorumsuzca kullanır. Dilin kendine ait kurallarını çiğner, etkili bir iletişim kuramaz. Bu şekilde kullandığı dil, kendi iletişimini aktarmada yetersiz kalır. Bu şekilde aktarımda yetersiz kalan dil ve bu dilin sorumsuz kullanımı bu dille kültürü sonraki nesillere aktaranlar tarafından da benimsenir. Bu yanlış kullanımı benimseme, iletişim sürecini ve kültürün doğru aktarımını etkisiz kılar. Tüm bu olumsuzlukların önüne bir set olması açısından dilin dört temel becerisinin öğrenimi ve etkili kullanımı devreye girer. Dili kurallarına uygun, herkes için aynı ve en önemlisi iletişimi etkili ve anlaşılabilir kılabilmek için dilin dört temel dil becerisine hâkim olmak gerekmektedir.

Dil bir toplumun düşüncesinin, duygularının ve zihnindeki her şeyin ses ya da yazıyla dışa aktarımıdır. Bir toplum dili ile fikirlerini, duygularını, düşüncelerini nesiller sonrasına aktarabilir. Bu bakımdan dil bir kültür

taşıyıcısıdır. Bu iki kavram birbirinden bağımsız düşünülemez (Göçer, 2012). Toplum bu kültürel taşıyıcılığı en iyi yazınsal türlerle yapabilir. Bu yazınsal türlerden biri olan şiir topluma ait kültürü ve dili nesiller sonrasına aktarmada önemli bir yer edinir. Şiir içerik olarak toplumun yaşamını, duygularını, fikirlerini aktarabilmektedir. Kültürel unsurları aktarmanın yanı sıra şiir dil gelişiminde de önemlidir. Şiirler, ses ve ahenk unsurlarıyla oluşturulan, okuyucuyu sadece bu unsurlar aracılığıyla değil, aynı zamanda taşıdığı anlamlarla da farklı dünyalara götüren etkili metinlerdir. Bu etki nedeniyle, herkesin hayatında belirli dönemlerde ezberlediği ve unutmadığı şiirler mutlaka bulunmaktadır. Şiirsel kalıplar içinde kelimelerin anlamlarını sunan manzum sözlükler, şiir ezberlemenin daha kolay olacağı düşüncesiyle hazırlanmışlardır. Bu yaklaşım, kelimelerin şiir ezberleme yoluyla daha kolay anlaşılacağı ve dil öğretiminde daha etkili bir yöntem sağlanacağı düşüncesine dayanmaktadır (İlhan, 2007). Dilin dört temel becerisini geliştirmek, bu becerileri öğrenmek kadar önemli bir husustur. Bu gelişimi şüphe yok ki en çok etkileyecek şeylerin başında edebi türler gelir. Edebi türler, okuyucuya eserlerde geçen tüm dil becerilerini fark ettirir ve sezdirir. Bu şekilde yazınsal eserlerin de katkısıyla öğrenilen beceriler gelişir ve iletişimde dilin daha verimli ve etkili kullanımı sağlanır.

1.4. Varsayımlar

Çalışmada araştırmanın amacına ulaşması için kaynak tarama yönteminin kullanılması, veri elde etmede yeterli olacağı varsayılmıştır.

Çalışmada Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinin dört temel dil becerisi açısından barındırdıkları unsurlar incelense de elde edilen sonuçların şiirlerin geneli için değerlendirilebileceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma Murat Çobanoğlu'nun şiirlerine ulaşmada Kafkasyalı'ya (1998) ait olan “*Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı- Sanatı- Eserleri*” adlı eserde bulunan şiirlerle sınırlandırılmıştır. Dört temel dil becerisine ait öğelerle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Dil

Diller, insanın yaratılışından beri var olmuş, insanların ihtiyaç, duygu ve düşüncelerini, başkasına aktarma gereği duyduğu her şeyi iletme görevi gören insana özgü kurallı yapılardır.

Yaratılışı itibarıyla insan sosyal bir varlıktır. Bu sosyallik insana iletişim kurma ihtiyacı doğurur ve bu ihtiyacın giderilmesi dil ile mümkün kılınmıştır. Oluşumu karanlık dönemlere uzanan dil sadece iletişim kurma ve duygu, düşünce paylaşımı yapma görevini değil aynı zamanda kültür aktarımı yapma görevini de üstlenmiş, geçmişten günümüze köprü görevi görmüştür. Dilin bu köprü göreviyle insanlar hayata karşı sıfır bilgiyle değil sürekli, bir önceki nesillerden gelen bilgi birikimiyle hayatlarını kolaylaştırmışlardır. Dilin iletişimde olduğu kadar kültürel, sosyal, teknolojik, dini gibi farklı alanlarda da taşıyıcı ve aktarıcı olması önemini bir kez daha görülür. Kültür, dilin özelliklerini sergilemesine olanak sağlayan önemli bir uygulama alanıdır. Dil, milletlerin algıları, ilgi alanları ve kültürel değerleri doğrultusunda somut yapıtlar vasıtasıyla ortaya çıkar. Konuşmalarda ele alınan her şey, kültürün dil yoluyla toplumsal yaşama yansımasıdır (Göçer, 2012). Dil bütün bu şekillerde insanlara hizmet eden canlı bir varlıktır. Belli kurallar çerçevesinde bulunan dil, insanlar tarafından da bu kurallara boyun eğerek kullanılmalıdır. Hiç kimse kendi istediği şekli ve kuralı dile veremez. Dil doğasına uygun ve kuralları çerçevesinde kullanılmalıdır. Aksi halde kurallar ve dil düzeni bozulur. Bu bozulma iletişim, aktarım ve kültürel açıdan olumsuz sonuçlar verir ve herkesin farklı şeyler anlayabileceği, içinden çıkılmaz bir hal alır.

“Dil Yalnızca bireyler arasındaki karşılıklı basit bir anlaşma aracından ibaret değildir; aynı zamanda sosyal bir manevî varlıktır, sosyal bir “kurumdur. Çünkü bir toplumu oluşturan bütün bireyler, birbirlerine bu ortak anlaşma aracını kullanma bağı ile bağlanmıştır. Fransızca Fransız toplumunun, Fince Fin toplumunun, Türkçe de Türk toplumunun eseridir. Bu bakımdan dil her toplumda bir sosyal akrabalık bağı oluşturmuştur. Bu bağ koparsa, toplum çöküntüye uğrar, sosyal değerler eriyerek kaybolur. Akın hâlindeki yabancı sözcüklerin zamanla dilimiz üzerinde doğuracağı sonuç da budur” (Korkmaz, 2002, s.4).

Dil hakkındaki açıklamadan da anlaşılacağı üzere: Dilin yalnızca bir anlaşma aracı değil bir sosyallik bağı olduğunu ve her dilin kendi toplumunu bağlayıcı etkiye sahip olduğunu görürüz. Bu bağlayıcı etkiyi, dili kurallarına uygun kullanarak koruyabiliriz.

2.2 Dilin Doğuşu ve Özellikleri

Dünya üzerinde birçok dil vardır. Birçok kavim kendilerine özgü dili kullanmaktadır. Diller kendilerini bir arada tutan bir bağ olmuş ve kültürlerini aktarıcı bir köprü olmuştur. Toplumlar için bu kadar öneme sahip olan dilin nasıl ortaya çıktığı her zaman üzerinde düşünülen bir konu olmuştur. Son yıllarda yapılan araştırmalar dilin de insan evrimi gibi doğal seçim yoluyla ortaya çıktığını öne sürmektedir (Ercilasun, 2021). Bu çalışmalarda çoğunlukla sesler ve işitme organlarıyla beynin gelişimine odaklanıldığını ve insan dilinin çevredeki varlıkların seslerini taklit yoluyla geliştiği fikrinin ön planda olduğunu belirtmektedir. Dillerin doğuşu üzerine yapılan çalışmaya da bakacak olursak: Dillerin, tüm kavimlerin dünyayı anlama ve seslendirmede doğadan duydukları sesleri taklit etmesiyle ortaya çıktığı kabul görür. Her millet doğayı kendisine göre seslerle ifade etmiştir. Aynı cismi farklı seslerle duyup, söylemişlerdir. Dillerin doğuşunda doğanın sesinin taklidinin önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Dil canlı bir varlıktır. Kendini sürekli yenileyen değişen bir yapıdadır. Belli başlı kurallara sahip ve bu çerçevede kodlanmış bir olgudur. Belli kuralları olan dilin bazı özellikleri vardır ve bu özellikler şunlardır:

- Doğallık
- Canlılık
- Ulusallık ve sosyallik
- Soslilik
- Birleşme (Çankaya Üniversitesi s.2).

Dile ait kurallar farklı dillere ait yapıları ve şekillerini gösterir. Dile ait kurallar o dili oluşturan toplumun düşüncelerinin ve fikirlerinin bir yansımasıdır. Bahsedilen kurallar toplumun dile ait tutumlarını ve anlayışlarını ortaya koyar.

Dil, doğuşundan günümüze kadar canlı bir yapıda olma özelliğiyle değişimlere uğrasa da kuralları ölçüsünde değişim göstermiştir. Var olduğu toplumu sosyal açıdan birleştirmiş ve ortak bir payda olup birleştirici güç görevini üstlenmiştir.

Dil seslerden oluşan, her nesnenin ve soyut bir yapının adlandırılmasıdır. En temel iletişim aracı olan dil kendine özgü kuralları olan bir varlıktır. Dil bu kuralları sayesinde anlaşılır ve kalıcıdır. Her dil ait olduğu toplumun anlama ve anlatma ihtiyacını karşılamaktadır. Bu sayede dil milli bir yapı oluşturabilmektedir. Duygu, düşünce ve tecrübelerin yüzyıllar ötesine aktarılmasında bir iletici güçtür.

2.3. Dilin Dört Temel Becerisi

Dil bir iletişim ve kültür aktarım aracıdır. Toplumların var olmaları için dile ihtiyaçları vardır. Dil sayesinde varlıklarını nesiller boyu sürdürürler. İnsan doğduğu toplumun dilini işitir, dinler ve öğrenir. Bu öğrenilen dil ana dildir. Böylece o topluma ait kültürel unsurları da benimser. Bir toplumun değer yargılarını ve kültürünü koruyan ve bunları kuşaktan kuşağa aktaran unsur dil olduğuna göre, bireyin sosyalleşmesinin ilk ve en temel koşulu ana dil eğitimi olmaktadır (Duman, 1998). Bu açıdan bakıldığında ana dil kültürel aktarım ve iletişimin ilk unsurudur. İletişimin ilk unsurlarından olan ana dil zamanında ve

yeterli düzeyde edinilmelidir. Aksi takdirde bu eksiklik temel dil becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Becerilerin gelişimi eksik ya da bir becerinin daha az veya çok gelişmesine yol açar. Eksik ya da daha çok gelişen beceri etkili bir iletişim süreci sağlayamaz. Dört temel becerinin her biri, bir bütünün ayrılmaz parçaları olarak değerlendirilmeli ve eşzamanlı olarak geliştirilmelidir. Dil becerilerinin tümünü belirli bir seviyede kullanabilme yetisi kazanılmadıkça, ana dilin tam anlamıyla öğretildiği söylenemez (Doğan, 2009). Bahsedildiği gibi tüm beceriler bir bütündür birbirini tamamlayıcıdır. Birinin gelişiminin negatif ve pozitifliği iletişim sürecinde aksaklıklara yol açar. Tüm bu sebeplerden dolayı etkili bir anlama anlatma süreci için temel dil becerileri yeterli ve eşit düzeyde gelişmelidir.

Dil: Okuma, dinleme, konuşma ve yazma olmak üzere dört temel beceriye sahiptir. Dil, anlama alanında dinleme ve okuma anlatma alanında ise konuşma ve yazma olarak dört temel dil becerilerini sınıflamış ve dil ediniminde ve öğreniminde bunlar hedef beceriler olarak ele alınmıştır. Bahsedilen dil becerilerinin yanı sıra Coşkun (2007) iletişimsel açıdan bu becerilere görsel dili de eklemiştir.

2.3.1. Dinleme

Dinleme, iletişimin ve anlamlandırmanın önemli bir parçasıdır. Ana dil ediniminde ilk basamaklardan biridir. Anadil öğrenimi hayatın ilk yıllarında oluşur ve bu da dinleme yoluyla gerçekleşir. Dolayısıyla dinleme becerisi anadil ediniminde de önemli bir yer edinir. Dilin temel becerileri içinde anlama kapsamında incelenen dinleme becerisi hakkında günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Dinleme; sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve uygun şekilde yanıt verme yeteneğidir (Johnson, 1951). Konuşulan sözcüklere odaklanma, sesleri algılama ve anlamlandırmadır (Hampleman, 1958). Konuşan bireyin iletmek istediği mesajı kesintisiz biçimde anlama ve bu mesaja uygun tepki verme yetkinliğidir (Demirel, 1999). Yukarıdaki tanımlara bakıldığında dinlemenin daha çok anlama yönü üzerinde durulduğu görülmüştür. Dinlemede amaç anlamadır. Ama bazen dinleme zevk almak için dinlenme ve rahatlamak içinde yapılmaktadır. Müzik dinlemek, doğanın sesini dinlemek buna örnek olarak gösterilebilir.

İletişimin en önemli gereklerinden olan dinleme bilinçli yapılan bir süreçtir. İnsan günlük yaşamında çevresinden birçok ses duyar ama bunların sadece bir kısmını dinler. Duyduğu seslere dikkatini verip anlamaya çalışırsa bu bir dinleme süreci olacaktır. Dinlenen bu sesler bazen bir iletişim kurmak için bazen de bir duyguyu anlamak için olabilir. Bu duyguyu anlamak için yapılan dinleme estetik bir dinlemedir. Bahsedilen her iki dinlemede de dinleme artık işitmeden farklıdır. Dinleme, dilin dört işlevinden en sık kullanılanıdır ve aynı zamanda bir iletişim kurma biçimidir. İşitmekten ziyade dinleme belirli bir gaye doğrultusunda gerçekleştirilen ve öğrenilmesi gerekli olan bir beceridir. Dinleme, bireyin tercihiyle bağlı olarak seçerek ve isteyerek algıladığı seslerin bütünü olduğu için seçicilik unsuru taşır (Aktaş ve Gündüz, 2004). Dinleme ve işitme arasındaki fark ile ilgili yapılan araştırmalar sonucu yorumlara bakıldığında iki kavramın birbirine benzer olmadığı görülmüş olur.

Dil bir iletişim aracıdır ve sözlü iletişimin önemli bir parçasıdır. Sözlü iletişimde seslerle kodlanan sözcüklerin işitilip, farkına varılıp, beyinde anlamlandırılması bir dinlemedir. Ancak insan her duyduğu sesi dinlemiş

sayılmaz. Dinleme konusundan bahsedilirken mutlaka işitme kavramına değinmek gerekmektedir. İşitme dil ile kodlanmış seslerin anlamlandırılmak için çaba gösterilmeden, zihnin anlamlandırmak için uyarılmadığı, seslerin sadece duyulmasından ibaret olan bir süreçtir. Dinleme ise belli bir sürecin olduğu bir iştir. Dinleme işitilen sese dikkatin toplanıldığı, seslerin ayrıştırılıp, tanımlandığı zihinsel bir süreçtir. Görüldüğü üzere her işitme bir dinleme değildir. Bu doğrultudan bakıldığında dinleme için işitme şarttır ancak işitmek için dinlemenin aynı şekilde olduğu söylenemez.

2.3.1.1. Türkçe Eğitiminde Dinleme

Dinleme becerisi diğer beceriler gibi öğrenilebilir ve öğretilabilir bir süreçtir. Dinleme becerisinde de diğer becerilerde olduğu gibi bilgi, beceri ve alışkanlık gerekmektedir. Birçok insan yeterli dinleme ve anlama becerisine sahip değildir. Bunun başlıca sebebi dinlemenin doğuştan gelen bir yetenek olduğuna inanılıp eğitime önem verilmemesidir. Kişinin dinlediklerini anlamlandırabilmesi için dinleme üzerinde eğitim çok önemli bir yerdedir. Dinleme eğitimi erken zamanlarda başlar. Okul öncesi zamanlar başlangıç sayılabilir. İlk eğitimin başladığı esnada öğrenci öğrendiklerini dinleme yoluyla edinir. Dinleme becerisinin eğitimle gelişeceği yadırganamaz bir gerçektir. Bu nedenle tüm dil becerilerinde olduğu gibi dinleme de eğitimle geliştirilebilir. Bu gelişim sayesinde dinleme becerisi yüksek bireyler iletişim sağlamada ve iletişimde verilen mesajı anlamada daha başarılı olur. Tüm bu bahsedilenlere ek olarak Doğan (2007) dinlemenin geliştirilmesi mümkün bir beceri olduğunu savunur. Bu sebeple de Türkçe derslerinde bu beceri geliştirilmeye çalışılır.

Dinleme becerisi diğer becerilerin edinilmesinde ana unsurlardandır. İnsan işittiklerini dinler, dinlediklerini anlamlandırır, zihinsel süreçlerden geçirir. Bu yönüyle anadilin öğrenilmesinde en temel beceridir. Sadece anadilin öğrenilmesinin yanı sıra diğer dil becerilerinin kazanılmasında ve kullanılmasında bir temel görevi görür. İnsan dinlediklerini konuşur,

konuştuğunu okur ve yazar. Bu açıdan bakıldığında dil becerilerini bir zincirin halkalarına benzetirsek dinleme becerisi ilk halka olur. Bu becerinin eksik ya da yetersiz olması insana başta iletişim konusu olmak üzere hayatının birçok alanında olumsuz etki eder. Bu nedenle Türkçe eğitiminde yapılan programlarda kazandırılması gereken bir beceri olmuştur. 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda bu becerilere ve bu becerilerin kazanımlarına sınıf düzeylerinde geniş yer verilmiştir.

2.3.1.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Dinleme Kazanımları

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan 2019 Türkçe Öğretim Programı, temel dil becerilerinin öğrenciye hangi kazanımları edindireceğini sınıf düzeylerinde belirtmiştir.

Dört temel dil becerileri öğrencinin hayatının her alanında iletişim, anlama ve anlatma gibi alanlarda önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle beceriler öğrencilerin sınıf ve düzeylerine göre çeşitli kazanımlar edindirmeyi amaçlamaktadır. Bu becerilerden ortaokul sınıfları düzeyinde olanlar aşağıda verilmiştir (MEB, 2019, s.35-50).

5. sınıf dinleme/izleme kazanımları

- “Dinlediklerinde ya da izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.”
- “Dinlediklerinde ya da izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.”
- “Dinlediklerinin ya da izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.”
- “Dinlediklerini ya da izlediklerini özetler.”
- “Dinledikleri ya da izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.”
- “Dinlediklerine ya da izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.”
- “Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.”

- “Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.”
- “Dinlediklerinin ya da izlediklerinin içeriğini değerlendirir.”
- “Dinledikleriyle ya da izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.”
- “Dinleme stratejilerini uygular.”

6. sınıf dinleme/izleme kazanımları

- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.”
- “Dinlediklerini/izlediklerini özetler.”
- “Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.”
- “Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.”
- “Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.”
- “Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.”
- “Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.”
- “Dinleme stratejilerini uygular.”

7. sınıf dinleme/izleme kazanımları

- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.”
- “Dinlediklerini/izlediklerini özetler.”
- “Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.”
- “Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.”
- “Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.”

- “Dinlediklerinde/izlediklerinde başvurulmuş düşünceleri geliştirme yollarını tespit eder.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.”
- “Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.”
- “Dinleme stratejilerini uygular.”
- “Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.”

8. sınıf dinleme/izleme kazanımları

- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.”
- “Dinlediklerini/izlediklerini özetler.”
- “Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu tespit eder.”
- “Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.”
- “Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.”
- “Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.”
- “Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.”
- “Dinledikleri/izledikleri medya metinlerini değerlendirir.”
- “Dinlediklerinde/izlediklerinde başvurulmuş düşünceleri geliştirme yollarını tespit eder.”
- “Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.”
- “Dinleme stratejilerini uygular” (MEB, 2019, s. 35-50).

2.3.1.3. Dinleme Türleri

Etkili bir dinleme yapabilmek için dinleme kadar seçilen dinleme türü de önemlidir. Salt dinleme yapmak ve dinleme amacına uygun türle dinleme

yapmak arasında hedeflere ulaşmak açısından önemli farklar vardır. Amaca uygun dinleme türü kullanmak, bizi hedeflediğimiz yere daha etkili dinlemeyle ulaştırır.

Dinlemeye ait türler şunlardır:

1. Katılımlı dinleme: Dinleme esnasında anlamadığı, zihninde oluşan soruları konuşmacıya aktaran, konuşmacıya dinlenildiğini hissettiren dinlemedir.

2. Katılımsız dinleme: Dinleme sürecinde konuşanla iletişim kurmadan, soru sormadan yapılan pasif olunan dinlemedir.

3. Not alarak dinleme: Dinleyenin konuşmada gerekli ve önemli gördüğü noktaları not ederek yaptığı dinlemedir.

4. Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme: Dinleyenin kendisini konuşan kişinin yerine koyduğu, konuşmacının ne hissettiğini, hangi bakış açısı olduğunu bu şekilde anlamlandırdığı dinlemedir.

5. Yaratıcı dinleme: Dinleyicinin konuşanın söylediklerinden yeni fikirler ürettiği dinlemedir.

6. Seçici dinleme: Dinleyenin konuşmadan amacına uygun, ilgisi ve ihtiyacı olanları dinlediği dinlemedir.

7. Eleştirel dinleme: Dinleyicinin, konuşmacının söylediklerinden tarafsız bir şekilde çözümlemeler ve karşılaştırmalar yaptığı dinlemedir.

8. Grup halinde dinleme: Dinleyenlerin birlikte, grup olarak dinlemesidir.

9. Gönüllü dinleme: Bireylerin herhangi bir zorunluluk veya baskı altında olmadan kendileri istedi diye dinledikleri türdür. Bu dinleme türünü benimseyen kişi anlatılan konuyu daha iyi anlar.

10. Gönülsüz dinleme: Dinlenen konuya karşı ilgili olamayan ancak dinlemek zorunda olan bireylerin yapmış olduğu dinlemedir. Bu şekilde öğrencide anlama, istenilen düzeyde olmayabilir.

2.3.2. Konuşma

Sosyal bir yapıya sahip olan insan, içinde yaşadığı toplumla iletişime geçer. İnsanın kurduğu bu iletişimde onun en önemli aracı konuşmadır. İnsan için konuşma temel bir gereksinimdir. Bilgi, duygu, düşünce ve isteklerinin aktarılması ve giderilmesi için konuşmaya ihtiyaç duyar. Konuşması ne kadar etkili ve gelişmiş olursa aktarmış oldukları daha anlaşılabilir olur ve toplum tarafından benimsenir. Konuşma becerisi kazanmış birey toplumda kendini rahat ifade eder ve kabul görür.

Konuşma, dilin anlatmaya yönelik becerisidir. Konuşma becerisi insan doğduğundan itibaren başlar ve dinleme becerisi ile beraber edinilir. İnsan ömrünün ilk yıllarında edinilen konuşma okul yıllarına kadar çevreden edinildiği ölçüde konuşulur. Okul yılları ile daha sistemli bir hal kazanır.

Temel dil becerilerinden biri olan konuşma üzerine araştırmalar yapılan ve tanımlamalar bulunan bir beceridir. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

Konuşma, karşısındaki kişiye ya da topluma aklından geçenleri dil ve kelimeler yardımıyla anlatabilmesidir. Konuşma, duyguların, düşüncelerin ve isteklerin görsel ya da işitsel unsurlar aracılığıyla karşı tarafa iletilmesi, açıklanması ve ifade edilmesidir (Taşer, 2000). Konuşma kodlanmış bir yapı olan dili kullanıp sesler ve kelimeler ile zihninden geçenleri alıcıya aktarmasıdır.

Bu tanımlara da bakıldığında konuşma insan ve toplum arasında bilgi, düşünce, duygu aktarımında önemli bir araçtır. Bir araç olarak konuşma ne kadar açık, anlaşılır ve etkili kullanılırsa iletişim o kadar başarılı olur. Hayatın her alanında mutlaka olan konuşma seslerin kullanımı, telaffuzu, dizini bakımından iyi derecede olmalı ve iletişimi başarılı kılmalıdır.

2.3.2.1 Türkçe Öğretiminde Konuşma

Konuşma insan hayatın her alanında ihtiyaç duyulan çevreyle iletişim kurup, sorunları dile getirdiği önemli bir araçtır. İnsan için bu denli öneme sahip konuşma, geliştirilmesi sonucunda daha etkili ve verimli iletişim kurmayı sağlar. Bu gelişme verilen eğitim ile sağlanabilir.

Konuşma sadece bireye ses çıkartmayı, telaffuz etmeyi öğretmek değildir. Konuşma becerisi eğitimi bireye daha etkili iletişim kurma, dilin zenginliklerinin farkına vararak ve kullanarak konuşma edindirmeyi amaçlar.

Türkçe derslerinde dilin temel becerilerini öğrenciye edindirmek ve istendik düzeye getirmek önemli bir husus olmuştur. Öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirmeleri öğretim programlarında önemli bir yer tutmuştur. Dilin olanaklarının ve zenginliklerinin bilincinde olarak dili kurallarına uygun ve etkili olarak kullanmaları oldukça önemli görülmüştür. Öğrencinin yaşamı boyunca doğru, akıcı ve anlaşılır konuşması, konuşarak etkili bir iletişim kurabilmesi hem kendisini ifade etmesini hem konuşulanı anlamasını sağlayacaktır. Eğitim kurumlarında sunulan hitabet derslerinin amacı, öğrencilerin düşünceleri ile duygularını dil kuralları çerçevesinde, doğru ve etkili bir şekilde ifade etme yeteneğini geliştirmektir (Aktaş-Gündüz, 2001).

Konuşma becerisi geliştirilmesi önemli bir beceridir. Çünkü herkes konuşur ama her konuşma iletişim sürecinde aynı etkiye sahip olmaz. İşte bu yüzden konuşma becerisi geliştirilmelidir. Göğüş (1978:177) konuşma becerisine ait etkinlikler için ayrı bir ders saati olmasının gerekliliğini belirtir. Bu beceriye ait geliştirme çalışmaları planlı bir şekilde Türkçe eğitiminde verilmektedir. Bu şekilde öğrenci sözlü olarak kendi duygu ve düşüncelerini aktarmada etkili bir konuma gelir.

2.3.2.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Konuşma Kazanımları

Konuşma becerisi öğrencinin söz vasıtasıyla duygu, düşünce, fikir gibi zihninden geçenleri iletmek istediği kişiye etkili bir şekilde aktarmasını amaçlar. Bu etkili aktarmada konuşma becerisinin geliştirilmesi önemlidir. Geliştirme kazandırılması gereken bir takım hedefler sayesinde olabilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu hedef kazanımları 2019 Türkçe Öğretim Programı kapsamında sınıf düzeylerine göre belirlemiştir. Ortaokul sınıf düzeylerine göre konuşma kazanımları aşağıda verilmiştir.

5. sınıf konuşma kazanımları

- “Hazırlıklı konuşma yapar.”
- “Hazırlıksız konuşma yapar.”
- “Konuşma stratejilerini uygular.”
- “Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.”
- “Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.”
- “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”

6. sınıf konuşma kazanımları

- “Hazırlıksız konuşma yapar.”
- “Konuşma stratejilerini uygular.”
- “Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.”
- “Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.”
- “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”

7. sınıf konuşma kazanımları

- “Hazırlıklı konuşma yapar.”
- “Hazırlıksız konuşma yapar.”
- “Konuşma stratejilerini uygular.”
- “Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.”
- “Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.”
- “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”

8. sınıf konuşma kazanımları

- “Hazırlıklı konuşma yapar.”
- “Hazırlıksız konuşma yapar.”
- “Konuşma stratejilerini uygular.”
- “Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.”
- “Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.”
- “Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”
- “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır” (MEB, 2019).

2.3.2.3. Konuşma Tür, Yöntem ve Teknikleri

1. İkna etme: Konuşmacının söylediklerini dinleyiciye kabul ettirmeye çalışarak konuşmasıdır.

2. Eleştirel konuşma: Amacı konuşulan bir konunun tüm yönleriyle ele alınıp, tarafsız bir bakışla yorumlanmasını ve fikir üretme becerilerinin gelişmesini sağlamaktır.

3. Katılımlı konuşma: Konuşma sürecine dinleyicilerin fikir, düşünce, duygu veya sorularıyla katılmasıdır. Bu şekilde konunun anlaşılması ve değişik bakış açıları geliştirilmesi sağlanır.

4. Tartışma: Konuşulan konu hakkında olumlu ya da olumsuz düşünceleri savunan kişilerin fikirlerini savunması olarak gerçekleşir.

5. Kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma: Konuşmacının meramını anladığını, konuşmayı yapana hissettirecek şekilde iletişim kurmaktır.

6. Güdümlü konuşma: Öğrencinin belli bir konu hakkında duygularını veya düşüncelerini belirli bir plan çerçevesinde aktarmasıdır. Belirlenen konu amaç edinilerek konuşma bu doğrultuda yapılır.

7. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma: Öğrencilerin daha önceden belirlenen kelime ile kavramlardan oluşturulmuş havuzdan seçtikleri kelimeler ya da kavramları kullanarak yapacakları konuşmaya denir.

8. Serbest konuşma: Öğrencilerin istedikleri konuda konuşmaları sağlanarak ifade etme güçlerini geliştirmek amaçlanır.

9. Yaratıcı konuşma: Bir konuyu farklı bakış açıları getirerek yapılan, öğrencinin yetenek ve yaratıcılığını geliştiren türdür.

10. Hafızada tutma tekniği: Konuşmanın kesilmeden devam ettirilmesi ve kurallar çerçevesinde yapılması sağlanır.

2.3.3. Okuma

Okuma işaret ve sembollerin ses organları ve gözle beyinde algılanıp değerlendirilip, anlamlandırılmasıdır. Okuma sonradan edinilen bir beceridir. Okumayla yazınsal kaynaklarda bulunan bilgi, olay, duygu gibi anlatılmak istenenlere ulaşılır. Okumayla ilgili farklı tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Okuma basılı sözcükleri kavrama ve yorumlamaya dayanan zihinsel bir etkinliktir (Özdemir, 1983, s.12.). Yukarıdaki tanımlamaya da bakıldığında okumanın, harflerin ses ve gözle algılanıp beyinde anlamlandırılması ile gerçekleşen bir beceri olduğu söylenebilir.

Okumayla gördüğümüz bir yazının anlatmak istediklerini anlamayı hedefleriz. Ancak okumada en önemli hususlardan biri okuduğunu anlamak için bilinen bir dildeki yazıdır. Bunun yanında okunan sözcüklerin anlamlandırılması için kelime hazinesi de önemli bir husustur. Dinleme ve okuma yolu ile kazanılan sözcükler zihinde depolanmakta, konuşma ve yazma esnasında bu sözlükten yararlanılmakta ve kaydedilen kelimeler ile bilgiler kullanılmaktadır (Güneş, 2009). Aksi halde bazı kelimeler doğru telaffuz edilse de bilişsel süreç aktif hale gelmez ve anlamlandırma yapılamaz. Anlamlandırmada tek unsur bilinen bir dildeki yazı da değildir. Dile ait unsurlar, noktalama ve imlâ hataları da okuduklarımızı yanlış ve eksik algılamamızı sağlar.

Okuma bireye dili doğru kullanma, dilin kurallarını sezdirme ve dile ait kelimelerden bilinmeyenleri anlamlandırma sağlar. Bu açıdan bakıldığında okuma, anlama becerisinin yanı sıra bireye dile ait unsurları fark ettirmede de etkili olur.

Okuma anlamlandırma bakımından dikkat gerektiren bir durumdur. Dikkatsiz bir okuma sadece sesleri çıkarma olacaktır. Okuma yapılırken okunana odaklanma anlatılmak isteneni anlama ve eğer sesli okumayla anlaşılma sağlar. Dikkatsiz bir okumada anlatılmak istenen anlaşılmaz. Okunan kelimelerin atlanması, yanlış telaffuzu meydana gelebilir. Bu sebeple süreç verimsiz olur.

2.3.3.1. Türkçe Eğitiminde Okuma

Günümüzde uygulanan Türkçe eğitiminde okuma becerisi önemli bir yere sahiptir. Eğitim sistemi daha çok okuma becerisi üzerine kuruludur. Anlamanın önemli bir parçası olan okuma, eğitim sisteminde her ders için önemli bir araçtır. Yalnız Türkçe derslerinde değil farklı derslerde de okuduklarını anlamak dersin amacına ulaşmakta önemli bir yer edinir. Bütün dersler okuma becerisine sahip öğrenci gerektirir. Okuma becerisi gelişmemiş öğrencinin dersin kazanımlarına ulaşması oldukça zordur. Okuma eğitimiyle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Okuma becerisinin kazanımı ve gelişiminde öğrencinin okumaya yönelik tutumu, ilgisi olabildiğince yükseltilmelidir. Bu sayede beceri kazanımında daha verimli ve hedeflere dönük çalışma yapılır.

Okuma becerisi diğer dil becerileri gibi Milli Eğitim Bakanlığının üzerinde önemle durduğu becerilerin başında gelir. Bu becerinin kazanımıyla öğrenci okuduğunu anlama, yorumlama, eleştirme gibi yetkinliklere erişebilecektir. Öğrenci okuma becerisinin kazanımıyla sadece eğitim hayatında değil hayatı boyunca okuduğunu anlamlandırmada başarılı olacaktır. Tematik yaklaşım temel alınarak geliştirilen öğretim programında, okuma ve yazma kazanımları, metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yöntemleri aracılığıyla anlam oluşturmayı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır (MEB, 2019).

Üzerinde bu kadar durulan okuma becerisi şüphesiz bireye hayatı boyunca birçok noktada fayda sağlayacaktır. Bu becerinin gelişmesi için birçok farklı edebi tür etkili olur. Bu türlerden biri olan şiir de okuma becerisine ve bu yolla anlamaya katkı sağlar. Ayrıca şiir türünün okunması bunların yanı sıra anadili doğru kullanmaya da teşvik eder. Okunan şiir sayesinde kelimeler doğru kullanılır, okuma sırasında heyecan kontrol altına alınır ve okurken nefes alıp verme düzeni sağlanır. Bu sayılanlar şiir türünün okunmasıyla dili kullanmada önemli faydalar sağlar. Şiir türünün okunmasıyla içerik olarak okuyucuya edindireceklerine bakıldığında bu alanda da birçok fayda sağlar. Şiirin okunmasıyla anlatılan duygunun, iletilmek istenen mesajın ve verilen estetik değerlerin zihinde anlamlandırılması sağlanır. Şiir akıcı okumaya katkı sağlar

(Faver, 2008). Bu yönleriyle edebi türler okuma becerisine doğrudan ya da dolaylı olarak katkıda bulunur.

2.3.3.2 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Okuma Kazanımları

Milli Eğitim Bakanlığı dilin dört temel becerisine oldukça fazla önem vermiştir. 2019 yılı Türkçe öğretim programı da bu açıdan hedef- kazanımlar bakımından zengindir. Okuma becerisi de bu şekilde zengin bir kazanım tablosuyla verilmişti. Çünkü okuma sadece Türkçe dersi için değil diğer derslerin öğreniminde de oldukça önemlidir. Sadece ders olarak değil okuma becerisi öğrenciye hayatı boyunca birçok alanda iletişimsel olarak yarar sağlar.

Ortaokul sınıfları düzeyi okuma kazanımları aşağıda verilmiştir MEB(2019, s.35-50).

5. sınıf düzeyi okuma kazanımları

Akıcı Okuma ile ilgili kazanımlar

- “Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”
- “Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.”
- “Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.”
- “Okuma stratejilerini kullanır.”

Söz Varlığıyla ilgili kazanımlar

- “Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.”
- “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.”
- “Kelimelerin eş anlamlılarını bulur.”
- “Kelimelerin zıt anlamlılarını bulur.”
- “Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.”
- “Kökleri ve ekleri ayırt eder.”
- “Yapım ekinin işlevlerini açıklar.”

Anlama alanıyla ilgili kazanımlar

- “Metin türlerini ayırt eder.”

- “Okuduklarını özetler.”
- “Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.”
- “Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.”
- “Metindeki hikâye unsurlarını belirler.”
- “Metni yorumlar.”
- “Metinle ilgili sorular sorar.”
- “Metinle ilgili sorulara cevap verir.”
- “Metnin konusunu belirler.”
- “Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.”
- “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.”
- “Okuduğu metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.”
- “Medya metinlerini değerlendirir.”
- “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.”
- “Metinler arasında karşılaştırma yapar.”
- “Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır.”
- “Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.”
- “Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.”
- “Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.”
- “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”
- “Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder.”
- “Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar.”

6. Sınıf düzeyi okuma kazanımları

Akıcı Okumayla ilgili kazanımlar

- “Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”
- “Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.”
- “Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.”
- “Okuma stratejilerini kullanır.”

Söz Varlığıyla ilgili kazanımlar

- “Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.”

- “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.”
- “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.”
- “İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.”
- “İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.”
- “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.”
- “Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.”
- “Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.”
- “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.”

Anlama alanıyla ilgili kazanımlar

- “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”
- “Görselden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.”
- “Okuduklarını özetler.”
- “Metinle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinle ilgili sorular sorar.”
- “Metnin konusunu belirler.”
- “Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.”
- “Metnin içeriğine uygun başlık belirler.”
- “Metindeki hikâye unsurlarını belirler.”
- “Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.”
- “Metnin içeriğini yorumlar.”
- “Metinler arasında karşılaştırma yapar.”
- “Metin türlerini ayırt eder.”
- “Şiirin şekil özelliklerini açıklar.”
- “Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.”
- “Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.”
- “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.”
- “Medya metinlerini değerlendirir.”
- “Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.”
- “Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.”
- “Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.”

7. sınıf düzeyi okuma kazanımları

Akıcı okumayla ilgili kazanımlar

- “Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”
- “Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.”
- “Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.”
- “Okuma stratejilerini kullanır.”

Söz varlığıyla ilgili kazanımlar

- “Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.”
- “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.”
- “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.”
- “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”
- “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.”
- “Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.”
- “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.”
- “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.”
- “Anlatım bozukluklarını tespit eder.”

Anlama alanıyla ilgili kazanımlar

- “Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.”
- “Okuduklarını özetler.”
- “Metnin konusunu belirler.”
- “Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.”
- “Metindeki yardımcı fikirleri belirler.”
- “Metinle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinle ilgili sorular sorar.”
- “Metindeki hikâye unsurlarını belirler.”
- “Metnin içeriğini yorumlar.”
- “Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.”
- “Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.”
- “Metinler arasında karşılaştırma yapar.”
- “Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.”

- “Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.”
- “Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.”
- “Metin türlerini ayırt eder.”
- “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.”
- “Medya metinlerini değerlendirir.”
- “Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.”
- “Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.”
- “Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.”
- “Metinlerin yazılı hâli ile medya sunumlarını karşılaştırır.”
- “Metindeki anlatım biçimlerini belirler.”
- “Metinde kullanılan düşüncüyü geliştirme yollarını belirler.”
- “Metindeki iş ve işlem basamaklarını kavrar.”

8. Sınıf düzeyi okuma kazanımları

Akıcı okumayla ilgili kazanımlar

- “Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.”
- “Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.”
- “Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.”
- “Okuma stratejilerini kullanır.”

Söz varlığıyla ilgili kazanımlar

- “Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.”
- “Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.”
- “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.”
- “Metindeki anlatım bozukluklarını belirler.”
- “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.”
- “Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.”
- “Metindeki anlatım biçimlerini belirler.”

Anlama alanıyla ilgili kazanımlar

- “Görsel ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.”
- “Okuduklarını özetler.”
- “Metinle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinle ilgili sorular sorar.”

- “Metnin konusunu belirler.”
- “Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.”
- “Metindeki yardımcı fikirleri belirler.”
- “Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.”
- “Okuduğu metinlerdeki hikâye unsurlarını belirler.”
- “Metnin içeriğini yorumlar.”
- “Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.”
- “Metinler arasında karşılaştırma yapar.”
- “Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.”
- “Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.”
- “Metin türlerini ayırt eder.”
- “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.”
- “Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.”
- “Medya metinlerini analiz eder.”
- “Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.”
- “Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.”
- “Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.”
- “Edebî eserin yazılı metni ile medya sunumunu karşılaştırır.”
- “Okuduklarında kullanılan düşüncüyü geliştirme yollarını belirler.”
- “Metindeki iş ve işlem basamaklarını kavrar” (MEB, 2019, s. 35-50).

2.3.3.3. Okuma Tür, Yöntem ve Teknikleri

Verimli bir okuma süreci için okunan metnin yapısına göre uygun bir okuma yöntemi kullanılmalıdır. Okunacak metnin yapısı ve okumanın hangi amaçla yapılacağı seçilecek okuma yöntemini belirleyen unsurlardandır. Okumanın metne ve amacına göre uygulanacağı yöntem ve teknikler MEB’de (2006) şunlardır:

1. Sessiz okuma

Yalnızca göz takibi ve zihinsel algılama yoluyla gerçekleştirilen, öğrencinin hızlı ve akıcı okuma yeteneğini geliştirmeyi amaçlayan bir okuma türüdür.

2. Sesli Okuma

Sesli okuma, metnin yüksek sesle okunmasını gerektirir. Bu tür okuma, dinleyicinin ilgisini çekme konusunda etkilidir ve anlamının yanı sıra anlatmayı da sağlar.

3. Göz Atarak Okuma

Göz atarak okuma, metnin ana hatlarının hızlıca okunmasıdır. Bu türde metin detaylı bir şekilde incelenmez; ayrıntılara girilmeden genel bir bakış sağlanır. Bu tür okumalar, yüzeysel okuma olarak kabul edilir.

4. Özetleyerek Okuma

Özetleyerek okuma, konunun ana hatlarını detaylara girmeden kavrama sürecidir. Bu yöntem, metnin temel fikirlerini hızlıca anlamayı hedefler.

5. Not Alarak Okuma

Okuma sırasında, metnin daha iyi anlaşılması için uygun bir tekniktir. Bu yöntemde, metinde geçen bilgilerin veya olayların kalıcı bir şekilde zihinde tutulması sağlanır. Okuyucu, önemli gördüğü ve dikkat edilmesi gereken yerleri not alır.

6. İşaretleyerek Okuma

İşaretleyerek okuma, metni okurken gerekli olan bölgelere işaret koyma yöntemidir. Bu şekilde metindeki önemli kısımlar vurgulanır ve metin hakkında doğru fikirler edinmeye yardımcı olur.

7. Tahmin Ederek Okuma

Tahmin ederek okuma, okumayı daha ilgi çekici hale getiren bir yöntemdir. Okunacak metin, bazı bilgiler ışığında önceden tahmin edilmeye çalışılır. Bu yöntem, öğrencinin okuma sürecine aktif katılımını sağlamayı amaçlar.

8. Soru sorarak okuma

Asıl amaç öğrenciyi metin üzerinde düşündürmektir. Sorularla okuma sürecinde metni anlamlandırmak amaçlanır.

9. Söz korusu

Öğrencilerin okuması ve birlikte çalışması amaçlanmaktadır.

10. Okuma tiyatrosu

Metnin yapısı, şahıs kadrosu ve dilini anlamayı amaçlar. Seçilen metinler okunduktan sonra diyaloglara dönüştürülerek tiyatro metni haline getirilir.

11. Metinlerle ilişkilendirme

Öğrencinin okuduğu metin ve başka metinler arasında bağlantı kurarak düşünme sağlanması amaçlanır. Öğrenci iki metin etrafında düşündürülür.

12. Ezberleme

Bu yöntemle kazandırılması hedeflenen ilk şey hafızayı kuvvetlendirmektir. Edebi ve kültürü yansıtan metinlerde cümlelerin yapılarının ve söz varlıklarının farkına varıp dili ekili kullanmalarını sağlamaktır.

13. Eleştirel okuma

Bu yöntemde amaç öğrencilere soru sormayı edindirmek ve okunan konuyla ilgili düşünme sağlamaktır. Konuyu her yanıyla değerlendirmek ve bu

değerlendirmeyi nesnel bir bakış açısıyla yapmaktır. Yapılan değerlendirme sonunda kendine en uygun fikri bulmak sağlanır.

14. Tartışarak okuma

Bu yöntemle öğrenci okunan metinle ilgili düşüncelerini başkalarına aktarır onlarında fikirlerinden yararlanarak değişik yönlerden metne bakması sağlanır. Konu farklı bakış açısıyla incelenir.

2.3.4. Yazma

Konuşma ile birlikte kendini ifade etme unsurlarından biri olan yazma insanların yüzyıllardır kendini ifade etme yollarından birisi olmuştur. Çağlar boyunca iletişimi, konuşmanın yanı sıra yazarak da sağlayan insanlar günümüze kadar birçok farklı dilde alfabeyle iletişim kurmuşlardır.

Yazma, yüzyıllar önce seslerin sembollerle kodlanmış hali olarak temellenmiş bir beceridir. Araştırmacılar yazmanın tanımı konusunda çeşitli görüşler öne sürmüştür. Güneş (2007), yazmanın zihinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya aktarılması olduğunu ifade ederken; Göçer (2010), yazmayı duygular, hayaller veya özgün fikirleri belli bir düzen ve bütünlük içinde yazıya dökme süreci olarak tanımlamaktadır. Karatay (2011) ise yazmanın, duygu, düşünce ve deneyimleri başkalarıyla paylaşmanın temel aracı olduğunu belirtmektedir. Yazma hakkında yapılmış tanımlara da bakıldığında duygu, düşünce ve tecrübelerin başkalarıyla paylaşılma amacıyla zihinden yazıya geçirilmesidir denebilir.

Yazma toplumlar açısından da önemlidir. Her toplum dilinde kullandığı sözcükleri yazıya aktarır. Bu aktarımla bilgi, düşünce, duygu gibi aktarmak istedikleri şeyleri sonraki nesillere ulaştırırlar. Yazı insanlığın hafızasıdır, yazı düşünceyi tespit etmede, zenginleştirip boyutlandırmada büyük hakka sahiptir. Aktarmak istedikleri her şeyi de yazıyla yaparlar. Yazma sayesinde yüzyıllar öncesinden aktarım yapılır. Bu açılarından bakıldığında yazma, toplumsal hatta evrensel öneme sahiptir.

Yazma bilgi aktarma, duyguyu aktarma, günlük hayatla ilgili şeyleri aktarma gibi çeşitli nedenlerle yapılabilir. İçerikleri ve bazı şekilsel özellikleri bir yazının birçok türde örneğini gösterebilir. Roman, şiir, makale, deneme gibi türler bunlara örnek verilebilir. Yazı bir iletişim aracı olmasının yanı sıra aynı zamanda bir estetik kaygıyla da yazılmış olabilir. Yazma çalışmalarıyla bu süreçte, yazma konusu ve fikirler belirlenir, vurgulanacak olan anahtar kelimeler, kavramlar ile olaylar seçilir ve gereken zihinsel kaynaklar toplanır (Güneş, 2007).

Yazma kuralları olan bir yapıdır. Bu kurallar sayesinde her okuyan hemen hemen aynı şeyleri anlar. Aynı şeyleri anlama yazılan metnin yalınlık, açıklık gibi unsurlara uygun olup olmamasıyla değişebilir. Yazının yapısı, yazılış şekli ve yazım yönü dilden dile farklılık gösterse de hangi dilde yazılırsa o dilin kurallarına uygun işlenmesi önem arz eder. Çünkü aksi halde iletmek istediğini alıcıya doğru ya da istedik yönde iletemeyebilir.

2.3.4.1 Türkçe Öğretiminde Yazma

Yazma becerisi kazandırılması doğru eğitimle mümkün olan bir alandır. Yazmada doğru teknik ve yöntemlerin öğrenciye benimsetilmesi ve kullandırılması, bireyin kendini harfler aracılığıyla doğru ve etkili bir şekilde ifade etmesini sağlar. Diğer tüm becerilerin eğitimi ve gelişiminde olduğu gibi yazma becerisinde de verilen eğitim oldukça önemli bir husustur. Bireyin yazılı anlatımlarında beklenen düzeye ulaşabilmesi için alıştırmalar ve özenli denemeler son derece önemlidir (Kavcar, 1998). Yazma becerisi kazandırılırken öğrencinin ön planda tutulup yazı yazma konusunda alıştırmaları fazla yapması yazma gelişimi açısından geliştirici bir etkiye sahiptir. Bu nedenle sürekli yazma çalışmaları hem doğru hem de hızlı yazmayı geliştirecektir.

Yazma sadece bireye eğitim hayatı için değil günlük yaşamında da gerekli olan ve kazanılması önemli bir beceridir. Günümüzde teknolojik aletleri kullanmanın bir gereği haline gelen yazma bu aletlerin (bilgisayar, telefon vb.) mesaj, mail, araştırma yapmak gibi alanlarında yazıya muhtaçtır. Sadece bu alanda değil bireyin kendi hayatında öneme sahip bir bilgiyi not etme, bir evrak doldurma ya da estetik zevk duyduğu şeyleri kaydetme gibi alanlarda da yazıya muhtaçtır. Tüm bu sayılanları yapması içinse sadece harfleri doğru çizmesi yeterli değildir. Bireyin, harfleri dilin kurallarına uygun kullanıp şekil ve içerik bakımından etkili bir yazılı anlatım meydana getirmesi için eğitilmesi şarttır. Yazma eğitimleri tüm bu sayılanların edinilebilmesi için öğrencinin eğitim hayatının ilk başlarında verilmektedir. “Yazma becerisi, ilköğretimin

birinci kademe Türkçe dersinin temel öğrenme alanlarından birini oluşturmaktadır” (Karadağ ve Maden, 2013, s. 271). İlk kademedeki verilen bu eğitim neticesinde eğitim öğretim hayatı için kazanılması temel taşlardan olan yazma için uzmanlaştırılma sağlanır. Bu eğitim neticesinde Türkçe Dersi Öğretim Programında bazı amaçlara ulaşma ve bazı kazanımlar elde etme hedeflenmiştir. Bu kazanımları edinmede alıştırmaya ve sürekli yazmanın üzerinde durulup becerinin gelişmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bireyin neyi nasıl yazacağını farkında olması ve bu şekilde yazması için bazı tür, yöntem ve teknikler bireye öğretilmeye çalışılır.

2.3.4.2. 2019 Türkçe Öğretim Programı Ortaokul Düzeyi Yazma Kazanımları

Yazma becerisi eğitimin ilk yıllarından itibaren öğrenciye edindirilmeye başlanan bir süreçtir. Yazma becerisi yazıyla etkili bir iletişim sağlama ve bu yazının doğru kullanılarak anlaşılabilmesi için bir eğitim sürecine ihtiyaç duyar. Bu süreçte nelerin hedeflendiğine ve bu hedeflerle dile ait kuralların nasıl kullanılacağına dair eğitim verilir. Bu eğitimlerde öğrenciye birtakım kazanımların edindirilmesi amaçlanır. Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı 2019 Türkçe öğretim programında sınıf düzeylerinde kazanımları belirlemiştir. Bu kazanımlar ortaokul sınıfları düzeyinde aşağıda verilmiştir.

5. sınıf yazma kazanımları

- “Şiir yazar.”
- “Bilgilendirici metin yazar.”
- “Hikâye edici metin yazar.”
- “Yazma stratejilerini uygular.”
- “Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.”
- “Bir işin işlem basamaklarını yazar.”
- “Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”
- “Sayıları doğru yazar.”
- “Yazdıklarını düzenler.”

- “Yazdıklarını paylaşır.”
- “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.”
- “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”
- “Formları yönergelerine uygun doldurur.”
- “Kısa metinler.”
- “Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.”
- “Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”

6. sınıf yazma kazanımları

- “Şiir yazar.”
- “Bilgilendirici metin yazar.”
- “Hikâye edici metin yazar.”
- “Yazma stratejilerini uygular.”
- “Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.”
- “Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”
- “Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”
- “Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.”
- “Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Yazdıklarını düzenler.”
- “Yazdıklarını paylaşır.”
- “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”
- “Formları yönergelerine uygun doldurur.”
- “Kısa metinler yazar.”

7. sınıf yazma kazanımları

- “Şiir yazar.”
- “Bilgilendirici metin yazar.”
- “Hikâye edici metin yazar.”
- “Yazma stratejilerini uygular.”

- “Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”
- “Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”
- “Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”
- “Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”
- “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”
- “Formları yönergelerine uygun doldurur.”
- “Kısa metinler yazar.”
- “Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.”
- “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.”
- “Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.”
- “Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Yazdıklarını düzenler.”
- “Yazdıklarını paylaşır.”

8. sınıf yazma kazanımları

- “Şiir yazar.”
- “Bilgilendirici metin yazar.”
- “Hikâye edici metin yazar.”
- “Yazma stratejilerini uygular.”
- “Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”
- “Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”
- “Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”
- “Yazılarında mizahi öğeler kullanır.”
- “Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”
- “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”
- “Formları yönergelerine uygun doldurur.”
- “Kısa metinler yazar.”
- “Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.”
- “Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.”

- “Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.”
- “Yazdıklarının düzenler.”
- “Yazdıklarının paylaşır.”
- “Cümlenin ögelerini ayırt eder.”
- “Cümle türlerini tanır.”
- “Fiillerin atı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar” (MEB, 2019, s. 35-50).

2.3.4.3. Yazma Tr, Yöntem ve Teknikleri

1. Not alarak yazma: Öğrencilerin okunan ve dinlenenlerden önemli gördükleri yerleri not etmeleridir. Öğrencinin sistemli çalışma becerisini geliştirir.

2. Boşluk doldurma: Bu yöntemde amaç öğrencilerin dinlediklerini, okuduklarını ve izlediklerini anlayıp bunları metnin bağlamı doğrultusunda uygulamaktır. Bu şekilde anlatma becerilerinin gelişimi sağlanır.

3. zet çıkarma: Öğrencinin okuduğu ya da dinlediklerinden anladıklarını kısa ve net olarak yazılıyla anlatmasıdır.

4. Serbest yazma: Konu sınırlaması olmadan öğrenciye herhangi bir konu hakkında duygu ve düşüncelerini yazdırma olarak yapılır.

5. Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma: Amacı, ğrencilerin öğrendikleri sözcük, kavram ve atasözü gibi unsurları kalıcı olarak kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarının artmasını oluşturmaadır.

6. Kontrollü yazma: Metinlerin Türkçe’nin yapısına ve kaidelerine uygun olarak yazdırılması hedeflenir.

7. Yaratıcı yazma: Bu yöntemle öğrencinin yazma becerilerini geliştirmek istenir. Ayrıca yazarak yaratıcılık kazanmaları hedeflenir.

8. Güdümlü yazma: Amaç ğrencilerin belirlenen alan hakkında duygu ve düşüncelerini yazıyla ifade etme becerilerini geliştirmeye dönük bir çalışmadır.

9. Tahminde bulunma: Öğrenci, okuduğu ya da dinlediklerinden hareketle olaylar hakkında fikir yürüterek ve yorum yaparak tahminlerde bulunur.

10. Metin tamamlama: Amaç ğrencilerin okudukları aracılığıyla duygu ve düşüncelerinin yanı sıra yaratıcılıklarının da gelişimine katkı sağlamaktır. Bir kısmı verilen metnin devamı öğrencinin kendisine bırakılır.

11. Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma: Bu yöntemde hedef öğrencinin yazmaya yakın olduğu türleri belirlemek ve bu türlerde yaratıcılık geliştirmesini sağlamaktır.

12. Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma: Bu yöntem öğrencilerin özgün bir ifade yeteneği kazanmasını amaçlar. Aynı zamanda yaratıcı bir ifade yeteneği geliştirir.

13. Grup halinde yazma: Öğrencilerin kendi aralarında veya etraflarıyla iletişim kurmasını ve iş birliği oluşturmalarını sağlar. Gruplara ayrılan sınıf faklı konularda yazar ve grupların yazdıkları metinler en sonunda birleştirilir.

14. Duyulardan hareket ile yazma: Öğrencinin duyu organlarıyla algıladıkları şeyler hakkında yazmaları sağlanır.

15. Eleştirel yazma: Herhangi bir olay veya durum hakkında olumlu, olumsuz ve tarafsız bir bakış açısıyla duygu ve düşüncelerin yazılmasıdır.

16. Tümevarım: Yöntemin gayesi öğrencilerin sınıflama, akıl yürütme, problem çözme gibi becerilerini geliştirmektir.

17. Tümdengelim: Yöntemin gayesi Öğrencilerin bütüne ulaşma, akıl yürütme, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi becerileri kazandırmaktır.

18. Dikte yöntemi: Uzun olmayan bir metni öğrencilere okuyup yazdırmaktır (Aktaş ve Gündüz, 2010, s. 220).

2.4. Edebiyat

Edebiyat sözcüğü köken olarak nereden türemiştir? Sorusuna şöyle denmiştir: “Edebiyat sözcüğü Arapça bir isim olan “edep”ten türemiştir” (Uçan, 2008). Edebiyat yüzyıllardır insanın olduğu birçok bölgede vardır. Bu var olan şeyin yani edebiyatın ne anlama geldiği ve ne olduğu sorusu edebiyatın çıkışıyla başlamıştır. Ne olduğuna dair sorunun cevabına dair birçok şey söylenmiştir. Edebiyat, farklı tarzlarda ve türlerde oluşturulan, söz ve yazıya dayanan, sanatsal değeri olan eserlerdir (Erşahin, 2005). Edebiyat hakkında yapılan birçok tanımlamaya da bakıldığında edebiyat içerisinde günlük yaşamdan şiire kadar çeşitli konuları barındıran, geçmiş yaşamın mirasçısı olarak tanımlanabilir. Edebiyatın birçok türünde insan, doğa, sevgi, tarih gibi birçok konuda eserler vardır. Bu eserler insanın geçmişi ve geleceği açısından, dilin gelişimi açısından önemlidir.

Edebiyat insanın dil vasıtasıyla duygu ve düşüncelerini dilin etkili ve günlük dilden farklı kullanımıyla aktardığı bir anlatım biçimidir. İnsan bazen duygularını ve düşüncelerini uzun uzadıya bazen az sözle bazen de herkesten farklı anlatmak ister. Bu anlatımlarla dili daha etkili ve kelimelerin yoğun anlamlarıyla kullanır. Böylelikle iletmek istediği mesaj alıcıda estetik bir iz bırakır. İnsanın doğasında estetik vardır. İnsan diğer canlılardan farklı olarak birçok duyguya sahip olan, bu duyguları hissedene ve paylaşan bir varlıktır. Bu yaratılışa özgü özellikler edebiyatın insanın hayatında olmasının nedenlerinden biridir. İnsanın duyguları ve bu duyguları kendi hissettiği duyguyla başkasına anlatmak istemesi bir bakımdan edebiyatın başlangıcı olabilir. Tüm bunlara bakıldığında edebiyat bir ihtiyaçtır.

İnsanların duygu, düşünce ve hayal ettiği şeyleri dilin olanaklarını kullanarak bir başkasına yazılı olarak aktarması sonucunda ortaya çıkan yazınsal ürünler edebi yazın olarak adlandırılabilir. Edebiyatın kullandığı araç dildir, meydana gelmesi yaşantılara bağlıdır, yaratıcılığı ise hayal gücüne dayanır (Aytaç, 2003). Ancak bir toplumun diliyle yazılmış her yazılı metin bir edebi eser özelliği taşımaz. Edebî eserin dil malzemesi kullanılarak sanat amacı

güdümlere yazılan ve estetik zevk ile heyecana yönelik bir anlatım tarzını oluşturmaları gereklidir. Bu nedenle, her türlü nazım veya nesir ürününe edebî eser demek doğru olmaz. Örneğin, günlük gazete haberleri, mahkeme tutanakları ve polis zabıtları, bazı estetik özellikler taşımasına ve okuyucunun ilgisini çekmesine rağmen edebî eser olarak kabul edilmez. Ayrıca, bazı manzum kabiliyeti olan kişilerin matematik, coğrafya veya tarih gibi konuları vezinli ve kafiyeli bir şekilde ifade etmeleri de bu duruma örnek olarak gösterilmiştir (Okçu, 2001). Burada da bahsedildiği gibi her yazınsal metin bir edebî eser özelliği taşımaz. Bir kişinin yeterli düzeyde bilgi birikimine sahip olduğu konuda ya da bir kimsenin dikkat çekici bir konuda yazını da olsa sadece bu özellikleri edebî eser denmesi için yeterli olmayacaktır.

Edebiyat kavramı estetik bir kavram olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamalar çoğunluk tarafından böyle kabul görmektedir ama bazıları edebiyat kavramı içinde olan bu estetik anlatımı farklı türlerde benimseyip oluşturmuştur. Kimine göre şiir, roman, hikâye türleri estetik haz açısından daha yakın bulunur kimi bu estetik hazzı tiyatro, fabl gibi türlerde bulur. Herkes edebiyat kavramı içerisinde duygu ve düşüncelerini farklı türlerde anlatmak ve anlamak isteyebilir. Tüm bu türler edebiyatla insanın çeşitli şekillerde kendini ifade etmesini gösterir.

Edebiyat içinde olduğu toplumun bir yansımasıdır. Bir kültür aktarma aracıdır. Kültür, eğitim ve dil kültürü yeni kuşaklara aktarır (Cemiloğlu, 2003). Oluşturulduğu toplumun milli kültürünü içeriğinde ve dilinde barındıran bir oluşumdur. Edebi eserler incelenirken ya da okunurken olduğu topluma ait unsurları yansıtır. Toplumlara ait bu edebî eserlerin incelenmesi işini ise edebiyat tarihi araştırmaları yapar. Edebiyat tarihi nedir? Sorusuna ise araştırmacılar şöyle yanıt vermiştir: “Edebiyat tarihi, bir milletin yüzyıllar boyunca meydana getirdiği edebî eserlerle onları yaratanları tarihî gelişimi içinde inceleyen bilim koludur” (Gözler, 1975, s.10). “Bir milletin yüzyıllar boyu yarattığı edebî eserleri ve onları meydana getiren “edîb”leri tarihî gelişme içinde inceleyen bilim koludur” (Kabakçı, 1971, s.3). Edebiyat tarihi hakkında yapılan araştırmalarda gösteriyor ki bu bilim kolu toplumun yansıtıcısı olan

edebi eserler ve bu eserlerin oluşturucuları hakkında araştırma yapan bir bilimdir. Yapılan bu araştırmalar hem toplumu anlamada hem de eserleri anlamada önemli kaynaklardır. Bu araştırmalar neticesinde bir topluma ait edebi eserlerin yüzyıllar boyunca gelişimini tarihi gelişim içerisinde ortaya koyar. Edebiyat tarihi alanına giren edebiyatçıları incelemede bazı metotlar göz önüne alınır bunlar şöyledir:

- 1-Tarihçi metot.
- 2-Sosyolojik metot.
- 3-Estetik metot.
- 4- Genetik metot.
- 5-Psikolojik metot.
- 6-Ekonomik metot.
- 7- Tarihçi-Tenkitçi metot (Çalışkan, 2010, s.92).

2.4.1. Dil ve Edebiyat İlişkisi

Edebiyatın oluşturulması dil aracılığıyla oluşur. Dil edebiyatın ana maddesidir. Yaratılan tüm edebi eserler oluşturulduğu dilin olanakları ölüsünde olur ve bu dil kadar zengin olur. Edebiyatın ana unsurunun dil olduğunu Tarlan şu şekilde ifade etmiştir: “Edebiyat, dil bahçesinde esen bir rüzgârdır” (Tarlan, 1981, s.22). Bu yoruma bakıldığında edebiyatın ana maddesinin dil olduğunu ve bu dilin tüm olanaklarının kullanılıp duygu ve düşüncelerin daha hoş bir havayla sunulması olduğu söylenebilir.

Edebiyat oluşturulma kaynağını dilden alır. Bu bakımdan dil olmadan edebiyat olmazdı denebilir. Edebiyat var olması yönünden dile muhtaçtır. Ancak edebi eserler oluşturuldukları dili zenginleştirir, düzenli kullanır. Bu yönüyle de dil zenginleşme ve düzenlenme açısından edebiyatta ihtiyaç duyar. Her iki kavramda birbirinin olmazsa olmazları arasında sayılabilir. Edebiyat ve dil arasındaki bu durum araştırmacılar tarafından da yorumlanmıştır. Edebiyat dil ile oluşturulan bir yapıdır. Bu yapının ana unsuru dildir. Kullanılan dil diğer unsurlardan önemlidir (Aydın, 2006).

Dil edebi eser türlerinde farklı farklı şekillerde kullanılabilir. İçeriği aktarma konusunda bir makalede didaktik (öğretici) kullanılırken bir şiirde lirik(duygulu) şekillerinde kullanılabilir. Şiir, roman, hikâye ve deneme gibi edebi türler sanat eseri olarak kabul edilir ve bu eserleri oluşturan dil de bir sanat eseridir (Ercilasun, 1997). Bu yönüyle dil edebi eserlerin içeriğini aktarmada olanakları doğrultusunda yazara imkân tanır. Biçimsel ya da üslup yönüyle bakıldığında dil, edebi eserlere yine türlerine göre elverdiği ölçüde olanak sağlar. Bir şiirde dile ait kelimelerin uyak, redif gibi unsurlarla şiire zenginlik kattığı görülebilir. Aynı zamanda bir hikâyede dile ait kalıp sözler ya da söz sanatlarıyla oluşturulan cümleler bu türe daha okunabilir ve anlaşılabilir bir zenginlik katabilir. Dil sadece yazılı eserler bakımından edebiyata etki etmez. Çünkü edebiyat kaynağı sözlü dönemlere kadar uzanan bir yapıdır. Yazarı ya da söyleyeni belli olmayan anonim eserler buna gerekçe olarak gösterilebilir. Bu yönden bakıldığında dilin sadece yazınsal olarak edebiyatı etkilemediği görülür. Kültür olarak etkisi de yadsınamaz. Edebiyatın en büyük önemi, dili geliştiren, belirleyen, yaygınlaştıran, güzelleştiren, zenginleştiren dili canlı ve renkli kılan bir kültür unsuru olmasıdır (Cunbur, 1990). Ancak yazınsal metinlerle birlikte dil, edebiyat alanında kullanılmaya başlanınca edebiyat dili gelişmiş dil ve edebiyat bu gelişimden olumlu sonuçlar almıştır. Bu iki unsurun gelişimi kültür açısından da gelişim sağlamıştır.

2.5. Eğitim

İnsan düşünen bir canlıdır. Bu özelliği neticesinde düşündüğü doğru ya da yanlış şeyleri davranışa dönüştürür. Doğrularını ya da yanlışlarını maksatlı bir şekilde davranışa dönüştürür. İnsanın bu doğruları ve yanlışları kendine göre davranışa aktarması toplu olarak yaşayan insan ırkı için olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurabilir. İnsan, öncelikle toplumsal bir varlıktır ve ardından bireyseldir. İnsanın yetenekleri, toplum içinde yaşamasını mümkün kılar. Bu yeteneklerin gelişebilmesi için bireyin topluma ve toplumsal ortama ihtiyacı vardır (Ergun, 1987). Sosyal bir varlık olan insan bu sosyalliği korumak ve huzurlu yaşamak için davranışlarındaki yanlışların neden olduğu olumsuzlukları düzeltme gayesine girer. İşte bu yanlış davranışları düzeltme gayesi ve yeteneklerini geliştirme süreci eğitimi gerektirir.

Eğitim insanlara olumlu davranışlar ve tutumlar edindirmeyi ve kültürü geliştirmeyi amaçlar. Bu yönüyle verilen eğitim insanların topluma uyumlu, erdemli birer kişi olmalarını sağlar. Öğrenilenlerin uygulanması ve hayatın bir parçası şekline gelmesi, insanlık tarihi süresince devam etmiş ve toplumsal yaşamın temellerini, kültürünü oluşturmuştur (Kısakürek, 1984). Bu sayede hem kişisel hem toplumsal uyum ve gelişim sağlanır. Buradan da anlaşılacağı üzere eğitim bireyin erdemli ve topluma uygun davranmasını kendi isteğiyle yapmasının sağlanmasında önemli bir yer tutar.

İnsan her şeyi doğuştan öğrenmiş şekilde dünyaya gelmez. Birçok şeyi sonradan edinir. Bu edinilen şeyler eğitimle kazandırılabilir. Bu açıdan bakıldığında insan eğitime mecburdur. Eğitimle sadece fiziksel davranış değişikliği değil; duygu, düşünce, sosyal kurallar, kültür gibi birçok konuda bilinçli bir değişim sağlanır. İnsan gerek kendisi için gerek içinde yaşadığı toplum için bu kadar önemli alanlarda değişim veya gelişimi eğitimle alır. Bu açıdan bakıldığında eğitim insan için bir mecburiyeti oluşturur. “Eğitim, fitri bir ihtiyaçtır. Zira her insan “beşer” olarak doğar; ama yetkinliğini, gelişmişlik ve olgunluğunu (insanlığını) dünyada kazanır” (Can, 2012, s.102).

Eğitimin birçok amacı olduğu gibi bilgi, tecrübe, birikim gibi alanlardaki ilerlemeleri öğretme ve aktarmada da önemli yer tutar. Bu öğretme ve aktarma

sayesinde yetiştirilen birey topluma daha rahat uyum sağlar. Bu sayede toplumsal düzen ve uyum sürdürülmüş olur. Eğitim vasıtasıyla kurulan bu düzen ve uyum beraberinde toplum kurallarının oluşumuna ve bu kuralların nesillere aktarılmasına yardımcı olur.

2.5.1. Eğitim ve Edebiyat İlişkisi

Eğitim ve edebiyat iki farklı alan olsalar da insanı odak aldıklarından ve dili kullandıklarından ortak paydaları olan alanlardır. Eğitim birçok alanda olduğu gibi insanın duygularını ve düşüncelerini de değiştirir veya geliştirir ve öğrencinin gelecekteki başarılarını etkiler (Ergun, 1987). Edebiyat ise insanın duygu ve düşüncelerini güzel ve etkili biçimde ifade etme, aktarma amacı güder. Her iki alanda amaçlarına ulaşmak için dilden faydalanır. Bu faydalanma iki alanda da iletişim kurmak içindir. İki alan da yapmak istediklerini iletişim kurarak yapar.

Eğitim ve edebiyat bir toplum için önde gelen unsurlardır. Bu alanlar topluma ait dil aracılığıyla işlevlerini yerine getirir. İkisi de toplumdan beslenir ve toplumu besler. Toplumun yaşam şekillerini, ahlak kurallarını, kültürel özelliklerini ve milli değerlerini besler. Eğitim bunu o topluma ait bireylere kazandırarak nesiller boyu yaşamasını sağlar (Gutek, 1997). Bu unsurların kalıcılığını sağlar ve o toplumdaki bireylere kazandırarak milli bilinç oluşturur. Edebiyat ise bu alanlardan alınan konuları o topluma ait dilin güzellikleriyle yazınsal eserlere dönüştürür. Bu eserler içerikleri yönüyle toplumun ortak değerlerini yaşatan ve gösteren kaynaklar olur. Aynı zamanda eserlerde kullanılan dil milli bir unsur olduğundan bu eserler dilin kullanımı ve kalıcılığı, nesillere aktarımı açısından önemli bir yer tutar. Edebiyat, topluma ait kültürel kimliği ve toplumların değerlerini gösterir ve muhafaza eder. Roman, öykü, şiir gibi edebi yapıtlar, toplumun değerlerini, tarihlerini, örflerini, inanışlarını aktarma görevi görür (Eagleton, 2005).

Eğitim ve edebiyat toplumlara geliştirici, öğretici, estetiklik gibi birçok alanda fayda sağlar. Eğitim ve edebiyat üzerine araştırmalardan birinde şöyle denmiştir: edebi eserlerin çoğunluğu bireyleri farklı alanlarda eğitmek ve geliştirmek için yazılmıştır. Türk edebiyatında Yunus Emre, birçok şiirini ve

“Risalettin Nushiyye” (Öğüt Kitabı) adlı eserini; Mevlana ise “Mesnevi” adlı eserini, insanlara nasıl yaşanılması gerektiğini ve nelere değer verilmesi gerektiğini öğretmek amacıyla kaleme almışlardır. Ayrıca, birçok şair ve yazar da eserlerini bu amaç doğrultusunda yazmışlardır (Kavcar, 1982). Bu araştırmaya da bakıldığında edebi eserler eğitim amacıyla yazılan ve eğitime kaynaklık eden eserler olarak görülür. Edebiyatın asıl malzemesi olan dil ve bu dilin sembollerle kodlanmış şekli olan yazı en başta insanlara bilgiler aktarmayı amaçlayan bir yapıdır. Bu sayede insanlar nesiller boyunca aktarılan bu bilgileri öğrenmiş ve öğretmişlerdir. Böylelikle eğitim yapılmıştır. Yapılan bu eğitimler, yazılan edebi eserler kaynak alınarak yapılmıştır. Tüm bunlara bakıldığında eğitim ve edebiyatın birbirlerine mecbur olduklarını ve birbirlerini tamamladıklarını söylemek mümkün olabilir.

2.6. Âşık Edebiyatı

Halk edebiyatının önemli bir parçası olan, kendine ait gelenekleriyle süregelen âşık edebiyatı temelini yüzyıllar öncesine dayandıran bir edebiyattır. Halk edebiyatı ürünleri ve bu edebiyatın bir parçası olan âşık edebiyatı geçmişten günümüze içinde bulunduğu toplumu yansıtmada bir ayna görevi görmüştür. Bu edebiyatta, toplumu oluşturan bireyler kendini görür. Çünkü halk edebiyatı şiirleri ya da eserleri toplumdan kendini soyutlamamış kişiler tarafından oluşturulur. Şairler halkın düşüncelerini ve halkın sesini duyurma görevinde bulunurlar (Başgöz, 1977). Dolayısıyla bu edebiyata ait eserler toplumun duygularını, düşüncelerini, inançlarını, sevinçlerini ve kederlerini yansıtan bir halk ürünüdür. Halkın kendisi olan halk edebiyatında; tüm bu unsurları yansıtmada başarılı örnekleri veren edebiyatların başında şüphesiz âşık edebiyatı gelir. Bu yönüyle âşık edebiyatı üzerine birçok araştırma ve tanımlamalar yapılmıştır. Bu araştırmalar âşık edebiyatına ait eserler, bu edebiyata ait şairler gibi unsurlar üzerine yoğunlaşsa da bu geleneğe adını veren âşık kelimesinin anlamı üzerine de olmuştur. Konuyla ilgili araştırmacılar şöyle demiştir: “Âşık” kelimesinin kökeni, artık Türkçede kullanılmayan “aş” kökünden türetilmiştir. Günümüzde hâlâ kullanılan “aşlamak” fiili, aynı zamanda nağme anlamına da gelmektedir. Özbek Türkçesinde “aşula” veya “aşıla” kelimeleri nağme, “aşulacı” ise nağmeci anlamında kullanılmaktadır (Tahmasib, 1972). Bu araştırmaya bakıldığında kökeninin Türkçe olduğu görülmektedir.

Âşık genel manada seven kişi anlamında kullanılmıştır. Bahsedilen bu sevme maddidir. Manevi anlamda ise Allah’a duyulan sevgidir (Şenel, 1997). Bir edebiyat terimi olarak âşık ise basit olarak söylenirse, şiir okuyan, saz çalan kimsedir. Âşıklar halk arasında şair ve aynı zamanda müzisyen olarak görülmüştür (Karadeniz, 2002).

Âşık edebiyatı temelini yüzyıllar öncesinde atmıştır. Bu gelenek şiirlerin doğaçlama ve bir saz eşliğinde söylenmesiyle bilinir. Konuyla ilgili araştırmacıya göre âşık edebiyatı şudur: Halkın anlayabileceği bir dille yazan,

çoğunlukla hece veznini kullanan, saz çalarak diyar diyar dolaşan ve genellikle âşık adıyla divan şairlerinden ayrılan şairlerin eserlerinin bütünü olarak tanımlanır (Boratav, 1982). Bu edebiyatta şiir söyleyenler, kam, ozan ve âşık olarak adlandırılmıştır. Araştırmacılar, bu şiir söyleyenler için “âşık”, “ozan”, “saz şairi” ve “halk şairi” gibi isimler kullanmışlardır (Sakaoğlu, 1986). Ancak genel olarak “âşık” ismi üzerinde birleşmiştir.

Âşık edebiyatında âşık olmanın sınıflandırmaları mevcuttur. Bunlardan en yoğun olarak karşılaşılan unsurlar usta-çırak ilişkisi ve bade içerek âşık olmasıdır. Bu iki şekilde de âşık olan birçok şair vardır. Âşık Murat Çobanoğlu bade içerek âşık olan şairlerdendir.

Âşık edebiyatının tarihsel sürecine bakıldığında uzun bir zaman dilimi içerisinde var olduğu ve eserlerle yaşadığı görülmektedir. Araştırmalar incelendiğinde âşık edebiyatının 15. yüzyıl içerisinde topluma eriştiği ve günümüze kadar bu isimle geldiği görülmektedir. 15. yüzyıldan öncesine kadar daha çok tekke edebiyatı ve tasavvuf çerçevesinde işlevi olan bu edebiyat bu yüzyıla kadar kademeli olarak halkın çoğuna ulaşmaya başlamıştır (Akalin, 1983). Dil olarak ise 15. yüzyılda farklı içeriklere yönelim ve dilde sadeleşmeye gidilmeye başlanmıştır. Genel anlamda bakıldığında âşık edebiyatı kaynağını çok eski zamanlara dayandıran, halka hitap eden, dili anlaşılır, içerikleri toplumu yansıtan halkın edebiyatıdır olarak tanımlanabilir.

2.6.1. Âşık Edebiyatı Şiir Özellikleri

Âşık edebiyatında şiir türünde birçok örnekle karşılaşılır. Bu şiirleri oluşturan ya da söyleyen kişilere “Halk Şairi” denilmiştir. Bu konuyla ilgili araştırmacı şöyle demiştir: “Türkiye’de âşık edebiyatının şiir temsilcileri için “halk şairi” terimi de yaygın olarak kullanılmaktadır. Âşık tarzı şiirler söyleyen/yazan sanatçılara “halk şairi” denilmesi Cumhuriyet döneminde olmuştur (Durbilmez, 2017, s. 59). Bu halk şairleri sözlü dönemlerden beri var olmuşlardır. İçlerinde yaşadıkları toplumda şiirleriyle, ağıtlarıyla ve bu gibi söze dayalı unsurlarla yer edinmişlerdir. Bu halk şairleri yaşadıkları toplumdan beslendikleri için kültürel bir aktarım görevi de görmüşlerdir. Âşık edebiyatı şiirleri içeriklerinde toplumun yaşayış şekli, düşünceleri, duyguları gibi konuları işlemesiyle geçmiş dönemlere ait kaynak görevi görmektedir. Günümüzde bu şiirler sayesinde yeni nesile yüzyıllar öncesine dair birçok bilgi, bahsedilen kaynaklar sayesinde öğretilmiştir. Bu şekilde geçmiş hakkında bilgilenildiği gibi kültürel aktarımda devam etmiş olur. Halk şiiri bu yönüyle yüzyıllar boyunca Türk halkının duygusunu, düşüncesini, dünya görüşünü, inancını günümüze taşımıştır. Bahsedilen bu unsurlar âşık şiirlerinde de görülür. Halk edebiyatı şiirleri, topluma ait sosyal yaşamı ve gelenekleri ayrıntılı biçimde yansıtır. Halk şiirlerinde düğünler, bayramlar ve diğer önemli toplumsal olaylar sıkça işlenir (Timurtaş, 1985). Bu aktarım özellikleri ve içerdikleri pek çok zenginliklerle eğitimde bir araç olarak kullanılabilirler. Bahsedildiği gibi bu şiirler hem kültürel devamlılık hem de eğitimdeki işlevleri açısından önemli bir unsur olmuşlardır.

Âşık şiiri aşkın duygu ve düşüncelerini saz eşliğinde bir ezgiyle söylemesidir. Âşıklar şiirlerini genellikle halkın diliyle söylemiş ve halk bu şiirleri benimsemiştir (Karadeniz, 2002). Bu şiirlerin oluşumu ya da söylenmesinde âşıklar tarafından genel olarak benimsenen unsurlar olmuştur. Bu unsurlar âşık edebiyatı şiirlerinin özellikleri olarak adlandırılabilir. Bu özelliklere bakıldığında bu edebiyatın şiirinin köklü bir tarihi olduğunu, dilinin anlaşılır ve günlük hayattan aldığını, bazı ölçü ve biçimsel şekilleri benimsediğini görürüz.

Bütün bu âşık edebiyatının özellikleri üzerine yapılan çalışmalar sonucu elde edilen unsurlar aşağıda verilmiştir.

Âşık edebiyatı şiirinin özellikleri

Âşık şiirinin özellikleriyle alakalı olarak başta Fuad Köprülü olmak üzere Saim Sakaoglu, Doğan Kaya gibi birçok araştırmacı görüş bildirmiştir. Bu görüşler maddeler halinde aşağıda derlenerek ifade edilmiştir (Alptekin, 2011).

1. Âşık şiirini söyleyenlere ve yazanlara bazı isimler verilmiştir. Bunlardan bazıları âşık, ozan, kam, şaman, halk şairi, kalem şuarası ve kalem şairidir.
2. Âşık şiirinin doğuşu Türklerin islamiyeti kabul etmeden önceki edebiyatlarına kadar gider. Kaynağı bakımından islam öncesine dayandığından dini bir etkiye sahip değildir.
3. Âşık şiirinin konuları, içinde yaşadıkları halktan izler taşımaktadır. Âşıklar, şiirleriyle halkın temsilcisi olmuş ve onlar adına birçok kesime ses duyurabilmişlerdir. Bu şiirlerin dinleyicisi de içeriklerinde çokça yer verdikleri halktır. Halk bu şiirleri benimsemiş ve saygı duymuştur.
4. Âşık şiirleri hece ölçüsüyle oluşturulup söylenmiştir. Türklerin milli ölçüsü kabul edilen hece ölçüsünü, âşıklar 16. yüzyıla kadar kullanmış ve bu yüzyıla beraber hece ölçüsünün yanında divan edebiyatının etkisiyle aruz ölçüsünü de kullanmışlardır.
5. Âşık şiirinde birim dördlüktür. Yoğun olarak hece ölçüsünün 8’li ve 11’li kalıpları kullanılmıştır.
6. Âşık şiirlerinde dil sade ve yalındır. İçten bir anlatım vardır. Şiirlerde atasözü ve deyimlere yer verilmiştir. Sözcük dağarcığı geniş olan bu şiirlerde yöresel sözcüklere de yer verilmiştir. Dili, içinde yaşanan toplumun dilidir. Dil, duru olup zaman zaman ait olduğu yörenin ağız özelliklerini de yansıtmaktadır. Şiirlerde benzetmelerden yararlanıldığı görülür. Dil genel anlamda içinde olunan toplumun dilidir.
7. Âşıklar şiirlerini “Cönk” ismini verdikleri, aynı zamanda “Sığır Dili”, “Dana Dili” gibi isimlerle de bilinen, genel olarak dikey ve aşağıdan yukarıya açılan defterlerde toplamışlardır.

8. Âşık şiiri, belirli kurallara bağılı kalarak eser verir. Bunun nedeni geleneğı esas alan bir edebiyat olmasıdır. Gelenekten gelen bu kurallardan biri de mahlas kullanmadır. Mahlas: şairin şiirlerinin kendisine ait olduğunu belirtmek için kendi isimleri yerine kullandıkları takma isimdir.
9. Âşık şiiri genellikle bir saz eşliğinde söylenir. Ancak herhangi bir müzik aleti olmadan söylenenlerde olabilir. Genellikle kalem şairleri saz olmadan şiirlerini söylemiştir.
10. Âşık şiirlerini diğer şiirlerden ayıran en önemli noktalardan biri de doğaçlama söylenmesidir. Bu nedenle şiire ait bazı unsurlarda eksiklikler olduğu görülebilir.
11. Âşık şiirinde şairler genelde okuma yazma bilmeyen ve usta- çırak ilişkisiyle yetişen kişilerdir.
12. Âşık şiiri şairleri şiirin yanı sıra düğünlerde ve kahvelerde hikayeler de anlatmışlardır.
13. Koşma, semai, varsağı, destan gibi nazım şekilleri kullanılmıştır.

2.7. Âşık Murat Çobanoğlu

Her toplumun kendine ait yaşam biçimi, ahlak yapısı, gelenekleri, duygu ve düşünceleri vardır. Bütün bu sayılan noktalar o toplumun kültürel değerlerini oluşturan unsurlardandır. Bu kültürel değerler, edebi eserler ve eğitim faaliyetleri ile birlikte yeni nesillere kültür aktarımı bakımından kaynaklık eder ve onlara kültürü öğretir. İşte bu kültürel öğelerin aktarılmasında âşık edebiyatı ve âşıklar önemli yer oynamışlardır. Bu âşıklardan biride Kars yöresi âşıklarından olan ve 20. yüzyılın önemli âşıklarından biri Murat Çobanoğlu'dur. Murat Çobanoğlu'nun yaşamı hakkında şunlar söylenebilir: 1940 senesinde Kars'ın Kaleiçi mahallesinde doğmuştur. Bir buçuk yaşında, annesi vefat etmiştir. Halası, teyzesi ve ona annesinin yokluğunu aratmamaya çalışan babası Gülistan onu büyötmüştür. Ailenin en küçüğü olduğu için babası çok ilgili davranmıştır. Babası Gülistan âşık olduğundan Murat Çobanoğlu'nda da saza, şiire ilgi artmıştır (Kafkasyalı, 1998).

Kars ilinde birçok âşık yetişmiştir. Bunlardan biri de Âşık Murat Çobanoğlu ve kendi gibi âşık olan babası Âşık Gülistan Çobanoğlu'dur. Gençlik yıllarında “Yananî” ve “Devranî” mahlaslarını da kullanmış olan Çobanoğlu, badeli âşıklardandır (Taşlıova,2010,s.27). Bade içerek âşık olan Murat Çobanoğlu Kars Gece'sinde “Âşıklar Yarışıyor” adıyla düzenlenen yarışmada “Kars Koçaklaması” isimli şiiriyle birinci olmuş ve çevresine adını duyurmuştur. Daha geniş bir çapta adını duyurması ise 1965 yılında Konya'da ilki gerçekleştirilen “Türkiye Âşıklar Bayramı” adlı yarışmaya davet üzerine katılması ve burada “Kızıroğlu Mustafa Bey” türküsünü okuyarak birinci olmasıyla sağlamıştır (Taşlıova, 2010).

Bade içerek âşık olan Murat Çobanoğlu, babası Âşık Gülistan Çobanoğlu tarafından saza ve deyişlere aşina olmuştur. Bu yönüyle usta-çırak ilişkisi çerçevesinde bir gelişimi de olduğu söylenebilir. Bu konu hakkında kendisi Kars yaylasına giderken yaşadıklarını şöyle anlatmıştır: Kayanın altında bulunan gözeden su içtiğini ve daha sonra çimenlerin üstünde uyuyakaldığını, rüyasında sedirde oturan üç dervişi gördüğünü, gördüğü bu dervişlerden birinin

kendisine su verdiğini ve suyu içtikten sonra onun bâde olduğunu farkına vardığını anlatır. Daha sonra dervişlerden birinin kendisine ferman okuttuğunu ve birlikte Kur'an okuduklarını söyler. Sonrasında uyandığını ve kendini iyi hissettiğini anlatır. Babasının kendisini çok aradığını ve bulduğunda şiir gibi şeyler söylediğini, bu durum karşısında babasının üstadı Şenlik'in durumu anladığını ve kendisini koruduğunu anlatır. Daha sonra yaşadıklarını şiirle söylediğini ve ilk şiirinin "Gördüm" olduğunu söyler (Kafkasyalı, 1998).

Birçok şiiri ve türküsü olan Âşık Murat Çobanoğlu üretken bir kişilik olmuştur. Bu üretkenliği ve şiirlerinin anlaşılır olması onun tahsil durumunun ne olduğu? Hakkında merak uyandırabilir. Murat Çobanoğlu'nun eğitim hayatı şöyledir: İlkokulunu Kars Gazi Muhtar Paşa okulunda tamamlayan şair daha sonra Kars Merkez Ortaokuluna yazılmıştır. Ancak okul hayatını sürdürememiştir. Babasıyla yaşamaya devam etmiş ve âşık babasından bu geleneği öğrenmeye uğraşmıştır. Yaşı ilerledikçe okula devam etmemesinin yanlış bir karar olduğunu farkına varmıştır. Ancak 1987 yılında askerliğini yapıp döndükten sonra ortaokulunu ve 1992 yılında liseyi açıktan bitirmiştir. Liseyi bitirdikten sonra üniversite sınavlarına girmiştir. Sınavı kazanarak Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'ni kazanmıştır. Yoğun hayatından dolayı öğrenim hayatına daha fazla devam edememiştir (Kafkasyalı, 1998).

Âşık Murat Çobanoğlu sözün ve sazın önemli ve yaygın olduğu, içinden birçok âşık çıkaran Kars yöresinde yaşamış ve saza, söze aşına yetişmiştir. Bu aşinalık en başta babasının âşık olması ve etrafında âşıkların olmasıyla olmuştur. Kars yöresinin bu kadar âşık çıkarması ya da saza ve söze olan ilginin birçok sebebi vardır. Bu konu hakkında Kars şehri yaşamı ve âşıklık geleneğine olan aşinalıkla ilgili olarak, Kars'ta uzun süredir hayvancılık yapıldığı belirtilmiştir. Bölgede çok sayıda koyun, sığır, keçi, manda, at ve katır beslenir ve bu yüksek yayla konumundaki ilde ilkbahar ve yaz aylarında hayvanların otlayabileceği sayısız mera bulunur. Seksenli yıllarda birçok ailenin ya hayvan beslediği ya da canlı hayvan ticareti yaptığı ifade edilmiştir. Erkek çocuklar yaz aylarında hayvanları otlatmaya götürür, akşam saatlerinde eve dönerlerdi. Âşık olmaya

hevesli olanlar, merada geçirdikleri uzun saatlerini deyişler söyleyerek, usta âşıkların deyişlerini ezberleyerek ve bazen de saz çalarak doldururlardı. İlk gençlik yıllarında pastoral çevrede uzun saatler geçiren bazı âşıklar, bu çevredeki anılarını kahvehanelerde deyişlerine yansıtmışlardır (Erdener, 2019). Böyle bir şehirde yaşamış olan Murat Çobanoğlu da âşıklık geleneğine aşina olarak yetişmiştir.

Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinde işlediği konulara bakıldığında toplumdan soyut olmadığı için ve âşıklık geleneğinin gerektirdiği gibi içerikler toplumun günlük hayatında olan birçok şeyle ilgili olabilmıştır. Şair sosyal hayat, ekonomi, tarih ve doğa gibi birçok konuyu şiirlerinde işlemiştir. Özellikle doğa ve çevre konularını işlerken farklı bir yol izlemiştir. Bu farklılık şudur: “Çobanoğlu, şiirlerinde doğa unsurlarını ve özellikle hayvan imgelerini bilinçli bir şekilde işleyerek duygu ve düşüncelerini somutlaştırmak amacıyla hayal dünyasında oluşturduğu imgeleri kullanmıştır (Abalı, 2021). Memleketi Kars ve Kars'a ait unsurları sıkça dile getiren Çobanoğlu, şiirlerinde milli ve tarihi konulara da yer vererek insanların milli duygularına hitap etmiştir. Örneğin, “Türkiye'ye başkaldırmış birisi / Ağzını cırmanın zamanı geldi / Aslana ne yapar domuz sürüsü? / Boynunu kırmanın zamanı geldi” dizeleriyle bu temaları işlemiştir (Durbilmez, 2014). Bu dörtlüğüyle de milli unsurları işlediği görülür. Ayrıca Türk tarihindeki önemli şahsiyetlerde şiirlerinde bahsetmiştir. Bu konuda toplumun dili olmuştur. Tüm bunların yanı sıra yanlış bulduğu birçok konuya sert bir eleştirel yaklaşımı olmuştur. Dönemi ve sonrasında kültürel, sosyal, edebiyat ve dil unsurlarında önemli bir yere sahip olan şair/ozan 26 Mart 2005 tarihinde hayata gözlerini yummuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinin dile ait dört becerideki öğeleri bulmak için doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme, araştırılması amaçlanan olgu ve olgular hakkında bilgiler bulunduran yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.187). Araştırmada incelenen olgu veya olaylarla ilgili bilgileri içeren yazılı belgelerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması, doküman/metin analizi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2002).

3.2. İncelenen Dokümanlar

Çalışmada incelenen dokümanı Prof. Dr. Ali Kafkasyalı'ya ait “Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı-Sanatı-Eserleri” adlı kitabı oluşturmuştur. Dilin dört temel becerisine ait unsurların tespiti de bu kaynakta yer alan şiirlerden yapılmıştır. Ayrıca dil, dört temel dil becerisi, becerilerin Türkçe dersindeki yeri hakkında kaynaklar ile edebiyat, âşık edebiyatı, dil ve eğitimin edebiyatla ilişkisi ve Murat Çobanoğlu hakkında yeterli bilgiye sahip kaynaklar incelenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma modellerinden biri olan “Doküman İncelemesi” yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama olarak da bilinen bu yöntem, mevcut kayıt ve belgelerin incelenmesi yoluyla veri elde etmeyi içerir. Doküman analizi, belirli bir amaca yönelik olarak kaynakların bulunması, okunması, not alınması ve değeriendirilmesi süreçlerini kapsar (Karasar, 2005). Araştırmada Prof. Dr. Ali Kafkasyalı’ya ait “Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı-Sanatı-Eserleri” adlı kitaptan dilin dört temel becerisine ait ögeler toplanmıştır. Ayrıca araştırmada bulunan kuramsal çerçeve bölümünün içeriğı için makaleler, tezler, kitaplar gibi kaynaklar da taranmıştır. Taranan kaynaklar araştırma sonucunda ulaşılacak sonuçlara altyapı olması açısından güvenilir kaynaklardan seçilmeye çalışılmıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Bu çalışmada Prof. Dr. Ali Kafkasyalı’ya ait “Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı-Sanatı-Eserleri” adlı kitaptan alınan şiirlerde dilin dört temel becerisine ait ögeler üzerine betimsel analiz tekniğı kullanılmıştır. Betimsel analizde, veriler ilk başta belirlenen tema veya temalar çerçevesinde sınıflandırılır, özetleme ve yorumlama yapılır. Elde edilen bulgular içerisinde sebep-sonuç bağı kurulur. Gerektiğinde olgular içinde karşılaştırma yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular

Bu araştırmada Âşık Murat Çobanoğlu'na ait şiirler incelenmiştir. İncelenen dile ait dört temel becerilerden olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ait bulgular belirlenmiştir. Her beceriye ait bulgular ayrı ayrı verilmiştir. İncelenen şiirler Ali Kafkasyalı'nın *Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı, Sanatı, Eserleri* adlı eserinden alınmıştır.

TABLO 4. 1. Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.

Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans	Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans
Ses	26	Seda	4
Duy-	21	Sus-	3
Dinle-	16	Çağla-	2
Mele(ş)-	7	İnle-	2
Feryat	7	Sükut	2
Öt-	6	Sızla-	1
Figân	6	Bağır-	1
Kükre-	5	İşit-	1
Toplam			110

4.1.1 Dinleme Becerisine Ait Sözcük Düzeyli Bulgu Örneği

“BİZİMDİR”

“Kahramanız tarihlerden bellidir,
Yazılmış mühürlü ferman bizimdir.
Kan ile yoğrulmuş bu bir temeldir,
İlelebet kalır vatan bizimdir.

Türk ebedî kalır yıkılmaz bilin,
Yoldan sapanların kafasın delin,
Kötü insanları künyeden silin,
Hakikat, marifet, divan bizimdir.

Çobanoğlu **kükre**r vatan hevesi,
Bin düşmana bedel Türk'ün birisi,
Allah **sesi** verir elde süngüsü,
Yakar yıkar her an aslan bizimdir.”

TABLO 4. 2 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.

Sözcük grubu düzeyinde unsurlar	Frekans
Figan et-	7
Feryat et-	6
Kulak ver-	6
Kulağı seste	1
Toplam	20

4.2.1 Dinleme Becerisine Ait Sözcük Grubu Düzeyli Bulgu Örneği

“YORULMA”

“Babaların sözü mücevher taşı,
Gücün yetmediği taşa yorulma!
Kısmetin ne ise onu görecen,
Adım atıp her bir işe yorulma!

Yaradan cevhere kılmıştır nazar,
Kudrete kavuşan hem okur yazar,
Allah'ın taktiri tedbiri bozar,
Yazılanlar gelir başa yorulma!

Sanma bu dünyada sen mi duracan?
Var ise bir emir hemen varacan,
Nasibin ne ise onu görecen,
Yüce dağı aşağı aşağı yorulma!

Hele bir **kulak ver** yerin sesine,
Ne aldandın gönül dünya süsüne,
Çobanoğlu aldanırsın nefsine,
Yanacaksın o ateşe yorulma!”

TABLO 4. 3 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Dinleme Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.

İfade düzeyi	Frekans	Oran
Sözcük	110	%84,6
Sözcük grupları	20	%15,4
Toplam	130	%100

TABLO 4. 4 Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.

Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans
De-	209
Söz	93
Sor-	74
Söyle-	71
Dil	45
Konuş-	27
Seslen-	16
Lisan	12
Çağır-	9
Kelam	8
Lal	6
Selam	6
Muhabbet	5
Anlat-	4
Sohbet	4
Zikir	1
An-	1
Ağız	1
Sitem	1
Yalvar-	1
Laf	1
Tekmil	1
Ahd	1
Toplam	597

4.4.1. Konuşma Becerisine Ait Sözcük Düzeyli Bulgu Örneği

“ANADIR”

“İnsanoğlu asil çekirdek gibi,
Onu yetiştiren bağban anadır.
Başın ağrıyınca gelir yanına,
Tatlı **sözleriyle** derman anadır.

Baba ana kutsal bize emanet,
Varlığını tespit etmiş o Kudret,
Eğer ki kazanmak istersen Cennet,
Sevgisin almışsan mekân anadır.

Çobanoğlu arzu eyledi feda,
Müddet senden olur Cenab-ı Hüda,
Sevgisi ölçülmez anayla baba,
Temelin **sorarsan** vatan anadır.”

TABLO 4. 5 Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.

Sözcük grubu düzeyinde unsurlar	Frekans	Sözcük grubu düzeyinde unsurlar	Frekans
Zikir et-	10	Sual et-	1
Sırrını aç-	9	Sual sor-	1
Dert yan-	8	Selam ver-	1
Ah çek-	7	Ağız aç-	1
Ah-u zar	5	Tarif et-	1
Derdini aç-	4	Ses ver-	1
Söz ver-	4	Dudak dur-	1
Dua et-	4	Niyaz et-	1
Dile düşür-	3	Dilden çık-	1
Derdini dök-	3	Lal eyle-	1
Dilden dile	2	Derdini bildir-	1
Methet-	2	Beyan et-	1
İfade et-	2	Beyan ol-	1
Nasihat et-	2	Dilden düş-	1
Cevap ver-	2		
Salavat getir-	1		
Ah et-	1		
Toplam		83	

4.5.1. Konuşma Becerisine Ait Sözcük Grubu Düzeyli Bulgu Örneği

“HOŞ BENİM”

“Anladım ki yine bir arzum vardır.

Çok şükür Mevlâ'ya hâlim hoş benim.

Severim dostları kenar değilim,

Doğru giden yollarımız hoş benim.

Anla ey azizim niyet yerinde!

Mevlâ'nın verdiği nusret yerinde.

Hamd ü sena olsun nimet yerinde

Sorar isen ellerimiz hoş benim.

Çobanoğlu gurbet Hakk'ın yoludur,

Yaranan insan Hakk'ın kuludur,

Mevlâ'nın haznesi her an doludur,

Zikir eden dillerimiz hoş benim.”

TABLO 4. 6 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Konuşma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.

İfade düzeyi	Frekans	Oran
Sözcük	597	%87,8
Sözcük grupları	83	%12,2
Toplam	680	%100

TABLO 4. 7 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Okuma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.

Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans
Oku-	46
Okur	2
Toplam	48

4.7.1. Okuma Becerisine Ait Sözcük Düzeyli Bulgu Örneği

“OKUMA DESTANI”

“İlim ile eyle savaş,

Oku, oku, durma oku!

Okuyandan gelmez zarar,

Oku, oku, durma oku!

Sağlam et temel taşını,

Ele bırakma işini,

Kimseye eğme başını,

Oku, oku, durma oku!

Okul ilmin yuvasıdır,

Çağımızın lambasıdır,

Gençliğin bir meyvasıdır,

Oku, oku, durma oku!

Çalış ki olasın insan,

Sayılāsın büyük irfan,

Aya gitmek istiyorsan,

Oku, oku, durma oku!

Kaleminden göster yolu,
Nidem çalışmayan kulu?
Olmak istiyorsan dolu,
Oku, oku, durma oku!

Yarayı sarmak istersen,
Hepsini vurmak istersen,
Fabrika kurmak istersen,
Oku, oku, durma okul

Demir yolu işletmesi,
Göklerde uçaklar sesi,
Petrollerin fişkırması,
Oku, oku, durma oku!

Madeni olan bir dağı,
Has olur onun toprağı,
Araştırır ilim çağı,
Oku, oku, durma oku!

Çobanoğlu der bu sözü,
Ak olur doğrunun yüzü,
Büyük Atatürk'ün sözü,
Oku, oku, durma oku!"

TABLO 4. 8 Âşık Murat Çobanoğlu'nun Şiirlerinde Tespit Edilen Okuma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.

İfade düzeyi	Frekans	Oran
Sözcük	48	%100
Sözcük grupları	0	%0
Toplam	48	%100

TABLO 4. 9Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Düzeyinde Frekansları.

Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans	Sözcük düzeyinde unsurlar	Frekans
Yaz-	53	Ağıt	2
Destan	26	Hikâye	2
Ferman	24	Hece	1
Yazıl-	22	İmla	1
Yazı	13	Künye	1
Arzuhâl	7	Arzuhalci	1
Defter	7	Methiye	1
Mektup	6	Çizil-	1
Nâme	4	Atışma	1
Harf	3	Yazar	1
Kâtip	3	Türkü	1
Kitap	3		
Toplam			184

4.9.1 Yazma Becerisine Ait Sözcük Düzeyli Bulgu Örneği

“BAĞBAN DEĞİŞMİŞ”

“Dertli bülbül neden figan edersin?

Yapraklar kurumuş, bağban değişmiş.

Garip yolcu yüce dağlar aşarsın,

Gelenler yabancı, kervan değişmiş.

Kar olsan da yüce dağda erirsin,

Gün gelir ki kara yerde çürürsün,

İste sen arzunu, Yaradan versin,

Dünya aynı dünya insan değişmiş.

Çobanoğlu doğru söyle kelâmı,

Derviş olan dolaşmaz mı âlemi?

Hakkın emri ile **yazdı** kalemi,

Kalem aynı kalem, **ferman** değişmiş.”

TABLO 4. 10 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların Sözcük Grubu Düzeyinde Frekansları.

Sözcük grubu düzeyinde unsurlar	Frekans
Destan koşma	2
Kaleme al-	1
Toplam	3

4.10.1. Yazma Becerisine Ait Sözcük Grubu Düzeyli Bulgu Örneği

“SEVDİĞİM”

“Ben deyim derdimi sen **al kaleme**,
Gönül defterine yazma sevdiğim!
Sen beni düşürdün gurbet ellere,
Ne olur bağrımı ezme sevdiğim!

Eline yakmışsın elvanlı kına,
İster beni anla, ister anlama,
Yaptırdım gönlümde eyvanlı bina,
Gelip bundan sonra gezme sevdiğim!

Bülbül boş dolanmaz gonca gülleri,
Yıprattım sazımda çalan telleri,
Kader dolandırır gurbet elleri,
Ne olur sen bana kızma sevdiğim!

Seslendim de duymaz oldun sesimi,
Senden başka kimse çekmez yasımı,
Sen bir dâr misali, ben de Nesimî,
Çekip de derimi yüzme sevdiğim!

Çobanoğlu hemdem aldım destime,
Gün gelir Azrail çöker kastıma,
Sağlığımda hiç gelmedin üstüme,
Ölürsem mezarım kazma sevdiğim!”

TABLO 4. 11 Âşık Murat Çobanoğlu’nun Şiirlerinde Tespit Edilen Yazma Becerisine Ait Unsurların İfade Düzeylerine Ait Frekansları ve Oranları.

İfade düzeyi	Frekans	Oran
Sözcük	184	%98,3
Sözcük grupları	3	%1,7
Toplam	187	%100

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1 Sonuç

Bu araştırmada Âşık Murat Çobanoğlu'na ait şiirler dilin dört temel becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma açısından incelenmiş ve her bir beceriye ait unsurlar tek tek tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucu elde edilen araştırma ve veriler neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Ali Kafkasyalı'nın “*Âşık Murat Çobanoğlu Hayatı, Sanatı, Eserleri*” adlı kitabı kaynak olarak alınmış ve bu kitapta yer alan 330 şiir incelenmiştir. İncelenen şiirlerin 53 tanesinde herhangi bir dil becerisine ait unsura rastlanmamıştır.
- İncelenen şiirlerde hiçbir beceriye ait unsur tespit edilmeyen şiirler şunlardır: “Alparslan, Ana-Baba, Arıyar mı Aramaz mı, Ayıbımı El Gösterdi, Bağlan Gönül, Bahtiyar Olmaz, Bakın, Bekliyor, Bir Gözleri Sürmeli, Bizim Ele, Bulamadım, Dolana Dolana, Döndüm, Dönmez, Dua, Erir Gider, Eyler, Eyvah Hey, Fani Dünya, Gecesidir, Gelen Dertli Giden Dertli, Gider, Gözlerin, Güle Yârim, Ha, Hasrettir, Hepimiz Biriz, Kaçma Gönül, Kalkan Gibi, Nereye Gider, Kötü Zamana Kaldık, Neler Gördüm Avrupa'da, Ne yapsın, Olmuş, Ölümü Hatırlasana, Sen Gülersin Ben Ağlarım, Şanlı Kars'ımız, Tükenir, Türk Süngüsü, Utanmadın Arsız Gönül, Üzülür Gider, Üzülürüm, Varsın, Vatan Millet Yunus Emre Sevgisi, Yalan Dünya, Yaradan, Yar da Faydasız, Yârim, Yedin Yedin Doymadın Mı, Yerindedir, Yorulmadın mı, Zaman” şiirleridir.

- Bulgular sonucu bakıldığında dört temel dil becerilerine ait unsurlar toplam 1043 adet tespit edilmiştir.
- Tespit edilen toplam 1045 unsurdan tüm beceriler beraber kıyaslanırsa en fazla %65,08 ile konuşma becerisine ait öge, %17,90 ile yazma becerisine ait öge, %12,42 dinleme becerisine ait öge ve %4,60 okuma becerisine ait öge bulunmuştur.
- İncelenen şiirlerde en çok konuşma becerisine, ikinci yazma becerisine, üçüncü dinleme becerisine ve sonuncu olarak en az okuma becerisine ait unsurlar tespit edilmiştir.
- Konuşma becerisine ait toplam 680 unsur tespit edilmiştir. Bunlardan 597 unsur sözcük düzeyinde, 83 öge sözcük grubu düzeyindedir. Yazma becerisine ait toplam 187 unsur tespit edilmiş, bunların 184 unsuru sözcük düzeyinde 3 unsur sözcük grubu düzeyindedir. Dinleme becerisine ait tespit edilen 130 unsur vardır. Bunlardan 110'u sözcük düzeyinde 20'si sözcük düzeyindedir. Okuma becerisine ait bulunan 48 unsurun tamamı sözcük düzeyindedir.
- İncelenen şiirlerden sadece 6 tanesinde dört becerinin hepsine ait unsur bulunmuştur. Bu şiirler: “Gördüm, Keramet, Ocağımız, Olamaz, Olur mu? ve Yorulma” isimli şiirlerdir.
- Şiirlerde en az okuma becerisine ait unsurlara rastlanılmıştır. Okuma becerisine ait unsurlar sadece 16 şiirde tespit edilmiştir.
- Dinleme becerisine ait bulunan unsurlardan frekansı en yüksek “Ses” kelimesidir. Konuşma becerisinde ise “de-” kelimesi olmuştur. Yazma becerisine bakıldığında “yaz-” kelimesi, okuma becerisinde ise “oku-” kelimeleri en yüksek frekansa sahiptir.
- Şiirlerde bulunan becerilere ait unsurların hepsinde frekansı en yüksek ögeler kelime düzeyinde yer almıştır.
- Dinleme becerisine ait tespit edilen toplam 130 unsurun % 15,4 kısmı sözcük grubu düzeyinde, % 84,6 kısmı ise sözcük düzeyindedir.
- Konuşma becerisinde tespit edilen toplam 680 unsurun %12,2 oranı sözcük grubu düzeyinde, % 87,8 oranı ise sözcük düzeyindedir.

- Okuma becerine ait tespit edilen toplam 48 unsurun % 100' ü sözcük düzeyindedir.
- Yazma becerisine ait tespit edilen 187 unsurun % 1,7 olan kısmı sözcük düzeyinde % 98,3 kısmı ise sözcük düzeyindedir.
- Dilin temel becerileri anlama ve anlatma açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma da, bu dil becerilerine ait unsurları bir edebi tür olan şiirden elde etmesi öğrencilerin dil becerilerini öğrenmesi ve şiirle sentezlemesine katkı sunacaktır.
- Bu çalışma gerek âşık edebiyatının gerekse şiirlerin oluşturulduğu dönemin, dilin becerilerine ait öğeleri kullanımları ve hangisinde daha zengin olduklarını göstermek açısından yapılan çalışmalara katkı sağlayacaktır.
- İncelenen şiirler çalışmanın sonunda ekler olarak verilmiştir. Bu sayede Murat Çobanoğlu'na ait şiirlere ulaşılması yönünden çalışma kaynak görevi üstlenebilecektir.

5.2. Tartışma

- Sonuç olarak bakıldığında incelenen eserde konuşma becerisine ait bulguların fazlalığı, incelenen şiirlerin yazıldığı dönemde daha çok konuşma becerisine ait unsurların ön planda olduğunu gösterir.
- Konuşma becerisine ait unsurların diğer becerilerden fazla olmasının sebebi âşık edebiyatının bir halk edebiyatı ürünü olması ve daha çok sözlü döneme ait unsurlardan beslenmesi olarak düşünülebilir.
- Tespit edilen unsurların en çok konuşma ve yazma becerisine ait olması şiirlerin yazıldığı dönem ve coğrafyada yaşayan toplumda anlatma alanının daha gelişmiş olması düşünülebilir.
- Dinleme ve okuma becerilerine ait unsurların az olması anlama alanının anlatma alanına göre zayıf olduğunu gösterir. Bunun sebebi âşık edebiyatının bir sözlü kültür geleneğinden gelmesine ve daha çok aktarma amacı güttüğüne bağlanabilir.

- Okuma becerisine ait unsurların en az olması şiirlerin, içinden çıktığı toplumun okuma eğitimini yeterince almadığı ve bu beceriye ait sözcük ve sözcük düzeylerine yabancı olduğu düşünülebilir.
- Şiirlerde tespit edilen unsurların tüm becerilerde sözcük düzeyinde fazla oluşu âşık edebiyatı şiiri özelliklerinden biri olan dili sade kullanma ve sanatlı söyleyişlerden uzak durma ile ilişkilendirilebilir. Bu sayede halkın şiirleri daha açık anlaması amaçlanmış olabilir diye düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

- Edebi eserlerin dilin gelişimine katkı sağladığı ve bu eserlerin eğitimde kullanımı dil gelişimi açısından önemli olacaktır.
- Âşık edebiyatı eserlerinde kullanılan dilin açık ve anlaşılır olması öğrencinin anlayabileceği ve edebi eserlere olan ilgisini artırabileceği düşünülmüş ve bu eserlerin eğitimde kullanılması önerilmiştir.
- Âşık edebiyatı şiir türü içerisinde barındırdığı dilin becerilerine ait öğeler öğrencilerin anlama ve anlatma alanlarına katkı sağlayacağı anlaşılmış ve bu edebiyata ait şiirlerin Türkçe öğretiminde yer alması önerilmektedir.
- Âşık edebiyatı şairlerinin farklı bölgelerin ağız özelliklerine şiirlerinde yer vermeleri, öğrencilerin ağız farklılıklarını tanımalarına ve bu şekilde dil özelliklerinin farkına varmalarına yardımcı olacaktır. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında farklı bölgelerden âşıkların şiirlerine yer verilmesi önerilmiştir.
- Türkçe veya dil bilgisi derslerinde dil becerilerine ait unsurların bulunduğu şiirlere yer verilmesi ve bu unsurların belirlenmesi, öğrencilere sözcük ve sözcük grupları arasındaki farkları belirleme ve anlamada yardımcı olacağı önerilmektedir.
- Dili etkili kullanma becerilerinin gelişimi için tüm becerilerle ilgili etkinliklere ilgili derslerde yer verilmesi önerilir.
- Türkçe derslerinde şiirlere ve edebi yazınlara yer verilmesi bu eserlerin içeriklerine, üsluplarına, yazarı hakkında bilgilere ve toplumun kültürel özelliklerine katkı sağlayacağı önerilir.

- Âşık edebiyatına ait şiirlere Türkçe derslerinde yer verilmesi, şiirlerin yazıldığı kollara ait kültürel unsurların sezilmesine katkı sağlayacağı önerilir.

KAYNAKÇA

- Abalı, İ. (2021). Âşık Murat Çobanoğlu'nun şiirlerinde hayvan imgesi. *Aras Havzası Uleması ve Tarihi Şahsiyetleri*, 73-97. İstanbul: Hiperyayın.
- Akalın, L. S. (1983). Folklor ve halk edebiyatının sınırları ve yöntemleri üzerine. *Folklor Doğru Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü Süreli Yayını*, 54.
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı* (5. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 187-200.
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2010). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, A. B. (2018). *Türk halk şiiri* (Ünite 8, 9, 10). Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2382.
- Alptekin, A. B. (2011). *Türk halk şiiri*. Akçağ Yayınları.
- Aydın, M. (2006). Edebiyatın dili üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, 34(169).
- Aytan, T. (2011). *Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri*. Konya.
- Aytaç, Ç. (2003). *Genel edebiyat bilimi*. Say Yayınları.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara.

Başgöz, İ. (1977). Karacaoğlan mı, Pir Sultan mı halkın dilinden konuşuyor, halk mı onların dilinden konuşuyor? *Milliyet Sanat Dergisi*, 216.

Bayraktutar, M. (2011). Suç önlemede dini ve ahlaki değerlerin rolü. *Suç Önleme Sempozyumu*, 7-8 Ekim, Bursa, 7-22.

Can, H. (2012). *Milli eğitimin neresindeyiz?* İstanbul: İkinci Adam Yayınları.

Coşkun, E. (2007). Yazma eğitimi. *İlköğretimde Türkçe Eğitimi*. Ankara: Pegem A.

Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Cunbur, M., & Parlatır, İ. (1990). *Milli kültür unsurlarımız üzerinde genel görüşler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Çalışkan, A. (2010). Edebiyat teorisi üzerine-1: İlk belirlemeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 89-108.

Çankaya Üniversitesi Türk Dili Birimi.

Demirel, Ö. (1999). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.

Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.

Duman, A. (1998). Neden Türkçe eğitimi? *Türk Dili*, 557, 413-415.

Durbilmez, B. (2014). *Karşlı Âşık Murat Çobanoğlu: Hayatı, sanatı ve eserleri*. Kayseri: Kardeşler Ofset.

Durbilmez, B. (2017). *Âşık edebiyatının oluşumu ve gelişiminde Alevi-Bektaşî zümrelerin yeri ve önemi*.

Eagleton, T. (2005). *The English novel: An introduction*. Blackwell Publishing.

Ercilasun, A. B. (2021). Dilin doğuşu ve evrimi: Basamak teorisi. *Dil Araştırmaları*, 29, 2.

Ercilasun, A. B. (1997). *Güzel yazılar mektuplar*. Ankara: TDK Yayınları.

Erdener, Y. (2019). *Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nde Âşık Karşılaşmaları: Âşıklık geleneğinin Şamanizm ve Sufizmle olan tarihsel bağları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ergin, M. (1972). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Ergun, D. (1987). *Sosyoloji ve eğitim*. Ankara: V Yayını.

Erşahin, İ. (2005). *Halk kültürü ve edebiyatı sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Faver, S. (2008). Repeated reading of poetry can enhance reading fluency. *The Reading Teacher*, 4, 350-352.

Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 178-195.

Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.

Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınları.

Gönç, M. (2015). *Kutadgu Bilig'in yazma becerisi açısından incelenmesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).

Gözler, H. F. (1975). *Türkçe ve edebiyat bilgileri kaynak kitabı*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Basımevi.

Gutek, G. (1997). *Eğitimde felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. (N. Kale, Çev.). Ankara: Pagem Yayını.

Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.

Hampleman, R. (1958). Comparison of listening and reading comprehension ability of 4th and 6th grade pupils. *Elementary English*, XXXI, 49.

İlhan, N. (2007). *Geçmişten günümüze sözlükçülük geleneği ve Türk dili sözlükleri*. Elazığ: Manas Yayınları.

İnam, A. (2003). Ebediyâtını yitirmiş edebiyât: Edebiyâtın edebi yatık mı? *Doğu Batı*, 22.

Johnson, K. O. (1951). The effect of classroom training upon listening comprehension. *The Journal of Communication*, I, 58.

Kabaklı, A. (1971). *Türk edebiyatı* (Cilt 1). İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.

Kafkasyalı, A. (1998). *Âşık Murat Çobanoğlu: Hayatı, sanatı, eserleri*. Ankara: Bilgisayar Yayıncılık.

Karadağ, Ö., & Maden, S. (2013). Yazma eğitimi: Kuram, uygulama ve ölçme değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 265-301). Ankara: Pegem Akademi.

Karadeniz, O. (2002). *Türk halk edebiyatında âşık tarzı şiir geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karatay, H. (2011). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6(3), 1029-104

Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınları.

Kavcar, C. (1982). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Korkmaz, Z. (2002). *Türk diline gönül verenler*. Türk Dili, 2002(4).

Krippendorff, K. (1980). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Beverly Hills: Sage.

MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara.

MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara.

Okçu, İ. (2001). Edebiyat biliminin temelleri üzerine bir araştırma. *Yağmur Dergisi*, Ocak-Şubat-Mart 2001, 26-34.

Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri II: Dinleme eğitimi* (1. baskı). Ankara: Öncü Basımevi.

Özbay, M. (2009). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II* (3. baskı). Ankara: Öncü Basımevi.

Özdemir, E. (1983). *Okuma sanatı: Nasıl okumalı, neler okumalı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Özdemir, E. (1999). *Yazınsal türler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Sakaoğlu, S. (1986). *Türk saz şiiri. Türk Dili- Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*.

Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Stone, P. J., Dunphy, D. C., Marshall, S. S., & Ogilvie, D. M. (1966). *The General Inquirer: A computer approach to content analysis*. Massachusetts: The M.I.T. Press.

Şahin, Ö. F. (2016). *Kars türkülerinin dilin dört temel becerisi açısından incelenmesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).

Şenel, S. (1997-98). *Türk halk musikisi bilgileri ders notları*. İstanbul: İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı.

Tarlan, A. N. (1981). *Edebiyat meseleleri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Taşer, S. (2000). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.

Taşlıova, M. M. (2010). *Kişinin sözel biyografisi olarak ağıtlar: Âşık Murat Çobanoğlu (1940-2005)*. Türkbilig, 2010(19), 25-48.

Tazebay, A. (1993). *İlk okuma ve yazma öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

Tehmasib, M. H. (1972). *Azerbaycan halk destanları*. Bakü.

Timurtaş, F. K. (1985). *Türk halk şiiri antolojisi*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Uçan, H. (2008). *Dilbilim, göstergebilim ve edebiyat eğitimi*. Ankara: Hece Yayınları.

Umagan, S. (2007). *İlköğretimde Türkçe öğretimi içinde dinleme eğitimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yörük, Y. (tarihsiz). *Güzel konuşma ve yazma kılavuzu*. Ankara: Eğitim Yayınları.

EKLER

EK 1

Âşık Murat Çobanoğlu'na ait şiirler bu bölümde alfabetik sırayla verilmiştir. Verilen şiirlerde dört temel dil becerilerine ait unsurlar koyu renkte işaretlenmiştir.

ACIDAN ACI

Sabah seherinde esen bu rüzgâr,
Bir haber getirdi acıdan acı.
Herkes kısmetini o anda arar,
Ömrünü bitirdi acıdan acı.

Kayıp etme ele geçen zamanı,
Susuz dönderir mi bu değirmeni,
Yabanî bir yolda duran kervanı,
Aldı da götürdü acıdan acı.

Yok mudur acaba bu işe yanan?
Sahipsiz ağaçlar bekçisiz orman,
Kıymetli gemiyi acemi kaptan,
Deryaya batırdı acıdan acı.

Emanet alırsan götür yerine,
Zerre hile katma bir eserine,
İki kardeş düştü birbirine,
Bir gaflet olurdu acıdan acı.

Bir kulun Mevlâ'dır her zaman yârı,
O'dur sana veren devleti varı,
Vücut bir kovandır, akılsa arı,
Balını yedirdi acıdan acı.

Darda kalan Yaradan'ı **sesliyor**,
Câhil insan kendisini süslüyor,
Çobanoğlu Hak'tan yardım istiyor,
Kaybolan hatırdı acıdan acı.

AFFEYLESİN YARADAN

Ben bir **dua edim**, siz **deyin** amin,
Cümlemizi affeylesin Yaradan.
İsyanımız fazla amelimiz yok,
Cümlemizi affeylesin Yaradan.

Her zaman huzurda duran aşkına,
Boynunu Mevlâ'ya buran aşkına,
Hakk kelâmı güzel Kur'an aşkına,
Cümlemizi affeylesin Yaradan.

Hakk'a doğru **zikir eden** gözlere,
Selavat getiren nurlu yüzlere,
Afetini göstermesin bizlere,
Cümlemizi affeylesin Yaradan.

İsyan bizi götürüyor günaha,
Çalışanlar temiz gider dergâha,
Çobanoğlu el açıyor Allah'a,
Cümlemizi affeylesin Yaradan.

AF ÇIKACAK İNSALLAH

Canım yârim, **mektubunu okudum**,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.
Yavruların **dua eder** Mevlâ'ya,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.

Anan “yavrum yavrum!” **diye** yaş döker,
Tahir oğlun “baba!” **diye ah çeker**,

Bacın kardeşlerin boynunu bükür,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.

Kader bizi çekti çekti sürüdü,
Umudumuz yaprak gibi çürüdü,
Baban “yavrum yavrum!” **diye** can verdi,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.

Çalışana Mevlâm her zaman yârdır,
Yavrumun duası Mevlâ'ya vardır,
Yunus'u deryadan çıkaran vardır,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.

Yârim hasretlik zor burnumda tüter,
El kaldır Allah'a af çıksın yeter,
Karslı Çobanoğlu her gün yaş döker,
Yakınlarda af çıkacak inşallah.

AĞLA GÖZLERİM GÖZLERİM

Yara var derman bulunmaz,
Ağla gözlerim gözlerim!
Çâresiz zamana kaldık,
Ağla gözlerim gözlerim!

Kim **demiş** ki derman hazır?
Müptelâyım yoktur nezir,
Kalmadı vallah bir huzur,
Ağla gözlerim gözlerim!

Kim(i) **okudu** kimi **yazdı**,
Herkes de canından bezdi,
Tilkiler aslanı ezdi,
Ağla gözlerim gözlerim!

Çobanoğlu bu bir âfet,
Belki de kopar kıyamet,
Zâlim dünya yoktur rahat,
Ağla gözlerim gözlerim!

AĞLAR

Dertli bülbülü kınama,
Güliden ayrılınca ağlar,
Bir bezirgân garip düşse,
Yoldan ayrılınca ağlar.

Kimler kavuşmuştur **deme!**
Başı uğrar nice gama,
Mert olanı sen kınama,
Maldan ayrılınca ağlar.

Gökte uçan çok turnalar,
O da vatani arzular,
Yaralı olan sunalar,
Gölden ayrılınca ağlar.

Geniş dünya sanma dardır,
Herkeste bir arzu vardır,
Mecnun'un sevdiği yârdır,
Çölden ayrılınca ağlar.

Felek bizi saldı tasa,
Gönlümü düşürdü yasa,
Bülbülü koysan kafese,
Güliden ayrılınca ağlar.

Sevdadan kollarım bağlı,
Sormazsın ciğerim dağlı,

Âşık Murat Çobanoğlu,
Elden ayrılınca ağlar.

AĞLA SEVDİĞİM

Son günüm yetişti gel yâr üstüme,
Gel otur yanımda ağla sevdiğim!
Zâlim babam beni vermedi sana,
Gel otur yanımda ağla sevdiğim!

Sarardı da yüzüm döndü yaprağa,
Sen ayrıldın ben de düştüm merağa,
Sensiz nasıl girecem bu toprağa?
Gel otur yanımda ağla sevdiğim!

Gün gelir ki toprak emer kanımı,
Sensiz bu toprağa verdim canımı,
Çobanoğlu **söyle** sen **destanımı**,
Gel otur yanımda ağla sevdiğim!

AĞLARSIN

Sen mi hastasın, ben mi babacan?
Bulunmaz derdine derman ağlarsın.
Bir tek evlâdın var çâre olmadı,
Ağır yaralıdır çıban ağlarsın.

Anlamadım baba dara mı kaldın?
Eyüp'ten beter bak zara mı kaldın?
Derman bulunmadı zora mı kaldın?
Çıkar da kafandan duman ağlarsın.

Çobanoğlu sana **söyledi sözü**,
İhtiyar baba da yandırdı bizi,
Yavrumun bir evladı bir de kızı,
Onun için feryad ı zaman ağlarsın.

AĞLARSIN BACIM

Bu nasıl acıdır, bu nasıl derttir?
Derdin çok fazladır ağlarsın bacı!
Benden yaralısın yaralı bacı,
Derdin çok fazladır, ağlarsın bacı.

Bu nasıl depremdi, her yan virandır,
Yüreğin yaradır gözlerin kandır,
Anladım ki başın ağır dumandır,
Derdin çok fazladır ağlarsın bacı!

Açtın da **söyledin** gizli sırrını,
Kayıp etmişsindir iki yavrunu,
Baban, sevdiğini, hem de yârini,
Derdin çok fazladır ağlarsın bacı!

Ağlar Çobanoğlu **koştı bir destan**,
Sabır et bacı can yetişir derman,
Yavrular acısı eyledi viran,
Derdin çok fazladır ağlarsın bacı!

AĞLATIR

Neyine güvenem yalan dünyanın?
Herkese de bir dert vermiş ağlatır.
Ferhat Şirin için yardı kayalar
Attıkça külüngü dağlar inceltir.

Çalışmayan muradını alır mı?
Aramayan maksudunu bulur mu?
Gönül yarasına derman olur mu?
Her âşığa yara vermiş **inletir**.

Çobanoğlu hayâl oldu sinema,
Felek okun attı değdi sineme,
Dertli olan kişileri kınama
Dertli kulu içindeki **söyletir**.

AĞRI

Ne kadar **methetsem** azdır,
Dört bir yanda yolun Ağrı!
Türkiye'nin eşsiz dağı,
Uzanmıştır kolun Ağrı!

Bir yanın gül, bir yanın kar,
Sana hiç gelmez mi bahar?
Başında hep eser rûzigâr,
Eksik olmaz yelin Ağrı!

Yörüklerin çadırları,
Aşiretin ağaları,
Sendedir dünyanın varı,
Tükenir mi malın Ağrı?

Kıymetli toprağın, taşın...
Dumanlıdır senin başın,
Bulutlar mıdır sırdaşın?
Bilmem nasıl hâlin Ağrı?

Çobanoğlu'nun **destanı**,
Hak böyle **yazmış** fermanı,
Saklarsın nice kervanı
Kıymetlidir elin Ağrı!

ALLAH'IM

Sana yalvarırım bizi yaradan,
Cümlemize doğru hal ver Allah'ım!

Çiçekler kurudu, yaprak döküldü,
Kurumayan ağaç dal ver Allah'ım!

Bütün yaratılan hep sana muhtaç,
Engeller gösterme kapıları aç,
Hastalara şifa yaraya ilâç,
Hayırlı bir servet, mal ver Allah'ım!

Yâ Rab! Doğrulara sen verme zeval,
Üstümüzden eksik olmasın hilâl,
Kimseyi nefesine sen etme hamal,
Dergâhından rahmet bol ver Allah'ım!

Müslümana lâyıf Muhammet dini,
Günahkâr kulunum bağışla beni,
Geceli gündüzlü **zikredek** seni,
Kapanan ağıza **dil** ver Allah'ım!

Sana yönelmişiz kenara atma,
Zâlim zulmedenin içine katma,
Anaya babaya isyankâr etme,
Sen bizlere doğru yol ver Allah'ım!

Dergâhında boldur tükenmez varın,
Bilinmez çözülmez sırrı esrarın,
Her yerde hazırsın yoktur izharın,
Arıya tertemiz bal ver Allah'ım!

Yeter yatma uyan, ey gafil insan!
En son yerin ora, o da kabristan,
Son günde nasip et din ile iman,
Kanaadımız kırık, kol ver Allah'ım!

Çobanoğlu sade yalvarır sana,
Lütfun esirgeme cümle insana,
Günahkârız, bürünmüşüz isyana,
İman bahçesinden gül ver Allah'ım!

ALLAH'IM

Kudret kapısının sensin sahibi,
Senden olur lütf u ihsan Allah'ım!
Ehli Müslümanlar hep sana tâbi,
Settarsın, Gaffarsın, Rahman Allah'ım!

Hikmetinden oldu zemin semâvât,
On sekiz bin âlem Fahr-i kâinat,
Hışmından cehennem, cemaldan cennet
Bizlere nasib et cinan Allah'ım!

Böyle emretmişti Yaradan Mevlâ,
Mağrip'tan Maşrik'a boş idi dünya,
Her yanı su oldu büyük bir derya,
Nuh'a sen gösterdin tufan Allah'ım!

Yunus'u deryadan attın kenara,
Halil İbrahim'i yakmadın nâra,
Eyyub'a dert verdin düşürdün dara,
Yine senden oldu derman Allah'ım!

Hidayetin boldur ne güzel âlem,
Senin emrin ile **yazmıştır** kalem,
Habibin aşkına verildi **selâm**,
Senin **kelâmındır** Kur'an Allah'ım!

“Ba”nın noktasında isbattır billah,
Nebiler nebisi Hak Resulullah,
Sana inanmışız elhamdülillah,

Yok iken var oldu insan Allah'ım!

Boş değil doludur Hakkin dergâhı,
Terindendir çâr-ı yârlar ervahı,
Kalbe sığdırmışsın Hak Beytullah'ı,
Çobanoğlu etti iman Allah'ım!

ALLAHIN **DEDİĞİ** OLUR

Çok da sen yukarı bakma,
Allah'ın **dediği** olur!
Kendini ateşe yakma,
Allah'ın **dediği** olur!

Doğrudur Mevlânın yolu,
Onun hazinesi dolu,
Haniya Karun'un mali?
Allah'ın **dediği** olur!

Yunus'u attı kenara,
Eyyûb'a getirdi çare,
Halil'i yakmadı nâra,
Allah'ın **dediği** olur!

Nemrut Allah'a ok attı,
Tanrılık davası güttü,
En sonu bir sinek yuttu,
Allah'ın **dediği** olur!

Çobanoğlu etme merak,
Vücut ağaç ömür yaprak,
En son yeri kara toprak,
Allah'ın **dediği** olur!

ALMANYA'DAN

ANASINA MEKTUP

Ana yavrularım sana emanet,
Sana acıyorum sırrı ana!
Yedi yıldır vatanımı terk ettim,
Soldurma yetişen bârımı ana!

Ayşe dertli kızdır boynunu bükerek,
Ahmet'in bakışı ömrümü söker,
Sevdiğim sabreder kahrımı çeker,
Nasıldır **sorayım** yârimi ana!

Anadır dünyada dertlere derman,
Hem anadır bana, hem sadık canan,
Ben senin yolunda olayım kurban,
Kurban edem sana varımı ana!

Murat Çobanoğlu **yazdı** bir **destan**,
İçimde yara var gözümde al kan,
Gözümün ucunda tütüyor vatan,
Bilir misin benim zorumu ana?

ALPARSLAN

Dokuzuncu yüzyıl kutlamasıdır,
Her yerde ünvanı aldı Alparslan.
Bir hücumda girdi Ani şehrine,
Orada kılıcın çaldı Alparslan.

İsmi yayılınca bütün cihana,
Dehşetle bir korku düştü düşmana,
Kılıncının ucu batınca kana,
Her yana velvele saldı Alparslan.

Kan ile açıldı Ani kapısı,
Nice güçle yapılmıştı yapısı,

Ser çekmişti Fetiye'nin camisi,
Orada namazın kıldı Alparslan.

Sene bin altmış dört koptu bir tufan,
Ser aldı kılıçlar oynadı kalkan,
Hamd ü sena etti bütün Müslüman,
Düşmana kurt gibi daldı Alparslan.

Serhat Karsımız'a düşünce yolu,
Sanarsın semadan düştü bir dolu,
Gözleri seçmedi sağ ile solu,
Çobanoğlu yurdu bildi Alparslan.

ANA-BABA

Dünyanın en büyük varı,
Biri ana, biri baba.
Kudret bahçesinin bârı,
Biri ana, biri baba.

Biri ağaç, biri yaprak,
Biri dildir, biri dudak,
Biri göktür, biri toprak,
Biri ana, biri baba.

Hizmet eyle her çağında,
Az mı yattın kucağında?
Cennet ana ayağında,
Biri ana, biri baba.

Biri candır biri canan,
İkisidir derde yanan,
Çobanoğlu size kurban,
Biri ana, biri baba.

ANADAN ALMANYA'YA MEKTUP

Aman yavrum saçlarıma ak düştü,
Saç ağardı, bel büküldü, gel yetiş!
Her gün için yavruların yaş döker,
Dostlarımız bak çekildi, gel yetiş!

Ayşe, Ahmet, “baba!” **diye sızlıyor,**
Mahmut da yetişmiş **mektup yazıyor,**
Ecel gelmiş kapımızda geziyor,
Tarlamıza gam ekildi, gel yetiş!

Fatma yârin gelinliği çıkarmış,
Onun da saçları bütün ağarmış,
Dert bilen komşular hâlini **sormuş,**
Ümidimiz hep kesildi, gel yetiş!

Yavrum bu hasretlik beni dağlamış,
Yavrum yollarını kimler bağlamış?
Karşılı Çobanoğlu **demiş** ağlamış,
Ömür taşı hep döküldü, gel yetiş!

ANADIR

İnsanoğlu asil çekirdek gibi,
Onu yetiştiren bağban anadır.
Başın ağrıyınca gelir yanına,
Tatlı **sözleriyle** derman anadır.

Baba ana kutsal bize emanet,
Varlığını tespit etmiş o Kudret,
Eğer ki kazanmak istersen Cennet,
Sevgisin almışsan mekân anadır.

Çobanoğlu arzu eyledi feda,

Müddet senden olur Cenab-ı Hüda,
Sevgisi ölçülmez anayla baba,
Temelin **sorarsan** vatan anadır.

ANLAMAZ

Hakikâte başvur be hey efsâne,
Kendini bilmeyen yoldan anlamaz,
Çürük **sözle** pazar olmaz divana,
Cevherden, mercandan, **lâldan** anlamaz.

Kendini bilmeze açma sırrını,
Kayıp eder senin itibarını,
Efsâne ne bilir hulûskârını?
Edepten, erkândan, yoldan anlamaz.

Çobanoğlu gâfil bilmez nasihât,
Söylediğin sözler olsun hakikât
Kendini bilmeze nedir bu niyet?
O Elif'ten, Mim'den, Dal'dan anlamaz.

ANKARA METHİYESİ

Başkent oluşunun kırk üç yıldır,
Seni kutlar bu gün ilin Ankara!
Din Muhammet hakikâtin yoludur,
Çok muhkem kaledir dalın Ankara!

Yapıldı törenler kalmadı merak,
Kaleye dikildi ay-yıldız bayrak,
Gençliğe emanet oldu bu toprak,
Sağlamdır bozulmaz yolun Ankara!

O Anıtkabir'e çelenk konuldu,
Fatıha **okundu** ruhlar şâd oldu,
Atamızın emri yerini buldu,

Çeliktir bükölmez kolun Ankara!

Çobanoğlu aziz bizlere vatan,
Çalışın durmadan **demıştir** Atan,
Hacı Bayram Veli, sendedir yatan,
Âleme destektir elin Ankara!

ARIYAR MI ARAMAZ MI?

Dertli yorgun olan insan,
Yürüyer mi yürümez mi?
Vücut dağdır kader duman,
Bürüyer mi bürümez mi?

Kötü işlerini unut,
İnsani yaşatır umut,
Hasta olursa bir vücut,
Eriyer mi erimez mi?

Kayıp etme doğru yolu,
Hakk'ın hazinesi dolu,
Mevlâm yarattığı kulu,
Koruyar mı korumaz mı?

Dervişler serer postunu,
Harama atma destini,
Çobanoğlu Hak dostunu,
Arıyar mı aramaz mı?

ÂŞIKLAR

Şarkın âşıkları düştü aklıma,
Şimdi ediyor mu meydan âşıklar?

İlmi bir deryadır Mevlüt İhsânî,
Başına çökmüş mü duman âşıklar?

Âşık Laçın dertli dertli dolanır,
Gözyaşları akar akar bulanır,
İç yarası çıban gibi sulanır,
Onda vardır acı çıban âşıklar.

Ozan Şeref edebiyat üstadı,
Âşık Mihmanî'nin bitmez **feryadı**,
İlhamî ustadır silinmez adı,
Sizdedir kıymetli mercan âşıklar.

Üzeyir Usta'nın **sohbeti** hoştur,
Her âşık doludur, sanmayın boştur,
Karahanlı Murat bir ağır taştır,
İçi dolu gizli dükkân âşıklar.

Torunî üstâdı büyük Sümmanî,
Tortum'da eziktir Âşık Ruhanî,
Yıkılmaz kaledir koca Reyhanî,
Kimse güç veremez, tufan âşıklar.

Rüstem Alyansoğlu yeni bir fıdan,
Âşık Firgânî de kızarsa yaman,
Alirza coşkundur, ağırdır Sinan,
Bunlarda biter mi **figan** âşıklar?

Ozanların Kars elidir durağı,
Cana çok yakındır Nuri Çırağı,
Günay Yıldız'ın da çoktur merağı,
Çobanoğlu'ndandır **destan** âşıklar.

ÂŞIK ŞENLİK'E AĞIT

Doğudaki ozanların ustası,
Yine yâda düştü illerin Şenlik!
Kazası Çıldır'dır köyü Suhara,
Şeyda bülbül idi **dillerin** Şenlik!

İçmiş idin âb u zülâlî kevser,
Senden âşıklara kaldı bu eser,
Akıldan sarraftın, için mücevher,
Değeri biçilmez malların Şenlik!

Kars, Arpaçay, Posof, Göle, Ardahan...
Hepsi görmüş **duymuş** değildir yalan,
Binlerce âşık eyledin meydan,
Bükülmez çelikten kolların Şenlik!

Murat Çobanoğlu hayrandır sana,
Sözün geçer idi her bir divana,
Mevlâm rahmet etsin yat kana kana,
Yazık ki tez soldu güllerin Şenlik!

ATATÜRK DESTANI

Büyük Türkiye'nin sensin önderi,
Ağır yaraları saran Atatürk!
Bir güneş parladı Türk milletine,
Yenilmeyen başkomutan Atatürk.

Yasta iken bu toprağın milleti,
O sağladı bize bu hürriyeti,
Törenle getirdi cumhuriyeti,
Minnettardır sana vatan Atatürk!

İngiliz'i İstanbul'dan çıkaran,

Kesildi boğazlar döküldü al kan,
İzmir'i istilâ ederken düşman,
Yunan'ı denize döken Atatürk.

Sivas Erzurum'un kongresinde,
Var ismi yurdumun her köşesinde,
Şehrinde, köyünde, mahallesinde...
Sana duacıdır her can Atatürk!

Kocatepe Dumlupınar ötesi,
Her yeri bürüdü Allah **sedası**,
Düşmanı püskürttü topların **sesi**,
Yaradan gösterdi derman Atatürk!

İstanbul'dan geçti Anadolu'ya,
Bazen atlı idi bazen de yaya,
Vatan için göğüs gerdin dünyaya,
Sende idi ehli iman Atatürk!

Çobanoğlu sazımızda Kemal var,
Ben âşığım **sözümüzde** Kemal var,
Gez vatanı, özümüzde Kemal var,
Anıyoruz seni her an Atatürk!

AYIBIMI EL GÖSTERDİ
Beni bende gördüm amma,
Ayıbımı el gösterdi.
Canımı candan ayırdın,
Ayıbımı el gösterdi.

Sevdiğim kirpiğin oktur,
Vallahi yaralar çoktur,
Öyle bildim hatam yoktur,

Ayıbımı el gösterdi.

Çobanoğlu bu bir perde.
Sen beni düşürdün derde.
Gezdiğim durduğum yerde,
Ayıbımı el gösterdi.

AYNASINA

Gençlik elden gitti oldun ihtiyar,
Acaba baktın mı yüz aynasına?
Ömür mevsim gibi olur sonbahar,
Aldanma gelecek yaz aynasına.

Ağır yaralara derman olanlar,
Üç günlük dünyada mihman olanlar,
Özü **sözü** doğru insan olanlar,
Asla konduramaz toz aynasına.

İnsanı öldüren acı bir keder,
Ne **yazılmış** ise o imiş kader,
Üç **konus** beş **dinle** bir de **cevap ver**,
Dikkat et evvelâ **söz** aynasına.

Mutlâka **konusur** Hakk'a erenler,
Hak için canını feda edenler,
Kendini âlemde güzel görenler,
Mutlâka bakmıştır öz aynasına.

Çobanoğlu herkesin bir yâri var,
Yaradan'ın tükenmeyen varı var,
Güzellerde Yaradan'ın nuru var,
Eğer baktın ise göz aynasına.

AYNI DURUYOR

Bu gurbeti adım adım dolandım,
Ben kocaldım yıllar aynı duruyor.
Sazımın üstüne perde bağladım,
Ben inceldim, teller aynı duruyor.

Gönül binasından taşlar döküldü,
Dost **dediğim** birer birer çekildi,
Yaşım ilerledi belim büküldü,
Ben küçüldüm yollar aynı duruyor.

Çobanoğlu sanma dostu el oldu,
Mevsim geldi kuru ağaç dal oldu,
Gözyaşımla bak bu sinem yol oldu,
Ben açıldım seller aynı duruyor.

BABANIN OĞULA MEKTUBU

Mektubunu alır almaz ağladım,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
Küçük kardeşlerin sana emanet,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
Ben seni koymuştum dokuz yaşında,

Şimdi büyümüşsün yirmi yaşında,
Kem rüzgâr esmesin senin başında,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
Gam kervanı birer birer çekilmiş,

Duydum ki ananın beli bükülmüş,
Gurbette de benim ömrüm sökülmüş,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
Mektubun içimde açmıştır yara,

Gelirim dağları ben yara yara,
Kend'elimle yolcu edim askere,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
Karalı Çobanoğlu bir **destan koşmuş**,

Ananın da rengi sararmış solmuş,
Benim de saçlarım bembeyaz olmuş,
Bekle yollarımı gelirim oğul!
(Umudumuz sensin gelirim oğul!)

BAĞBAN DEĞİşMİş

Dertli bülbül neden **figan edersin**?
Yapraklar kurumuş, bağban değişmiş.
Garip yolcu yüce dağlar aşarsın,
Gelenler yabancı, kervan değişmiş.

Kar olsan da yüce dağda erirsin,
Gün gelir ki kara yerde çürürsün,
İste sen arzunu, Yaradan versin,
Dünya aynı dünya insan değişmiş.

Çobanoğlu doğru **söyle kelâmı**,
Derviş olan dolaşmaz mı âlemi?
Hakkın emri ile **yazdı** kalemi,
Kalem aynı kalem, **ferman** değişmiş.

BAĞIşLA BENİ

Yok iken var ettin bunca insani,

Öz ismin Mevlâ'ya bağışla beni!
Sensin âlemlere kılan bir çare,
Nur-i Mustafa'ya bağışla beni!

Yanar yanar bu vücudum alıştır,
Yol alanlar menziline kavuşur,
Hasret olan birbirine ulaşır,
O gelen sevdaya bağışla beni!

Çobanoğlu bulamadım izimi,
Kime **anlatayım** acı sızımı?
Doğrultmuşum o Kible'ye yüzümü,
Ol nur-i Kâbe'ye bağışla beni!

BAĞLAN GÖNÜL

Havaî gitme ey canım, Rahman'a bağlan gönül!
Asaleti temiz olan insana bağlan gönül!
Bazı insan var ki dostum, her gün havaî gider,
İster ise koyun gütsün çobana bağlan gönül!

Feleğin elinden şerbet dolduran içmektedir,
Ârife ne tarif lâzım, insanı seçmektedir,
Bu dünya köprüye benzer, gelenler geçmektedir,
En son sana yâr olacak imana bağlan gönül!

Çobanoğlu ârif olan mutlak anlar her hâlden,
Kimler faide görmüş dünyada servetten maldan,
Eğer bir dara düşersen ümit bekleme kuldan,
Çünkü seni yaratan var, bir ona bağlan gönül!

BAHAR TÜRKÜSÜ

Hazırlanmış herkes yükler kervanı,
Çıkacak yaylaya baharı bekler.

Kaval çalar bizim köyün çobanı,
Koyunlar **meleşir** baharı bekler.

Çiftçi Emin peştemalı bağladı,
İlâç vurdu tohumunu sağladı,
Seller coştı derelerden **çağladı**,
Turnalar uçmaya baharı bekler.

Kazanırmış çok çalışan insanlar,
Yeşerir tarlalar güzel bostanlar,
Filiz verir bahçedeki fidanlar,
Ağaçlar açmaya baharı bekler.

Bülbülün sevdiği gonca gülleri,
Derelerin coşkun akan selleri,
Çobanoğlu ötsün sazın telleri,
Yâre gitmek için baharı bekler.

BAHTİYÂR OLMAZ

Bu dünyada hile eden eline,
Her zaman uğraşır bahtiyâr olmaz.
Vefasız insana bel bağlama sen,
Her gördüğün güzel sadık yâr olmaz.

Her yüze güleni cananım sanma!
Her olur olmaza candan inanma!
Nâmert kapısına gidip dayanma!
Derdini anlayıp beraber olmaz.

Çobanoğlu insan sanma delidir,
Kalp ile çalışan mutlak velidir,
Mert ne kadar düşse yeri bellidir,
Nâmert bir kul ile beh pazar olmaz.

BAKIN!

Baştakiler uyumayın,
Bir de bizim il'e bakın!
Her taraf güllük gülistan,
Bir de bizim il'e bakın!

Gün gelir ki bir gün arar,
Oy zamanı işe yarar,
Her tarafta faprikalar,
Bir de bizim i'le bakın.

Her şey vardır ümit gibi,
Kamçılandık kunut gibi,
Serhat Kars'ım kilit gibi,
Bir de bizim il'e bakın!

Aylı vücut aynI canız,
Aynı olan bir mekânız,
Hepimiz aynı insanız,
Bir de bizim ile bakın!

Çobanoğlu'nu yakmayın,
Hatrınızdan çıkarmayın,
Kars'ı kenara atmayın,
Bir de bizim ile bakın!

BAŞ VURUR

İster bir kul olsun allem'i cihan
Akıbet encamı yere baş vurur

İstersen iyi ol istersen kötü
Evraklar dolandır bire baş vurur.

Kudretten akıtır nice biri âbı
Ziyası bellidir nuru mehtabı
Gör hazırdr yüz yirmi dört bin nebi
Toplanarak o Muhtar'a baş vurur.

Çobanoğlu **der** ki cahil olanlar
Zulumkâr olurmuş zâlim olanlar
Her şeyden anlamaz gafil olanlar
Bu gün de olmasa sonra baş vurur.

BAŞTAN AYAĞI

Her insani insan **diye** tanıma,
İnsani süzmeli baştan ayağı,
Bir hikmet görmüşüm beni kınama,
Kafası nurdandır taştan ayağı.

Sırrı hikmettedir yücesi de var,
Elbet bu gündüzün gecesi de var,
Okudum harfini hecesi de var,
Doksan dokuz yürür beşten ayağı.

Çobanoğlu **sor** ki var arzum n'edem,
Bir ismin Settâr'dır bir ismin Müdâm,
Dedi nasip eyle göreyim Hüdâm.
Girince çıkmadı içten ayağı.

BENİ

Ey gözleri mihribanım, yandırma nâra beni!
Ben senin âşıkınım, atma kenara beni!

Âşık olan maşukuna canini feda eder,
Yalvarırım hasret koyma sevdiğim yâre beni!

Zemin sema titrese de ben senin hayranınım,
Aşkım beni yaklaştırır sanma ki düşmanınım,
Koy hacılar hacca gitsin ben senin kurbanınım,
Boynu bükük bir tarafta koyma avâre beni!

Cemalinde bir ziya var ışığı dünya gibi,
Gözlerinden düşen damla büyük bir derya gibi,
Canımı feda eylerim Mecnun'a Leylâ gibi,
Yalvarırım n'olur görme bir bahtı kara beni!

Bana **derler** Çobanoğlu, bu dünyada neyim var?
Gelen gider, giden gelmez, kimler etmiş berkarar?
Nerde **ansam** orda hazır, haksın ey Perverdigâr,
Muhtacınım sen bağışla ismin didara beni!

BEKLİYOR

Eğer bir kul olsa hasta,
Hak'tan dermanı bekliyor.
Haber getirirse posta,
Verdiği şanı bekliyor.

Dünya hancı, kul da yolcu,
Gelen zamanı bekliyor.
Ondadır nübüvvet tacı,
Herkes sultani bekliyor.

Kuldan kula olmaz zarar,
Var mıdır kalan bahtiyar?
Her gelen de etmez karar,
Hak'tan fermanı bekliyor.

Çobanoğlu sanma hoştur,
Didemizden akan yaştır,
Dünyanın encamı boştur,
Bütün insanı bekliyor.

BIRAKTI

Ne **dedim** de kızdı bana bu zalim?
Bu ömrümü bir zarara bıraktı.
İstemem dünyayı hep senin olsun,
Bülbül gibi **âh u zâra** bıraktı.

Dedim: N'olur kara etme yüzümü,
Bir daha **duymazsın** benim **sözümü**,
Pul eyledim altın iken **sözümü**,
Ben **söyledim** dilde yara bıraktı.

Çobanoğlu bilmem zalim n'ederim?
Bu dünyaya geldim bir gün giderim.
Ya talihimdendir ya da kaderim,
Beni bir vefasız yâre bıraktı.

BİÇER DEDİLER

Gönül yaylasında nebatat idim,
Felek tırpan attı biçer **dediler**.
Ben kendi yârime sadakat idim,
Fakat o yâr senden geçer **dediler**.

Derdim dağlar gibi **yazamaz** kalem,
Esen rüzgâr yâre yetirin **selâm**,
Söyleyin derdimi **duymasın** âlem,
Duydum ki yâdlara açar **dediler**.

Çobanoğlu bir arzum var divana,
Arzuhâlim yetiren yok canana,
Aşkın bülbülüüm bağda gülşana,
Mevsimi gelmeden uçar **dediler**.

BİLİR

Derdim çoktur dermanını tabibi Lokman bilir,
Gül olmasa bülbül ağlar bağı bağban ı bilir.
Sarraf odur kıymet vere asla kenara kaçmaz,
Kıymeti kendindendir lâli mercanı bilir.

Kudretinden halkeyledi cümle mahlûk âlemi,
Evvelâ elif **dedi** vurdu ona kalemi,
Hak buyurdu Cebail'e gör getirdi selâmı,
Dâimâ **zikreden** kullar Gani Süphan'ı bilir.

Çobanoğlu şüphe yoktur kervanın gelir geçer,
İnsan olan kıymet verir yahşı yamanı seçer,
Aklından hoca olmuşsun Kur'an yaprağın açar,
Delilim “Kulhu vallah”tır, o da Kuran'ı bilir.

BİLİR MİSİN?

Çalışıp Hakk'ın yoluna,
Yeteni sen bilir misin?
Yusuf'u derin kuyuya,
Atanı sen bilir misin?

Habib ki çıktı semâya,
Ne götürdü ol Hüdâ'ya?
Yolunda durdu duaya,
Yatanı sen bilir misin?

Muradım gitme havaya,

Kim ile durdu davaya?

Nişanı alıp deryaya,

Atanı sen bilir misin?

BİLMEZ MİYİM?

Ezel müminin ikrarı “illâ”yı bilmez miyim?

Kün!” emriyle var olmuştur, dünyayı bilmez miyim?

Âb u ateş, hâk ü bâddan çâr anâsır binamız,

Bu fâniye gelen gider, dünyayı bilmez miyim?

Hacerü'l-esved üstünde ikrarımız **yazımız**,

Hak yolunda kabul olsun arzumuz niyâzımız,

Beş vakit namaz içinde on yedidir farzımız,

On iki şarta bağlıdır, **imlâyı** bilmez miyim?

Çobanoğlu Hak yardımcı olur mu efkârımız?

Yüz bin kuldân çâre yoktur; Hak bizim tutarımız,

Başı arştan yukarıdır Habibi Muhtârımız,

Orda mesken eylemiştir, Kâbe'yi bilmez miyim?

BİLMİYOR

Yirminci asrın sonuna kaldık,

Kızı ana, oğul baba bilmiyor.

Meyhâneler doldu cami boşaldı,

Hafız namaz, hoca dua bilmiyor.

Parmakları oje, dudaklar boya,

Kadınlar atlıdır, erkekler yaya,

Mini etek çıktı, kalmadı hayâ,

İğne iplik, gömlek yama bilmiyor.

Söz çok olur inmeyelim derine,

Kadın var ki kan kusturur erine,

İslâmın şartını **sorsan** birine,
Dudak durur, dili sayabilmiyor.

Çobanoğlu bundan sonra ne **diye**?
Saklayana **sözüm** kalsın hediye,
“Bismillah”sız el atıyor ekmeğe,
Sofrası boş karnı doyabilmiyor.”

BİR GÖZLERİ SÜRMELİ

Beni yerden yere vuran sen misin?

Yaktı gitti bir gözleri sürmeli.

Aklımı başımdan aldı götürdü,

Baktı gitti bir gözleri sürmeli.

Bülbülün sevdiği gonca gül müdür?

Bana bakışların bilmem el midir?

Derelerden akan bilmem sel midir?

Aktı gitti bir gözleri sürmeli.

Çobanoğlu âşık olmuştur sana;

Sen beni etmişsin deli divana,

Sanki bir sarayda dönmüş sultana,

Çıktı gitti bir gözleri sürmeli.

BİR UĞRA

Nâme, gider isen yârın eline,

Sormasa uğrama, **sorsa** bir uğra!

Sende yara varsa onda da derman,

Sarmasa uğrama, görse bir uğra!

Baki bilme bu dünyada beş günü,

Yaratmıştır o düşünür düşkünü,

Seccadeyi bırak iman köşkünü,

Sermese uğrama, kursa bir uğra!

Çobanoğlu neler geçti çağından?

Ne mahsül almışsın gönül dağından?

Dermanın bulunur iman bağından,

Sürmese uğrama, **derse** bir uğra!

BİR YANDA

Vefasız âlemin işine bir bak !

Sorduran bir yanda, **soran** bir yanda.

Bu nasıl bir derttir anlayamadım?

Sardıran bir yanda, saran bir yanda.

Acı aman kardeş değme bu cana!

Yaralarım muhtaç oldu dermana,

İnsan dedikleri benzer fidana,

Kırdıran bir yanda, kıran bir yanda.

Çobanoğlu gördüğün bir rüyadır,

Gözlerimin yaşı sanki damladır,

Aman felek bu nasıl bir dünyadır?

Vurduran bir yanda, vuran bir yanda.

BİR YANDA

Ne **dedim** sevdiğim darıldın bana?

Kaşları bir yanda gözü bir yanda.

Gönül tezgâhında kumaş dokumuş

Alları bir yanda bezi bir yanda.

Yine yüce dağı bürüdü duman,

Kenarına indim güllük gülistan,

Sürüyü yamaca yaymıştır çoban,

Koyunu bir yanda kuzu bir yanda,

Hele bizim elde var neler neler,

Yine Fatma nine ununu eler,

Yaylaya çıkmıştır bütün güzeller,

Gelini bir yanda kızı bir yanda.

Dert çekmeyen insan çekenı kınar,
Sevgi bilmeyenler aşktan ne anlar.
Sevda çeken insan yanar ha yanar,
Ateşı bir yanda közü bir yanda.

Çobanoğlu **der** ki, bu mudur ünü?
Yanmayan ocağın çıkmaz tütünü.
Bizim oraların toyu düğünü,
Davulu bir yanda sazı bir yanda.

BİZİMDİR

Kahramanız tarihlerden bellidir,
Yazılmış mühürlü **ferman** bizimdir.
Kan ile yoğrulmuş bu bir temeldir,
İlelebet kalır vatan bizimdir.

Türk ebedî kalır yıkılmaz bilin,
Yoldan sapanların kafasın delin,
Kötü insanları **künyeden** silin,
Hakikat, marifet, divan bizimdir.

Çobanoğlu **kükre**r vatan hevesi,
Bin düşmana bedel Türk'ün birisi,
Allah **sesi** verir elde süngüsü,
Yakar yıkar her an aslan bizimdir.

BİZİM ELE

N'olur dünya sana bir arzurn vardır!
Bari essin rüzgar, yel bizim ele!
Bir yanı çiçektir bir yanı çimen,
Bari n'olur gitsin yol bizim ele!

Bu nasıl bir güçtür, nasıl kuvvettir?

Doğruların edeceği himmettir,
Vatanimin her bir yanı cennettir,
Biraz da dolaş sen gel bizim ele!

Dumanı çıkmayan sobayı yakma,
Ey felek kancanı bizlere takma!
Dönüp kem gözlerle bizlere bakma,
Biraz da gül bari gül bizim ele!

Açılmamış gizli olan sır imiş,
Seven sevdiğine doğru yâr imiş,
Çobanoğlu'nun da neyi var imiş?
Armağandır üç tek tel bizim ele.

BİZİM ELLERDEDİR
Dinle beni hey arkadaşı
Derman bizim ellerdedir.
Gurbetin sefası olmaz,
İmkân bizim ellerdedir.

Çalışana Yaradan yâr,
Bunu kimse etmez inkâr,
Senede iki bayram var,
Kurban bizim ellerdedir.

Çobanoğlu bu bir sırısa,
Tabip yaralarım sarsa,
Avrupa'da İncil varsa,
Kur'an bizim ellerdedir.

BİZİ
Gönül pazarında felek elinde.
Oyuncaklar gibi dönderir bizi.

Bilmem tâlim midir, bilmem ki zar mı?
Baz(ı) ağlatır bazı dindirir bizi.

Böyle midir bu dünyanın havası?
Bizim ile nedir felek davası?
Dedim ışıklansın gönül aynası,
Bazı yakar bazı söndürür bizi.

Çobanoğlu bilmem gönül derdimi,
Felek benim için tuzak kurdu mu?
Dedim bir bilene diyem derdimi,
İyice bir dertliye gönderir bizi.

BOŞ OLAYDIM
Valah dostum güzellerin
Kırpiğine kaş olaydım.
İnce parmağa takılan,
Yüzüğüne taş olaydım.

Ari arzusu baldadır,
Yine gözleri yoldadır,
Acep yârim ne hâldedir?
Kanatsız bir kuş olaydım.

Âşık **der** ki cefasında,
Gönlü kaldı sefasında,
Ben o yârin sofrasında,
Ekmeğine aş olaydım.

Çobanoğlu **der** ki bu can;
Bir canım var dostu kurban,
Yâr beni **çağırın** zaman,
N'olur dostum boş olaydım.

BOŞUNADIR

Vefasız olan güzeli,
Alsan bile boşunadır.
Gönülsüz bir yâr yanında,
Kalsan bile boşunadır.

Derdim **edemem ifâde**,
Dert dertten olur ziyâde,
İçim yaralı dünyada,
Gülse bile boşunadır.

Bir gün geçer bak bu devran,
Bulunmaz yaraya derman,
O ki sen olmadın insan,
Ölse bile boşunadır.

Çobanoğlu **der** hâlini,
Kayıp etmişim gülümü.
Bundan sonra bu gönlümü.
Çalsan bile boşunadır.

BOYANAMAM

Beni benden **sorar** isen,
Yatmışım ben uyanamam.
Çok acı çekmişim billah,
Başka derde dayanamam.

Ben mi zâlim, sen mi yaman?
Allah'ı seversen inan!
Yüzün dosttur, kalbin düşman,
Daha sana inanamam.

Çobanoğlu'yum n'olacam?
Bir gün gül gibi solacam,
Nasıl doğdumsa ölecem,
Başka renge boyanamam.

BOYUN EĞER

İnsan **dedikleri** bir dağa benzer,
Duman düşman olur, yel boyun eğer.
Bülbül olsan bile gönül bağında,
Diken düşmanın olur, gül boyun eğer.

Merhemsiz bir yara sarılmaz imiş,
Ecel yetişince durulmaz imiş,
Yıkılan bir gönül kurulmaz imiş.
Lisan düşman olur, **dil** boyun eğer.

Çobanoğlu açma sır elden gider,
Uyarsan ağyâra yâr elden gider,
Çarkın geri döner var elden gider,
Zaman düşman olur, kul boyun eğer.

BOZULMUŞ

Gönülün bağını seyran eyledim,
Yapraklar dökülmüş fidan bozulmuş.
Sular akamaz olmuş her yan harâbe,
Bağlar viran olmuş bağban bozulmuş.

Düşmanın da olsa kesme **selâmi**,
Hak sevmiş yaratmış bunca âlemi,
Doğru **söze** katıştırmış **kelâmı**,
Tastikli mühürlü **ferman** bozulmuş.

Çobanoğlu gizli sırdan **okudu**,
Felek tezgâhında neler dokudu?
Eski değirmende sıra yok idi,
Mahsuller azalmış harman bozulmuş.

BU GÜNLERİ

Cemali ay, gözler güneş,
Yaktı gitti bu günleri.
Vücut derya, gözler pınar,
Aktı gitti bu günleri.

İnsan olan **demez** acı,
Her yaranın var ilâcı,
Bu ceylana değmiş avcı,
Çıktı gitti bu günleri.

Seven sevdiğine tâbi,
Olmalı gönül erbâbı,
Dost dediğim düşman gibi,
Baktı gitti bu günleri.

Çobanoğlu etti savaş,
Yaşlanırsın yavaş yavaş,
Kaderimle tuttum güreş,
Yıktı gitti bu günleri.

BULAMADIM

Bu fani yalan dünyada,
Gülenleri bulamadım.
Çalışıp da muradını,
Alanları bulamadım.

Bu can bizlere emanet,
Bak ömür sonu nihayet,
Babaya hayırlı evlât,
Olanları bulamadım.

Bülbülün çektiği zardır,
Sevdiği bahçedir bârdır,
Açma benim sinem dardır,
Bilenleri bulamadım.

Çobanoğlu geçer devran,
İster dünya olsun düşman.
Eceli gelmeden insan.
Ölenleri bulamadım.

BUNDAN SONRA

Sen beni gönülden aşk **defterine**
Yazsan da faydası yok bundan sonra.
Sen bir kervan, sinem yoldur uğruna,
Ezsen de faydası yok bundan sonra.

Dileğimi yaradandan diledim,
Koyun oldum, kuzu için **meledim**.
Bilmeden derdimi sana **söyledim**,
Kızsan da faydası yok bundan sonra.

Felek bir sâkidir, dünya meyhâne,
Boşuna dolanmaz nâra pervâne.
Gönlümün sarayı oldu virâne,
Gezsen de faydası yok bundan sonra.

Gündüzüm gecem yok, arzum da; bir can,

Âşık mâşukuna feda eder can.
Ben bir avcı oldum sen de bir ceylan,
Tezsen de faydası yok bundan sonra

Senin için kurban ettim serimi,
Garip bir âşığım **sorma** yerimi.
Nesim olsam vücudumdan derimi,
Yüzsen de faydası yok bundan sonra.

Bilemezsin sular gibi **çağladım**,
Elim tuttum gözlerime ağladım.
Aşkın bohçasını gizli bağladım,
Çözsem de faydası yok bundan sonra.

Şükür ettim kismetimin aşına,
Acımadın gözlerimin yaşına.
Mezarımı uçurumun başına,
Kazsan da faydası yok bundan sonra.

Çobanoğlu ömrüm döndü yarıma,
Ben ki yarımadım sen de yarıma.
Ben ölünce ağla gel mezarıma,
Bezsen de faydası yok bundan sonra.

CUMHURİYET **DESTANI**

Vatanımın şenlik şölen dört yanı.
Dillerine cumhuriyet **yazıldı**,
Elli yaşın kutlu olsun nişanı.
Yıllarına cumhuriyet **yazıldı**,

Başkomutan verdi büyük bir komut,
Ecdâdımdan gelen ulu yolu tut!
Doğdu güneş gibi bize bu umut,

Kollarına cumhuriyet **yazıldı**.

Kadın erkek bu vatani koruduk,
Nice nice zaferlere yürüdük,
Yüksek dağlar gibi duman бүrүdük,
Yellerine cumhuriyet **yazıldı**.

Kabul oldu dilek dilek muratlar,
İstiklâli nakışladı beratlar,
Zafer müjdeleyen küheylan atlar,
Nallarına cumhuriyet **yazıldı**.

Kınalı gelinler, yetişkin kızlar,
Dedemin **dilinde** tarihî **sözler**.
Göründü hürriyet, açıldı izler,
Yollarına cumhuriyet **yazıldı**.

Koç yiğitler yurdu **tekmil** buralar,
Vatan vatan **diye** akar dereler,
Coş verir ırmaklar **kükre** dereler,
Sellerine cumhuriyet **yazıldı**.

On Dokuz Mayıs'la Yirmi Üç Nisan,
İlk ışığı aldı bunlardan vatan,
Ata'nın gençliğe verdiği **ferman**,
Ellerine cumhuriyet **yazıldı**.

Çobanoğlu eli yıla **destanim**,
Nice elli yılı görsün vatanım,
Ben sazımla vatanıma kurbanım,
Tellerine cumhuriyet **yazıldı**.

ÇALMAYINCA SÖYLEME

Her sazı çalanlar âşık olamaz,
Ustadan ders almayınca **söyleme**.
Bir gün gelir geçer bu devri âlem,
Doğru yolda kalmayınca **söyleme**.

Gülün etrafını bir gün hâr alır,
Yüce dağ başını yağar kar alır,
Düşman gelir senden gizli sır alır,
Bir dost için ölmeyince **söyleme**.

Çobanoğlu başka **lâfi dinlemez**,
Bezirgân kervanı bağda eğlemez,
Bir âşık hemdemsiz gönül eğlemez,
Gam sazını çalmayınca **söyleme**.

ÇEVRELER

Üç kapıdan ayak açım ben sana,
Dudak kalkar, ağız **söyler**, **dil** çevrer.
Hizmet edek bir ağaya beraber;
Tabak kalkar, bardak oynar, kol çevrer.

Arzuhâlin anlatmak zor zamana,
Meramını **söyle** hâlin bilene,
Kehlan atlar girer ise meydana,
Dayak kalkar, yağız oynar, yol çevrer.

Çobanoğlu başın kaldır sağa bak,
Sahraya bak, ovaya bak, dağa bak,
Yalan değil ey azizim bağa bak!
Rüzgâr kalkar, budak oynar, dal çevrer.

ÇEVİRİLEN GÜNLER

Hep böyle mi vakit geçecek bilmem,
Vakitsiz bir yana çevrilen günler?
Belki **dedim** bir ben yanarım nâra,
Benden beter yanıp kavrulan günler.

Doldur ver içeyim boş olan kabı,
Dolusu âşığa verir azabı,
Değirmenler ezer bir buğday gibi,
Felek harmanında savrulan günler.

Çobanoğlu çoktur nefis davası,
Garip kuşun hiç olur mu yuvası?
Aradım dünyanın yoktur sefası,
Mor gibi peşimde kıvrılan günler.

ÇIBAN OY

İçimde bir acı, gözlerimde yaş,
Ben bilemem seni yaman dağlar oy!..
Zâlîme **dert yanma** onun bağı taşı,
İçimde sızlıyor acı çıban oy!..

Ne gündüzüm gündüz, ne gecem gece,
Çıkılmaz bir yol var inceden ince,
Herkesin derdi var benimki yüce,
İnanamam sana yalan cihan oy!..

Çobanoğlu için için ağladı,
Ayrılık hasreti beni dağladı,
Acı günler yollarımı bağladı,
Yaram fazla, bulunmadı derman oy!

ÇİFTÇİ KARDEŞ

Baharın kokusu gelir,
Durma çalış çiftçi kardeş!
Çalışan rızkını alır,
Durma çalış çiftçi kardeş!

Yeşillik bürüdü dağı,
Bülbüller dolanır bağı,
Ağaçlar açti yaprağı,
Durma çalış çiftçi kardeş!

Topraktadır bütün imkan,
Durma çalış sende kazan,
Boşuna yatar mı insan?
Durma çalış çiftçi kardeş!

Sen bulursun ilâcını,
Alırsın kısmet tâcını,
Kurutma sen ağacını,
Durma çalış çiftçi kardeş!

Bizlere hazine orman,
Rıcam budur kesme fidan,
Ondan faydalanır insan,
Durma çalış çiftçi kardeş!

Bu Çobanoğlu **seslenir**,
Tarla gübreyle beslenir,
Çalıştıkça heveslenir,
Durma çalış çiftçi kardeş!

ÇOBANI İNCİTMESİN

Söyleyin o yüce dağa dumanı incitmesin!

Bir gün gelen bir gün gider her canı incitmesin!

Bu dünya bir han gibidir gelenler yolcu olur,

Bırak yoluna yürüsün kervanı incitmesin!

Nefsine hamal olma ki kaybedersin şanını,

Aziz bellersin canını, toprak emer kanını!,

Gün gelir ki o da bir gün alır kendi canını,

Söyle Mevlâm Azrail'e insanı incitmesin!

El vurma be ey efendim ey'olmayan yaralar

Gün gelir ki vakit döner söner bir gün ırılar

Güneş vurur bir gün dostum kurur bütün deryalar

Söyleyin o dağlara kaptanı incitmesin!

Çobanoğlu bilir misin bu dünyada bahtını?

Ağrı kadar yükselsen de felek yıkar tahtını,

Söyleyin ki o ağaya versin onun hakkını,

Gece gündüz koyun güder çobanı incitmesin!

DAĞLAR

Seyrettim senin hâlini.

Başı büyük duman dağlar.

Koyunlar kuzular otlar,

Seni gezer çoban dağlar.

Aşığı düşürdün dara,

İnanmadın âh u zâra,

Bent hasret koydun yâra,

Sende yok mu vicdan dağlar?

Ferhat'ın yolun bağlattın,
Kerem'i nâra dağlattın,
Çobanoğlu'nu ağlattın,
Sen olasın viran dağlar.

DAĞLAR

Esmemi mi seher vaktinde yeller?
Her yanı belenmiş dumana dağlar.
Ne güzel yaylalar, ne güzel eller!
Yâr geldi mi bilmem seyrana dağlar?

Bezenmişsiz çiçeklerin süsüne,
Bakın hele bu güzelin yası ne?
Sevdiği oğlanın kaval **sesine**,
Kulak verir bir kız çobana dağlar.

Boşuna mı geçti ömür çağları?
Bilmem viran mıdır yârın bağları?
Ferhat şirin için yardı dağları,
Onun'çün mü düştü bu yana dağlar?

Âşık olan maşukunu arzular,
Alnıma **yazılmış** kara **yazılar**,
Meleşir koyunlar gelir kuzular,
Her yanıml belenmiş çimene dağlar.

Lâle, sümbül eteğini bürümüş,
Kerem Aslı için sende yürümüş,
Mecnun'u sevdadır çekmiş sürümüş,
Onun'çün mü düştün **figana** dağlar?

Çobanoğlu bu sinemi zar alır,
Gün gelir ki vücudumu yer alır,

Kış basınca her tarafın kar alır,
Bilmem yol verir mi kervana dağlar?

DAYANDIRAMAZ

Rüzgârla binam var havayla durur,
Kapısı mükemmel el dayandırmaz.
Yükümü götürür filden karınca,
Her ayak bastıkça yol dayandırmaz.

Beş kuruş param yok ömür çağımda,
Bir sürüm otluyor Ağrı Dağı'nda,
Çobanı faredir solu sağında,
Öyle sopa vurur mal dayandırmaz.

Öyle ineğim var bir ton sağılır,
Fıç'altına girer girmez soğulur,
Çobanoğlu **söz** âleme dağılır,
Ağır tekellümü **dil** dayandırmaz.

DAYANILIR MI?

Bu nasıl âlemdir anlayamadım?
Dilin acısına dayanılır mı?
Bülbül **feryat eder**, dolanır bağı,
Gülün acısına dayanılır mı?

Kimi **konuşturdum** yürekten acı,
Acı bir yaraya olmaz ilâcı,
Kervan şaşkın olmuş ağlıyor yolcu,
Yolun acısına dayanılır mı?

Çobanoğlu boşa geçmesin yazım,
Budur Mevlâ'ya arzum, niyazım,
Her zaman çaldıkça ağlıyor sazım,

Telin acısına dayanılır mı?

DEDİLER

Ne kadar **dert yandım** sonu boş imiş,
Böyle muhannete varma **dediler**,
Yüz bin hekim olsa derde derman yok,
Boşuna yaramı sarma **dediler**.

Çalış **dedi** Hak'tan ihsan olacak,
Sabır edenlere derman olacak,
Yüz çalışsan yerin yeksan olacak,
Bu dünyada bina kurma **dediler**.

Çobanoğlu düğün bayram her yanın,
Sana tek bir arkadaşır imanın,
Evveli boş sonu boştur dünyanın,
Çalış ahret için durma **dediler**.

DEDİM-DEDİ

Bir güzele âşık oldum,
Boyu selvi dal gibidir.
Dedim: Güzel ne mahlûksun?
Konuşmadı lâl gibidir.

Dedim: Âşık oldum sana,
Boynumu büktüm bir yana,
O zaman acıdı bana,
Konuştuğu bal gibidir.

Dedim: Yaklaş sırran erem,
Dedi: N'olur sen et kerem,
Dedim: Var mı Aslı Kerem?
Dedi: Onlar kül gibidir.

Dedim: Adin nedir senin?

Dedi: Benim adım Şirin,

Dedim: Ferhat tanır mısın?

Dedi: Dağlar yol gibidir.

Dedim: Sinen nedir senin?

Dedi: Âşığa yayladır,

Dedim: Leylâ'yı kim sever?

Dedi: Mecnûn kul gibidir.

Dedim: Çobanoğlu fedâ,

Dedi: Boynun ne bükersin?

Dedim: Gözden akar damla,

Dedi: Hergün sel gibidir.

DEDİM-DEDİ

Dedim: Güzel kervan mısın?

Dedi: Yola geledim.

Dedim: Mecnun bilir misin?

Dedi: Çöle geledim.

Dedim: Güzel vurma acı,

Dedi: Olur mu ilâcı?

Dedim: Sana ben bir avcı,

Dedi: Göle geledim.

Çobanoğlu hâlim yaman,

Güzel günler oldu zindan,

Dedim: Güzel sen bir terlan,

Dedi: Kola geledim.

DEĞERSİN

Aman güzel yavaş yürü,
Yoldaki taşa değersin!
Benim için güzel yârsın,
Dokuz kardeşe değersin!

Kaşın çatık yay gibisin,
Baldan tatlı pay gibisin,
Gece doğan ay gibisin,
Gündüz güneşe değersin.

Bülbülüm arzum var gülde,
Sen yardım et ne var elde,
Seni **zikrederim dilde**,
Dolanır dişe değersin.

Çözülmeyen sırrındasın,
Hem bu gün hem yarındasın,
Gözümdeki nurundasın,
Kırpikle kaşa değersin.

Bütün yaraya ilâçsın,
Gizli kapılar açarsın,
Kudret'ten inen bir taşsın,
Lâyıksın başa değersin.

Gece gündüz cenk edersin,
Kim ile âhenk edersin?
Türlü türlü renk edersin,
Yüz bin nakışa değersin.

Çobanoğlu'nun muradı,
Gözlerim seni aradı,

Fazla kaldırma kanadı,
Gökteki kuşa değersin.

DERDİMİ

Aska düştüm bana deli **dediler**,
Söylesem anlar mı ele derdimi?
Dökersem ummana kan ağlar seller,
Versem götürür mü Nil'e derdimi?

Anladım **yazılmış** bu bahtım kara,
Geçiyor günlerim vermiyor ara,
Dedim nâme **yazam** sevdiğim yâra,
Verirsem alır mı yele derdimi?

Çobanoğlu derdim bilen olmadı,
Ah çektim üstüme gelen olmadı,
Dedim derdim satam, alan olmadı,
Ancak ortak ettim tele derdimi.

DERDİNİ BİLDİREN SEVDA
Âşık iç **derdini** kimlere **döker**?
Rüzgâra **derdini bildiren** sevda!
Mecnun Leylâ için gezdi çölleri,
Ferhat'a dağları deldiren sevda.

Arzu hâlin nice yere **söyledi**,
Kaderi başına neler eyledi?
Kerem'i de Aslı rüsva eyledi,
Söyletip başına güldüren sevda.

Âşık olan kayıp etmez **sözünü**,
Nasip var mı görem dostun yüzünü?
Yeter Çobanoğlu bitir **sözünü**,

Hasılı âşığı öldüren sevda.

DERTLİ DOLANIR DOLANIR

Kimi **sordumsa** efkârlı,
Dertli dolanır dolanır.
Bağı kurmuş koca bağban,
Dertli dolanır dolanır.

Âşık **derdin döker** tele,
Bazı çıkar gurbet ele,
Bülbül hasret kalmış güle,
Dertli dolanır dolanır.

Bu mudur **yazılan ferman**?
Ömür geçer eyvah zaman!
Avcı vurmuş ağlar ceylan,
Dertli dolanır dolanır.

Kervanağır bekler yolda,
Yavru kuşlar durur dalda,
Çobanoğlu gurbet elde,
Dertli dolanır dolanır.

DERTLİ GELDİ

DERTLİ GİTTİ

Sorma âşığın hâlini,
Dertli geldi, dertli gitti.
Bülbül gülün âşığdır,
Dertli geldi, dertli gitti.

Nasıl ben bu sırra erem?
Yüzümü toprağa sürem,
Hani Emrah, hani Kerem?

Dertli geldi dertli gitti.

Dost olan dostuna bağlı,
Sormayın ciğerim dağlı,
Sorsan nasıl obanoğlu?
Dertli geldi, dertli gitti.

DEVA GÖSTERİR

Her kime hakikat açsam efendim,
Çürütür **sözümü** deva gösterir.
Hani ya Fuzûli hani ya Nedim?
Bunlardaki feyzi Mevlâ gösterir.

Cahile ön verme göğsünü döver,
Sabırsız bir insan her zaman söver,
Karşında hasmını **söyletsen** eğer,
Kendini bir bahri derya gösterir.

Kerem'i yandıran Aslı yâridir,
Uyandı ki ömrü geçti yarıdır,
obanoğlu'n âşık eden yâridir,
Mecnûn'a sevdâyı Leylâ gösterir.

DOĞRU OL

Doğruluğa bir **destanım** var benim,
Doğru yürü, doğru alış, doğru ol!
Helâlinden alış, malın bal eyle,
Doğru yürü, doğru alış, doğru ol!

Düşün ki geçiyor durmadan ağın,
Tarlada ekinin, hem bahen bağın,
Az bir hile olsa söner ocağın,
Doğru yürü, doğru alış, doğru ol!

Haram katma helâl olan malına,
Kem göz ile bakma Hakk'ın kuluna,
Daima sen yürü kendi yoluna,
Doğru yürü, doğru çalış, doğru ol!

Haram insan yüz çalışsa yok olur,
Helâlların ticareti çok olur,
Mert olan kişiler gözü tok olur,
Doğru yürü, doğru çalış, doğru ol!

Çobanoğlu budur bizim arzumuz,
Doğru olsak ak görünür gözümüz,
Doğru **söyler**, doğru çalar sazımız,
Doğru yürü, doğru çalış, doğru ol!

DOLANA DOLANA
Dertli bülbül olmuş deli,
Güle dolana dolana.
Bezîrgân candan usanmış,
Yola dolana dolana.

Aman gönül aralanmış,
Kader böyle sıralanmış,
Sunam kanat yaralanmış,
Göle dolana dolana.

Çekme gönül dava sini,
Yıkma kulun yuvasını,
Mecnun bulmuş Leylâ'sını,
Çöle dolana dolana.

Çobanoğlu can çekildi,

Sinem tarlası ekildi,
Saç ağardı, bel büküldü,
Bele dolana dolana.

DOLANIR

Fâni dünyayı çark ettim aslı bir meyhânedir,
Sâkiler elinde dolu bâdeleri dolandır.
Kimisini mest eylemiş kimisi divânedir,
Ceset vardır canı yoktur **sedâları** dolandır.

Ruhum titrer cesedim boş isyanım çok dünyâda,
Geçti ömür geri gelmez serimiz bir rüyâda,
Kimisini atlı etmiş kimisini piyâda,
Ceset meçhul ser görünmez dîdaları dolandır.

Derdi veren Bâri Hüdâ dermanını yetirir,
Yeter ki sen sabır eyle ihsanını yetirir,
Gam yükünü verir ise kervanını yetirir,
Çobanoğlu bahre düşmüş adaları dolandır.

DÖN BABA

Almanya sen babamı götürdün,
Vakit geçti zaman oldu, dön baba!
Söz vermiştin çabuk dönecem oğul,
Işık günler zindan oldu, dön baba!

Bilir misin baba bize ne oldu?
Bir sene **demiştin** on sene oldu,
Anamn saçları hep beyaz oldu,
Hâlimiz perişan oldu, dön baba!

Ayten, Gülten, Mehmet yolunu bekler,
Üçü de ağlıyor boynunu bükür,

Kulağım **sestedir** gözüm yol çeker,
Dertlerimiz çıban oldu, dön baba!

Çobanoğlu **destan yazdı** ağladı,
Hasretlik bak ciğerimi dağladı,
Gurbet elde kim yolunu bağladı?
Günlerimiz **figan** oldu, dön baba!

DÖNDÜM

Hasretini çeke çeke,
Yana yana küle döndüm.
Sevdan beni deli etti,
Yaprağı yok dala döndüm.

Çöktü üstüme bir duman,
Ne dost gelir ne de düşman,
Geçmez bile oldu kervan,
Yolcusu yok yola döndüm.

Çobanoğlu boyun büke,
Gözlerinden yaslar döke,
Gurbet kahrı çeke çeke,
İşte böyle hâle döndüm.

DÖNDÜM

Sorma sorma beni n'olur kardeşim,
Taşları dökülen binaya döndüm.
Verseler dünyayı elimi çekmem,
Ben Mecnun'um, yârim Leylâ'ya döndüm.

Anladım o yaraya yokumuş derman,
Yazılmış kaddime ağır bir **ferman**,
Gemiği batırmış biçâre kaptan,

Adası olmayan deryaya döndüm.

Çobanoğlu sevdiğime inandım,
Doğru olan bir kapıya dayandım,
Diyarı gurbeti gezdim dolandım,
Yine çok sevdiğim sılaya döndüm.

DÖNER

Bağların açan zamanı,
Bülbül öter güle döner,
Yağmur yağar kar üstüne,
Güneş vurur sele döner.

Seven ayrılır mı yardan,
Pervane el çekmez nârdan,
Bir yiğit düşmesin vardan,
Bütün dostlar ele döner.

Başına gelmesin bela,
Felek vurur daldan dala,
Bir kulaverirse Mevlâ,
Her gün **dilden dile** döner.

Çobanoğlu **der** yarama,
İlaç getir sür yarama,
Helal girerse harama,
O ocakta hile döner.

DÖN GEL

ÜSTÜME ÜSTÜME

Ah çekerek ağlıyorum,
Dön gel üstüme üstüme.

Gece gündüz sızlıyorum,
Dön gel üstüme üstüme.

Herkes ayrı bir neşede,
Gönül kalmış endişede,
Kalmışım ben bir köşede,
Dön gel üstüme üstüme.

Her şeyin başında sabır,
At okunu sinemi vur,
Üstüm yağmur, altım çamur,
Dön gel üstüme üstüme.

Taş üstünde fidan bitmez,
Bağlar viran bülbül ötmez,
Ocak yanar duman tütmez,
Dön gel üstüme üstüme.

Yavru kuşlar yuvasında,
Çoluk çocuk sofrasında,
Herkes zevkle sefasında,
Dön gel üstüme üstüme.

Damaktan dişler döküldü,
Sevdiğim dostlar çekildi,
Saç ağardı bel büküldü,
Dön gel üstüme üstüme.

Yeter deli gönül yeter,
Sulu yerde çimen biter,
Ayrılık ölümden beter,
Dön gel üstüme üstüme.

Çobanoğlu bu can yandı,
Dostlarım başıma döndü,
Kefen biçti su isindi,
Dön gel üstüme üstüme.

DÖNMEZ

Yükselen bu yüce dağlar,
Duman gider geri dönmez.
Zamanında yol alanlar,
Kervan gider geri dönmez.

Aldanma hayırsız vara,
Seni tez düşürür dara,
Vaktinde bul derde çare,
İmkân gider geri dönmez.

Çobanoğlu hâle şaşmış,
Sular Mevlâ için coşmuş,
Kara toprak ağız açmış,
İnsan gider geri dönmez.

DUA

Yaradan'ım senden başka ümit yok,
İmkân sana kaldı aman Yâ Rabbi!
Hangi yana gitsek derman bulunmaz,
Zaman sana kaldı aman Yâ Rabbi!

Bülbülü hiç hasret bırakma güle,
Kervan olan gider doğru bir yola,
Ne olur kulların düşürme kula,
Güman sana kaldı aman Yâ Rabbi!

Çobanoğlu yüreğimi dağlıyor,

Kimi gördüm ise kara bağlıyor,
Her gelenler dertli dertli ağlıyor,
İmkân sana kaldı aman Yâ Rabbi!

DUDAK DEĞMEZ

Ateşin candandır canan ser ha ser,
Ne idi hakikât, sır içindedir?
Derdi dağdır acınacak haline,
Yetişen çektirir nâr içindedir.

Âyetle tastiktir adi **dediler**,
Kırkı elli ile yetik **dediler**,
Seri ser içinde yatık **dediler**,
Hazırdır kendine er içindedir.

Yananî her anâsır-ı şikeste,
Yazılıdır hakikâtı İhlâs'ta,
Sardılar her yani, **dediler** hasta,
Dediler nicedir ter içindedir.

DUDAK DEĞMEZ

Aşkın kekliğini dağlar içinde,
Yakalarsan seke seke gidersin.
Gönül tarlasına uğrarsa yolun,
Tanesini eke eke gidersin.

Âşık tanır içten içe yananı,
Eğer anar isen candan cananı.
Ne aldın, ne sattın göster nişanı,
Yorgun oldun çeke çeke gidersin.

Can içinde nice gönül eğledin,
Ne **dediler**, ciğerini dağladın.

Kahreyledin gece gündüz ağladın,
Göz yaşını döke döke gidersin.

Yaranî deranlar kendi işini,
Can ağar canana, seçer eşini.
Aslı sihir etti döktü içini,
Sen de döke döke gidersin.

DURAMADIM DURAMAM Kİ

Bu gönlümün yarasını,
Saramadım saramam ki.
Felek yıktı sarayımı,
Kuramadım kuramam ki.

Âşığı **söyletme** ağlar,
Bağbansız virandır bağlar,
Ferhat olsam yüce dağlar,
Yaramadım yaramam ki.

Aldanma dünya varına,
Dünya kalmadı Karun'a,
Her kulun gizli sırrına,
Eremedim eremem ki.

Ecel geçer vermez ara,
Bir gün de gelir bak sıra,
Gördüğüm rüyayı hayra,
Yormadım yoramam ki.

Çobanoğlu n'olur ayıl,
Herkes kaderine mail,
Her gün peşimde Azrail,
Duramadım duramam ki.

DURDU (MUAMMA)

Bir direk üstüne beş bina kurdum,
Otuz iki bendin üstünde durdu.
Altdan ders aldım yediye sordum,
Seksen üç kapının destinde durdu.

Yirmi dört **harfi** noktasız gördüm,
Ondört zülûfünü elimle ördüm,
Sekiz perdesine yüzümü sürdüm,
Yedi karşılaştı hasmında durdu.

Halil İbrahim'i nâra yakmadı,
Çobanoğlu Hak kulunu sıkmadı,
İdris de cennete girdi çıkmadı,
Çünkü Yaratan'ın isminde durdu.

DUYDUN MU?

Bir haber gönderdim sana sevdiğim,
Diktiğin ağaçlar soldu **duydun** mu?
Birkaç ay geçmeden dönerim **dedin**,
Verdiğin vadeler doldu **duydun** mu?

Sen benim başıma yaptın bir oyun,
Böyle imiş senin temelin soyun,
Dana öküz oldu, kuzular koyun,
Ağalar da çoban oldu **duydun** mu?

Çektiğim bu derde ederdim şükür,
Ne yapım Mevlâ'dan böyleymiş takdir.
Evvel zengin idik şimdi de fakir,
Düşmanlar üstüme güldü **duydun** mu?

Çobanoğlu asla eylemez kemlik,
Kimseye mülk olmaz eyleme benlik,
Yavaş yavaş elden gidiyor gençlik,
İhtiyarlık kapım çaldı **duydun** mu?

DÜNYA

Söyleyemem hâlim olur şikâyet,
Anladım yok imiş dermanın dünya!
Ne insaf var sende, ne de merhamet,
Böyle mi **yazılmış fermanın** dünya?

Her olur olmaza kılıcın çektin,
Kara taş üstüne tohumun ektin,
Nice yiğitlerin kolunu büktün,
Anlaşılan yoktur vicdanın dünya!

Çobanoğlu **arzu hâlin** bildirdin,
Aşıklarda Garib'i mi güldürdün?
Çok güzelin gül benzini soldurdun,
Yokladım yok imiş imanın dünya!

DÜŞÜRÜR

Vefasız insana bağlanma gönül!
Çevirir çarkını dara düşürür.
Deme ki gülüme olmuşum bülbül,
Viran eder gülün hâra düşürür.

Varsa yüze gülen düşmandır her an,
Onda olmaz asla merhamet iman,
İçi dışı fesat doludur inan,
Kalleşlikle seni tora düşürür.

Asılsız adama sen olma yakın,

Konuştugu sözden kendini sakın,
Konuşursan tez bozulur ahlâkın,
Kıymetli **sözünü** yere düşürür.

Çobanoğlu uğraşma asilsiz ile,
Baştan tırnağına doludur hile,
O bağlanmıştı ezelden fele,
Bir gün felek târumâra düşürür.

DÜŞÜRMEZ

Ahlâklı, münevver temiz bir insan ,
Kimseyi fitneye fele düşürmez.
İsterse çevrilsin bu çarkı devran,
Yersiz tekellümü **dile düşürmez.**

Sadıklar yâd etmiş ulu Mevlâ'yı,
Cimriler çok sever fani dünyayı,
Nâmertler çok sürer zevki sefâyı,
Amma bir ad elden ele düşürmez.

Çobanoğlu **der** ki görmeden geçmek,
Hiç ekmeden biçmek, dolmadan içmek,
Haklıya hak vermek, doğruyu seçmek,
O binde bir bile bile düşürmez.

EDEN DÜNYA

Bilemedim bu dünyanın hâlini,
Koyuna düşmanı kurt eden dünya!
Bilemedim elin nasıl hâli var?
Âşığa her günü dert eden dünya!

Kerem'i yandırdı sevda nârına,
Kamber'i koşturdun Arzu yârine,

Ferhat'ı da hasret koydun Şirin'e,
Mecnun'a dağları yurt eden dünya!

Çobanoğlu açılacak sır değil,
Vefasız sen yoklama yâr değil,
Sordum meğer elin derdi bir değil,
Benim de derdimi dört eden dünya!

ERİR GİDER

İnsan anadan doğunca,
Yürür gider, yürür gider.
Fidana suyu vermezsen,
Kurur gider, kurur gider.

Herkes ayrı bir merakta,
Gelen o yolda durakta,
Aslan olsan bu toprakta,
Çürür gider, çürür gider.

Çobanoğlu bak bu sırra,
Selam gönderdin o yâra,
Ömür benzer dağda kara,
Erir gider, erir gider.

EYLER

Ey İlâhi yardım eyle!
Bu dert beni viran eyler.
Dergâhından ihsan eyle!
Sızı hâlim yaman eyler.

Tabip bilmez, derman yoktur,
Rahat geçen zaman yoktur,
Senden başka güman yoktur,

Vücutta can **figan eyler**.

Bilmem ki gidem ne yana?

Ateş düştü şirin cana,

Geldiğime bu cihana,

Doğduğuma pişman eyler.

Çobanoğlu çekti darlık,

Rahat yoktur geçti sağlık,

Her yanımdı oldu karanlık

Işık günüm zindan eyler.

EYLESİN

Ey rüzgâr **söyle** derdim dostı **beyan eylesin!**

Öyle bir yaram var ki kendi imkân eylesin!

Bu nasıl bir dert idi ki verdi benim üstüme,

Söyle Allah'ı seversen derde derman eylesin!

Öyle bir yaram vardır ki bilmem gidem ne yana?

Yaralarım sulandı her gün döndü bak çıbana!

Vallah benim umudum hep kaldı bir tek ona,

Bir suçum var ise benim kursun divan eylesin.

Çobanoğlu ne dolaştın sen bu müşkül hâlinan?

İnsanoğlu sedir alır evvelâ kemalınan,

Hacılar hacca gidiyor koyununan, malınan...

Bir canım var kabul etse Hakk'a kurban eylesin.

EYVAH HEY!

Vurmayın kardeşler birbirinizi,

Eziliyor vatanımız eyvah hey!

Bu nasıl dünyadır anlayamadım?

Boş geçiyor zamanımız eyvah hey!

Bu nasıl sudur ki akar durulur?
Giden kervan elbet bir gün yorulur,
Bu nasıl dünyadır gelen vurulur,
Kabul etmez vicdanımız eyvah hey!

Dertli Çobanoğlu akıtır yaşı,
Bu mudur bilmem ki feleğin işi?
Şimdi de vuruyor kardeş kardeşi,
Eziliyor imanımız eyvah hey!

EZİLENLER EZİLİYOR

Buna çâre bulunur mu?
Ezilenler eziliyor.
Herkes kendi âleminde,
Ezilenler eziliyor.

Nasıl imkân, nasıl dünya?
Ömür geçti sanki rüya,
Aynı âlem, aynı dava,
Ezilenler eziliyor.

Başım alıp gidem nere?
Aynı zaman aynı töre,
Daha buna yoktur çare,
Ezilenler eziliyor.

Boşalan ambar dolmadı,
Arayan yârin bulmadı,
Helâl bir ekmek kalmadı
Ezilenler eziliyor.

Kahpe dünya süslensene!

Toprağınan beslensene!
Çobanoğlu **seslensene!**
Ezilenler eziliyor.

FANİ DÜNYA

Sen öyle yan bakma bana,
Ben deliyim aklım yoktur,
Bu dünyaya akıl ermez,
Kimi açtır kimi toktur.

Hani baban hani deden?
Yavaş yavaş gider beden,
Kendini bilmezsin neden?
Bugün olan yarın yoktur.

Görürsün bir gün rüyayı,
Dört elle tutma dünyayı,
İnanmazsan gez dünyayı,
Mezarlar saraydan çoktur.

FAYDASI YOK

Her zâlimin **sözlerine**,
İnansan da faydası yok.
Bir gün olsun uyuyacan,
Uyansan da faydası yok.

Kim **demoş** ağlayan gülmez?
Gidenler geriye gelmez,
Evlât babasını bilmez,
Güvensen de faydası yok.

Çobanoğlu kurban yüze,
İnsan ayna bak bu yüze,

Kendi söylediğin söze,
Utansan da faydası yok.

FAYDASI YOK

Varamadım ben o yola,
Varsam bile faydası yok.
Yara derin derman hafif,
Sarsam bile faydası yok.

İstemem dünya malını,
Çekmem elin vebâlini,
Darılmış dostun hâlini,
Sorsam bile faydası yok

Virane eyleme bağı,
Eridi sinemin yağı,
Ferhat'ım, Şirin'siz dağı,
Yarsam bile faydası yok.

Çobanoğlu merağına,
Gül sarılmış yaprağına,
Gönülsüz yâr otağına,
Girsem bile faydası yok.

FERMANIMIZ

Yüz bin derde düçar olsa Mevlâ'dır dermânımız,
Hiçbir şeyden vefâ yoktur Hâlık'tır gümânımız,
Güvenme sakın servete el kiridir tez gider,
Dar günde bizi kurtarır var ise imânımız.

Ne iş yapsa insanoğlu Hüdâ'ya **beyân olur**,
Kulun sırrı kula meçhûl, Mevlâ'ya ayân olur,
İster gedâ, ister sultan; hâk ile yeksân olur,
Bir dakika eğleyemez gelirse zamânımız.

Âkıbeti ölüm derler bir gün de sıra bize,
Dar günümde yardım eyle Hâlık u Mevlâ bize!
Çobanoğlu niyetim bu lütfeyle hepimize,
Büyük yerden emrolunca bozulmaz **fermanımız**.

GAP DESTANI

Türk milleti övünmeli,
GAP'ı gezip görmelisin.
Nerededir güney ili?
GAP'ı gezip görmelisin.

Daha tek bir eşi yoktur,
Devletin hizmeti çoktur,
Düşmanın gözüne oktur,
GAP'ı gezip görmelisin.

Türkiye benim vatanım,
Hem damarım hem de kanım,
Yurduma kurbandır canım,
GAP'ı gezip görmelisin.

Gaziantep, Şanlıurfa...
Gidin bakın o dergâha,
Diyarbakır büyük saha,
GAP'ı gidip görmelisin.

Güneydoğu'nun yuvası,
Gülecek Harran Ovası,
Mahsul verecek tarlası,
GAP'ı gezip görmelisin.

Allah'a olsun emanet,

Coşacaktır Dicle, Fırat,
Her taraf olacak Cennet,
GAP'1 gezip görmelisin.

Mardin, Siirt, Adıyaman,
Hepsi cana lâyük insan,
Her yan olur gül, gülistan,
GAP'1 gezip görmelisin.

Çobanoğlu budur **sözüm**,
Çok şükür ki gördü gözüm,
Gördü gözüm, güldü yüzüm,
GAP'1 gezip görmelisin.

GARİP

Sabah seher vakti uğradım bağa,
Bağban garip, bülbül garip, gül garip.
Dedim ki gelenden **soram** dostumu,
Gelen garip, giden garip, yol garip.

Sızladı yaralar döndü çibana,
Canım kurban olsun hâlden kanana,
Kismetini alır döner kovana,
Arı garip, çiçek garip, bal garip.

Kime açacaksın gizli zarını?
Kayıp etme hayâ ile ârını,
Deme ki açayım gönül sırrını,
Lisan garip, dudak garip, **dil** garip.

Çobanoğlu kime **deyim sözümü**?
Boş geçirdim bahar ile yazımı,
Dert ortağı ettim vallah sazımı,

Mızrap garip. perde garip, tel garip.

GARİP YOLCU

Garip yolcu, gider isen o yâre **söyle** beni!
Her bir yandan yaralandım biçâre **söyle** beni!
Ne aldım ne sattımsa bilemedim kârımı,
Her gün için düşünüyorum zarara **söyle** beni!

Ömür boyu kervanımı sürdüm ağır bir yola,
Acımadım hey vefasız bendeki müşkül hâle,
Dünya kadar derdim olsa yine **söylemem** kula,
Âlemi yaratan vardır **söyle** didara beni!

Çobanoğlu tâ ezelden dostlarına kurbandır,
Açma benim yüreğimi eylenmeyen çıbandır,
Yabancı görme sevdiğim bu can sana canandır,
Mevlâ'yı seversen n'olur atma kenara beni!

GECE YARISI

Bu derdimi bilmem kime **söyleyim**?
Deşildi bir çıban gece yarısı.
Eğer bu yara böyle olursa,
Bulunmaz bir derman gece yarısı.

Kime **dert yanayım** acıdan acı,
Bu dünyanın nereye gidiyor ucu?
Yolunu kaybetmiş bir garip yolcu,
Çekilir bir kervan gece yarısı.

Aman Çobanoğlu açma yarayı!
Belki bir gün bulur, ara çâreyi,
Belki kaybetmişsin ağır sürüyü,
Arıyor bir çoban gece yarısı.

GECESİDİR

Hiç kimseye mülk olmayan mekânın gecesidir,
Ne senindir ne benimdir her canın gecesidir,
Kâinatı var etmiştir Yaradan Bari Hüdâ,
Herkes bahşış etmiştir insanın gecesidir.

İmanı varlık olana Cennet'in saraydır,
Kıymetini bilen insan can içinde sayıdır,
Bu güzel ayı bekle ki Kudretin bir ayıdır,
Çünkü ondan hâsıl oldu Kur'an'ın gecesidir.

Çobanoğlu iradedir Mevlâ verir mücade,
Mutlaka çalışanlar bir gün yeter murada,
Ramazan ki tatlı aydır ikramı verir Hüdâ,
Ol Habib'e nazil oldu sultanin gecesidir.

GEÇMEYECEN Mİ?

İnsanoğlu mağrurlanma dünyada,
Ecel şerbetini içmeyecece mi?
Kader bir köprüdür insanlar yolcu,
Sen de bir gün ordan geçmeyecece mi?

On ayağı vardır dört tane başı,
Yüklemiş kervanı gidiyor karşı,
Temeli kazılmış hazırdır taşı,
Bir gün o kapıyı açmayacece mi?

Çobanoğlu **açma sırrın** insana,
Gün gelir ki bir gün verir ayana,
Zevke kapılıp da uydun cihana,
Ağ ile karayı seçmeyecece mi?

GEÇTİ GİTTİ

Dediler gelen canandır,
Göremedim geçti gitti.
Bir nâme hazırlamıştım,
Veremedim geçti gitti.

Arılar yapar balını,
Gezer bağların dalını,
Ben de dostumun hâlini,
Soramadım geçti gitti.

Felek vurdu taşlarını,
Bilemedim işlerini,
Elimle yâr saclarını,
Öremedim geçti gitti.

Çobanoğlu sırasını,
Çok aradım çâresini,
Cananımın yarasını,
Saramadım geçti gitti.

GELEN DERTLİ GİDEN DERTLİ

Bu nasıl bir devri dünya?
Gelen dertli, giden dertli.
Anlayamadım derdini,
Gelen dertli, giden dertli.

Bu sineme değen oktur,
Anladım faydası yoktur,
Kimi açtır, kimi toktur,
Gelen dertli, giden dertli.

Bilemedim biz ne olduk?
Ne aradık neyi bulduk?
Ne kötü zamana kaldık;
Gelen dertli, giden dertli.

Çobanoğlu gam yarası,
Söndü gönlümün çırası,
Daha bulunmaz çaresi,
Gelen dertli giden dertli.

GELEN GIDER GİDEN GELMEZ

Bu nasıl bir yalan dünya?
Gelen gider, giden gelmez.
Aldanamam daha sana,
Gelen gider, giden gelmez.

Kayıp etme gümanını,
Okur musun **fermanını**?
Boş savurma harmanını,
Gelen gider, giden gelmez.

Şah olsan belin bükülür,
Bir gün temelden sökülür,
Ömür yaprakdır dökülür,
Gelen gider, giden gelmez.

Dünya temelinden yalan,
Var mıdır bir temel salan?
Haniya Sultan Süleyman?
Gelen gider, giden gelmez.

Sadık olsun doğru yuvan,
Yok mudur hâlini **soran**?

Hani baban, hani anan?
Gelen gider, giden gelmez.

Çobanoğlu etme merak,
Yüz yaşasan sonun toprak,
Çalış ki bir eser bırak,
Gelen gider, giden gelmez.

GEL GÖR HÂLİMİ

Vücudum sızlıyor her yanım yara,
Bulunmaz dermanım gel gör hâlimi.
Hiç kimse ecele bulamaz çâre,
Yazılmış fermanım gel gör hâlimi.

Hasretin işledi benim canıma,
İliğime, damarıma, kanıma...
Merhametin varsa uğra yanıma,
Kalmadı zamanım gel gör hâlimi.

Kader koyununa olmuşum çoban,
Var mı benim gibi dertli gariban?
Her yanım sızlıyor baş vurmuş çiban,
Döküldü hicranım gel gör hâlimi.

Seni seven candan sadık yâr idim,
Gönlünün içinde tek bir var idim,
Çiçeği acılmış bahçe bar idim,
Kurudu gülşenim gel gör hâlimi.

Haber verin yâranıma dostuma,
Ey insafsız ne düşmüşsün kastıma.
Felek ağır yükü verdi üstüme,
Götürmez kervanım gel gör halimi.

Çobanoğlu ömrüm taşı döküldü,
Gönül tarlasına hasret ekildi,
Zâlim gurbet elde belim büküldü,
Hasretim vatanım gel gör hâlimi.

GELMEDİ

Hak emriyle İsa çıktı semaya,
Orada eğleşti durdu gelmedi.
Dediler oranın imamı odur,
Hak ona bir camii kurdu gelmedi.

“Rahmetü'l-Rahman”dır onda irade,
Dileyeni o yetirir murada,
Emreyledi ona Yaradan Hüda,
İdris de cennete girdi gelmedi.

Çobanoğlu çalışan kalır mı naçar?
Gelenler eğlenmez dünyadan göçer,
Emretse birine her zaman uçar,
Tayyar uçtu kanat vurdu gelmedi.”

GELMEZ

Sabır et efendim boşa hırslanma,
Mazlumu dünyada ezmeye gelmez.
Câhile aldanma, boşuna yanma,
Mülâyim olmalı, kızmaya gelmez.

Erimez yıkılmaz sevdanın dağı,
Âşığın sağlamdır kırılmaz bağı,
Ah çeken âşığın erirmiş yağı,
Dertli bir insanı üzmeye gelmez.

Doğru olan için açmaz yamana,
İçinde yara var döndü çıbana,
Gönlümün sarayı oldu virana,
Daha adım atıp gezmeye gelmez.

Çobanoğlu bilir misin sırrını?
Gel düşünme bu gün ile yarını,
Sever misin bilmem candan yârini?
Sevgini **deftere yazmaya** gelmez.

GELMEZ OLAYDI

Aman dağlar yârim gelir,
Dumanın gelmez olaydı.
Üç - beş gün mihman olaydım,
Kervanın gelmez olaydı.

Âşık olan **düşer dile**,
Kerem yandı döndü küle,
Bülbüldüm konmuştum güle,
Bağbanın gelmez olaydı.

Taş üstünden su sızdırdın,
Dert verdin candan bezdirdin,
İyice yaram azdırdın,
Dermanın gelmez olaydı.

Bir canım vardır emanet,
Ayrılık olur nihâyet,
Boynumu vuruyor cellât,
Fermanın gelmez olaydı.

Çobanoğlu'ndan nasihat
Her şeyden üstün **muhabbet**

Ancak olmuşsundur rahat
Figanın gelmez olaydı.

GİDER

Bu fani dünyaya aklım ermedi,
Zaman ayrı gider, el ayrı gider.
Her zaman eser mi aşkın rüzgârı?
Duman ayrı gider, yel ayrı gider.

Her günde kaderim karşımda durur,
Feleğin oku var insani vurur,
Boğaz boğum boğum **sözü** doğurur.
Dehan ayrı gider, **dil** ayrı gider.

Çobanoğlu bu dünyaya darılır,
Bir gün vücut beyaz beze sarılır,
Kudret ile kulun işi ayrılır,
Ferman ayrı gider, yol ayrı gider.

GİDER

İnsanın vücudu binaya benzer,
Bir gün kerpiçleri dökülür gider.
Aldanma dünyada sakın gençliğe,
Gün gelir ki belin bükülür gider.

Sanma bilinmeyen gönül dost olur,
Azrail gelir senin için kast olur,
Servetin var ise herkes dost olur,
Yok ise dostların çekilir gider.

Çobanoğlu çektiklerin meraktır,
Kimisi yakındır kimi ıraktır,
Yüz yaşasan vücut kara topraktır,

Zamanı gelince ekilir gider.

GİTSİN

Bir deli bir fakir gelse yanına,
Ona akıl, ona yardım ver gitsin!
Bir irençber, bir şelecî uğrasa,
Ona tahıl ona odun ver gitsin!

İşi yapmalısın kendi başına,
Çalış emeğini verme boşuna,
Bir mimar, bir **kâtîp** çıksa karşına,
Ona şakül, ona adın ver gitsin!

Çobanoğlu **arzu hâlin** bitir sen,
Emaneti maksuduna yetir sen,
Bir kötü biriyle durup otursan,
Ona pahl, ona dağ'ın ver gitsin!

GİZLİ BENİM

Öyle bir derde düştüm ki, dermanım gizli benim.
Ne saran var ne de merhem, Lokman'ım gizli benim.
İçmişim aşk bâdesini dîdârın âşığıyım,
Sevdası seri mest etti cananım gizli benim.

Kudretinden **sormak** olmaz Mevlâ'nın hikmetidir,
Züleyha'yı yakan sevda Yusuf'un şefkâtidir,
Cümle mümin **zikir eder**, Habib'in himmetidir,
Her adama sultan **demem** sultanım gizli benim.

Bir nur-ı peydâ içinde semavâtın mâhı var,
Mührü olana şahım **deme**, bu şahların şahı var,
Güzeli sevenler bilir bunun ne günâhı var,
Çobanoğlu bu sinemde cananım gizli benim.

GÖR

İnsan **dedikleri** duvara benzer.
Hele sıvaları dökülsün de gör!
Dost gördüğün her güzele aldanma.
Saç ağarsın beli bükülsün de gör!

Kara toprak insanları yoğurur.
Vadesi geleni bir bir **çağırır**.
Arkası kuvvetli fazla **bağırır**.
Dostları yanından çekilsin de gör!

Deme ki dünyada olur dermanın,
Bir gün uyanırsın geçmiş zamanın,
Bir işe yaramaz kaşı kemanın,
Azrail peşine takılsın da gör!

Çobanoğlu **kulak versen sözüne**,
Yazılanlar mutlak gelir yüzüne,
Evde bile karı bakmaz yüzüne,
Hele sırtın yere yıkılsın da gör!

GÖNÜL

Halimmi kalmadı, takatim mi yok,
Gezmeden dünyayı yorulan gönül?
Kimi gördüm ise güler eğlenir,
Kendi kaderine darılan gönül.

Elimi tutacak el bulamadım,
Her yanımlı kapandı yol bulamadım,
Temelinden sağlam dal bulamadım,
Çürük bir ağaca sarılan gönül.

Çobanoğlu **der** ki viran mı oldun,
Sızladın yaralar çıban mı oldun,
Yoksa Yakup oğlu Kenan mı oldun,
Gurbetten gurbete sürülen gönül?

GÖRDÜM

Bak Leyle-yi Kadir Cuma gününde,
Derin bir uykuda divanı gördüm.
Üç derviş oturur sağı önünde,
Sima bedir nuru, nişanı gördüm.

Üçü kadem bastı geldi yanıma,
Sandım ki bir ateş düştü canıma,
Göz çevirdim baktım her bir yanıma,
Yazılmış mühürlü **fermanı** gördüm.

Fermanımı alınca öndeki derviş
Okudu harfleri ser oldu bî-huş,
Duman aldı gözüm olmadı görüş,
Kesildi ışıklar zindanı gördüm.

Zindanı görünce bana her bir yan,
Dedim yardım eyle Yaradan Süphan!
Derviş **seda** verdi, gafletten uyan!
Elinde yeşil harf Kur'an'ı gördüm.

Murat Çobanoğlu sır oldu beyan,
Üç beş âyetinden **okuttu** Kur'an,
Aşk bâdesi verdi bilmedim o an,
Uyanır uyanmaz cihanı gördüm.

GÖSTER

Adalet dediğin ilim deryadır,
Eğer kaptan isen limanı göster.
Bakırı satarsan kıymeti olmaz,
Cevherleri, lâli, mercanı göster.

Alnından akıttı şeş hesap teri,
Kendi nurundandır yarattı seri, ,
Serinde var ise aşkın eseri,
Eserin var ise nişanı göster.

Çoklarının canı çıkacak tende,
Çobanoğlu ateşi vardı canda,
Kuruyor ilikte, damarda, kanda,..
Eğer âşık isen fermanı göster.

GÖSTERDİ

Yirmi beş Aralık Cuma gecesi,
Şâirler toplusu erkân gösterdi.
Bilmem nedir bunun Hak neticesi?
Arası bir müddet zaman gösterdi.

Âşıklar metahı gösterdi kıymet,
Her birinde ayrı ayrı mârifet,
Erzurum elinde gördük itikat,
Güler yüzü tatlı **lisan** gösterdi.

Bakırla mercanı seçen oldu mu?
İlimle sedire gecen oldu mu?
Aşkın yelkenini açan oldu mu?
Yürüten gemiyi kaptan gösterdi.

Çürük mal alana verilmez kıymet,

Aslı sarraf olan eder merhamet,
Kezzap vurur bakır çürür nihayet,
Aslı bir madeni mercan gösterdi.

Çobanoğlu boşa verme meydana,
Gözünle seyrettin ehli irfanı,
Sümmânî, İhsanî bir de Reyhanî
Herkes ayrı ayrı dükkân gösterdi.

GÖTÜR BENİ

Giden gitme sen Mevlâyî seversen,
Arzum var canana dur götür beni.
Ben bir yaralıyım sen de bir tabip.
Merhemîn var ise sar götür beni!

Mevlâyî seversen **söyleme** acı,
Bütün kullar Yaradan'ın muhtacı,
Ben bir ceylân misal, sen de bir avcı,
Eğer kabul etse, vur götür beni!

Çobanoğlu **der** ki düşme merağa,
Evvel ahir gideceksin toprağa,
O yâr için lâzım imiş sadaka,
Eğer kabul etse ver götür beni!

GÖTÜRÜR

Boşuna dünyayı gezip dolanma,
Bil bu cihan seni yorar götürür.
İstersen geda ol ister Süleyman,
Kara toprak seni sarar götürür.

Aldanma dünyaya temelden yalan,
Parmağın kaldırsın temelli kalan,

İnsan bir fidandır felek de bağban
Bir gün dal kaddini kırar götürür.

Çobanoğlu derdin **söyle** dostuna,
Belki dar gününde gelir üstüne,
Azrail çökerse sinen üstüne,
Gelir baş ucunda durur götürür.

GÖTÜRÜR

Kimi gördüm ise benden yaralı,
Herkes bir derdine derman götürür.
Versem bu dertleri dağ kabul etmez,
Ancak her **sitemi** insan götürür.

Aldanma dünyanın **âh u zarına**,
Nefsine uyanlar düşer darına,
Kim ki aldanırsa dünya varına,
Üstünde bir beyaz yorgan götürür.

Çobanoğlu **deme** ben bir aslanım,
Bir gün uyanırsın geçmiş zamanın,
Deme ki dünyada ben bir sultanım,
Gelir seni cansız kervan götürür.

GÖZLER GİDER

Hakikâta bağlananlar **imlayı** gözler gider,
İlmi hikmetten ders alan Mevla'yı gözler gider,
Ne ki bir derdin var ise **söyle** ehil olana,
Sırrını açma cahile davayı gözler gider.

Sen kalbini bağla Hakk'a zamanı verir Hüda,
Dergâhında hazne boldur ihsanı verir Hüda,
Eyüp gibi sabredersen dermanı verir Hüda,

Aslı Mecnun olan âşık Leylâ'yı gözler gider.

Er rızkî âlallah **derler** kısmeti veren O'dur,
İster bir kul aslan olsun fırsatı veren O'dur,
Çobanoğlu çalışırsan nusreti veren O'dur,
Cahil isen sen **konusma** devayı gözler gider.

GÖZLERİN

Hava mı karardı, yol mu karardı?
Beni mi kapladı duman gözlerin?
Hemen bakar bakmaz rengin sarardı
Benden mi bekliyor aman gözlerin?

Gözlerin nem almış damlası tasta,
Bir **nâme** gönderdim, verdi mi posta?
Sevdanın elinden vücudum hasta,
Olmaz mı derdime derman gözlerin?

Bu nasıl sevdadır, nasıl hararet?
Bu nasıl cilvedir, nasıl hareket?
Bu Çobanoğlu'na olmuşsun cellât,
Kaddime **yazıyor ferman** gözlerin.

GÖZLERİN

Değerli gözlerin bir bak rengine,
Aklımı başımdan aldı gözlerin.
Mecnun'dan fenayım, Kerem'den beter,
Beni dertten derde saldı gözlerin.

Bağladın kollarım sardın bedeni,
İnan ki Mevlâ'ya severim seni,
Dönderip yüzünü terketme beni,
Gönlüm sarayına daldı gözlerin.

Tabip olup saramazsın yarayı,
Sen getirdin bana türlü belâyı,
Vallahi bilmezdim böyle sevdâyı,
Beni taştan taş a çaldı gözlerin.

Çobanoğlu neden sarardın soldun?
Evvelâ dost idin şimdi yâd oldun,
Bir anda yüzüme baktın kayboldun,
Sen gittin içimde kaldı gözlerin.

GÖZLERİM

Mansur mu idin dayandın?
Dara gözlerim gözlerim.
Doyunca baktın mı bilmem?
Yâra gözlerim gözlerim.

Biri solda biri sağda,
Maral dağda, bülbül bağda,
Felek değirmen ben buğda,
Sıra gözlerim gözlerim.

Çobanoğlu **çıkma**z dilden,
Bülbül neşe alır gülden,
Sevdiğimi esen yelden,
Sora gözlerim gözlerim.

GÖZÜM SENİ OYMALIYIM

Başkasına bakar isen,
Gözüm seni oymalıyım!
Söz vermişim ele bakmam,
Gözüm seni oymalıyım!

Hele bir baksan **sözüne**,
Aldanamam ben pozuna,
Baksan ellerin yüzüne,
Gözüm seni oymalıyım!

Sevdâdır sinemi döver,
Can cananı el de sever,
Yolundan saparsan eğer,
Gözüm seni oymalıyım!

Çobanoğlu verdi ara,
Nefistir düşürür dara,
Kötü bakar isen yâra,
Gözüm seni oymalıyım!

GURBET AKŞAMI

Bülbül gibi durmaz vallah **öterdi**,
Şimdi **lâl eyledi** gurbet akşamı.
Ben kendi ilimde şahtım, sultandım,
Böyle kul eyledi gurbet akşamı.

Bu mudur dünyada benim nişanım?
Anladım ki daha yoktur dermanım,
Aslan gibi olan bu şirin canım,
İnce tel eyledi gurbet akşamı.

Çobanoğlu bilinmeyen çağ idim,
Erimez tükenmez yüksek dağ idim,
Fidanıdım, bahçeyidim, bağ idim...
Şimdi çöl eyledi gurbet akşamı.

GURBET KÖŞESİ

Sorma bu garibin nedir hâlleri?

Yine yaralamış gurbet köşesi.

Ağladıkça gözlerimden yaş gelir,

Neden paralamış gurbet köşesi.

Gönül tarlasına gam tohum eker,

Gelen bu dertleri her gün de çeker,

Gördüm birisini, boynunu бүker,

Yârdan aralamış gurbet köşesi.

Arı olan hiç sevmez mi balları?

Garip kuşlar dolanıyor dalları,

Sevdiceğim giymiş idi alları,

Şimdi karalamış gurbet köşesi.

Çobanoğlu bilinmeyen zaman var,

Yüce dağ başına çıkan duman var,

Değme zâlim vücudumda cıban var,

Şimdi yaralamış gurbet köşesi.

GÜLE DOLANIR

Baharın mevsimi bâr zamanında,

Bülbül **figan eder** güle dolanır.

Eşinden ayrılan yaralı suna,

Her kanat çaldıkça göle dolanır.

Gam yükünü çeken bellidir insan,

Günü **feryat** ile geçer perişan,

Bazı demli gezer bazı dervişân,

Müşkül olan elden ele dolanır.

Bu Çobanoğlu'na yardım et Kudret!
Kulun arzusu var sendedir nusret,
Yine koydun beni o yâre hasret,
Kısmet alan ilden il'e dolanır.

GÜLE YARİM

Ben bir bülbül sen bir gonca,
Kabul eyle güle yârim!
Acı bana merhamet et,
Biraz yüzüm güle yârim!

Anladım bahtı karadır,
Ecel bizleri aradır,
Sevdadan vücut yaradır,
Felek koymaz güle yârim.

Çobanoğlu ahvâlîme,
Neden girdin vebâlîme?
Merhamet etmez hâlîme
Gelir güle güle yârim.

GÜL YÂRİM YÂRİM

Bu gönül bağında bir bağ besledim,
Göndermiştim sana gül yârim yârim!
Senin istediğin derde düşmüşüm,
Gel de üzerime gül yârim yârim!

Feryat edip bu sinemi dağlama,
El al giyer sen karalar bağlama!
Ah çekip de gece gündüz ağlama,
Biraz da yüzüme gül yârim yârim!

Benim bu derdimi bildikten sonra,
Düşmanım üstüme güldükten sonra,
Dertli Çobanoğlu öldükten sonra,
Getir mezarıma gül yârim yârim!

GÜMANIN MI VAR?

Açma derdini nâmerde sırra gümanın mı var?
Bir gün olur çarhı döner zara gümanın mı var?
Bağban isen becer bağın çabuk ye meyvasını,
Gün gelir ki viran olur bâra gümanın mı var?

Hak kulun imtihan eder verdiği kısmet ile,
Her ne işin varsa insan hâlleyile Kudret ile,
Benlik etme bu dünyada var ile servet ile,
Veren Hak'tır alan Hak'tır vara gümanın mı var?

Çobanoğlu **der** ki çalış kayıbetme râhını,
Her nerde darda kalırsan **çağır** Şahlar Şâhı'nı,
Çalış ki affettiyesin bugünkü günâhını,
Ne bilirsin ne olacak sonra gümanın mı var?

GÜN BATANA

El açıp **yalvardım** sana,
Gün doğandan gün batana,
Toprak bakar âsumana,
Gün doğandan gün batana.

Işık verir gökte mahı,
Açıktır Hakk'ın dergâhı,
Af olur kulun günahı,
Gün doğandan gün batana.

Çalışanlar verir emek,
Hâlık için çarpar yürek,
Kabul olur bütün dilek,
Gün doğandan gün batana.

Duyamaz bunu yürekler.
Dolanır çarkı felekler,
Müjde getirir melekler,
Gün doğandan gün batana.

GÜVENMEM

Böyle midir bütün senin işlerin?
Var git dünya daha sana güvenmem!
Kar yerine çoktur bana zararın,
Var git dünya daha sana güvenmem!

Biçare Kerem'i yandırdın nâra,
Arzu Kamber için kaldı avara,
Ferhat az mı külünk vurdu dağlara?
Var git dünya daha sana güvenmem!

Çok yigidi sen caydırdın **ahdından**,
Çok güzele **ah çektirdin** bahtından,
Çok sultani sen indirdin tahtından,
Var git dünya daha sana güvenmem!

Çobanoğlu **arzuhâlin** bildirdin,
Çok yigidin gül benzini soldurdun,
Aşıkları gurbet elde öldürdün
Var git dünya daha sana güvenmem!

GÜZEL

Güzelliği methedeyim,
Allah'ın kendisi güzel.
Beş defa **çağırır** bizi,
O ezanın **sesi** güzel.

Çünkü **yazan** kalemidir,
Nurun Hakk'a **selâmıdır**,
Hakk'ın kendi **kelâmıdır**,
Kur'an'ın **yazısı** güzel.

Çobanoğlu neler tatmış,
Kimden almış, kime satmış?
Kâinati o yaratmış,
Âlemin Mevlâsı güzel.

GÜZELİNDİR

Güzeller güzeli şahların şahı.
Hikmetin kudrettir sır güzelindir.
Sen Kadir Allah'sın affet günahı.
Yok iken yarattın var güzelindir.

Zemin senin, sema senin, yol senin.
Ağaç senin, yaprak senin, dal senin.
Bülbül senin, çiçek senin gül senin,
Kudretten yetişen bâr güzelindir.

Kudret **kâtibin** var hem **okur yazar**,
Emrettin cevhere sen kıldın nazar,
Damla damla suyu toprağa sızar,
Lâyık görmüşsün sen, yer güzelindir.

Çobanoğlu ilham aldı güzelden,
Hak Mevlâ'dır her işleri düzelten,
El çekmem âşıkım sana ezelden,
Senindir senindir, nur güzelindir.

HA!

Dini tenkit edenlerin,
Yediden yetmişine ha!..
Ezanı hor görenlerin,
Yediden yetmişine ha!..

Kimler saparsa yabana,
Girmesin aziz vatana,
Balta vurmasın Kur'an'a,
Yediden yetmişine ha!..

Zâlîme boyun bükenin,
Kötü tohumlar ekenin,
El malına göz dikenin,
Yediden yetmişine ha!..

Doğru yoldan kenar çıkan,
Elin ocağını yıkan,
Araya ikilik sokan,
Yediden yetmişine ha!..

Kimi Ali, kimi Veli,
Hepimiz Mevlâ'nın kulu,
Bunları ayırma deli,
Yediden yetmişine ha!..

Doğru kulu haşlayanın,
İnsanlığı taşılayanın,

Kötü yola başlayanın,
Yediden yetmişine hal..

Müslüman dinine bağlı,
Dalgalsın Türk bayrağı,
Yoldan çıksa Çobanoğlu,
Yediden yetmişine hal...

HABER YOK

Boşuna mı geçti ömrüm bu yazı?
Bülbül **figan eder** gülden haber yok.
Her gelenler bir dert çeker dünyada,
O yâden, ahabtan, elden haber yok.

Aradım derdime yok imiş derman,
Anladım sonu yok bu yalan zaman,
Yüce dağ başını aldı bir duman,
Kervandan, yolcudan, yoldan haber yok.

Kimler bu yarama bilmem ki bakar?
Her gelen insanlar ömrümü yıkar,
Belki avcı vurmuş kanları akar,
Turnadan, sunadan, gölden haber yok.

Çobanoğlu sırrı bilemez oldum,
Sevdiğim yanına gelemmez oldum,
Her yan bozuk, sazım çalamaz oldum,
Perdeden, mızraptan, telden haber yok.

HASRET MİSİN?

Bülbül ne **figan eylersin**, gülşana hasret misin?
Benim gibi yaran mı var, dermana hasret misin?
Bir garip yolcu gibi durmadan kan ağlarsın

Belki de gelen geçmiş, kervana hasret misin?

Ömrümüz geçmiştir eyvah gönül rüyada,
Bilmem ki kimler gülmüş bak bu yalan dünyada?
Garip kaptan kalmışsın bilmediğin deryada.
Dalga vurur çırpınırsın limana hasret misin?

Bülbülün arzusu var sevdiği olan gülde,
Âşığın mızrabı her gün dokunur tele,
Sevdiğim ezber oldu senin ismin bu **dilde**,
Çobanoğlu ne ağlarsın vatana hasret misin?

HASRETTİR

Dertli gönül ne gezersin gurbeti?
Şimdi dertli bülbül güle hasrettir.
Yüce dağ başını duman bürümüş,
Bîçâre bezirgân yola hasrettir.

Sevdanın hasreti sinemi yakar,
Sular Allah için durmadan akar,
Sunam yaralanmış kanları akar,
Şimdi yüzmek için göle hasrettir.

Sevda çeken yürek döner çıbana,
Her gün için hasret kalır dermana,
Leylâ'nın âşığı dertli Mecnun'a,
Leylâ gelmez, Mecnun çöle hasrettir.

Çobanoğlu Yaradanım olsun yâr,
Sadıklar Mevlâ'yı eder mi inkâr?
Gurbet elde kalan yaralı kullar,
Vatana hasrettir ele hasrettir.

HAVALE ETTİM

Arzuhâlimi yaz Şahlar Şahı'na,
Kendi ismi bire havale ettim.
Ne zemin ne sema yok idi hele,
Ben Ondaki nura havale ettim.

Dört bin bir ismi var başı Bismillah,
Yetmişbin yıl evvel halk oldu ervah,
İşareti Hak'tan oldu Beytullah,
O kurduğu yere havale ettim.

Beytullah dört yere vermiştir ziya,
Hak mümin kuluna vermez mi paye?
Bir işaret verdi gökteki aya,
Ondaki mühüre havale ettim.

Kendi nazar etti sade bir taşa,
Ol Hakkın **kelâmı yazıldı** başa,
Dedi sensiz dünya kurmazdım haşa!
O sevdiği yâre havale ettim.

Resulün sırdaşı Sıddıkı Pünhan,
Ömer adaleti kuruldu divan,
Pehlivandır Aslan, hafızdır Osman,
O dört Çâr- ı yâre havale ettim.

Dört Çâr-ı yâr Hak'tan aldı kısmeti,
Ömer adaleti Hakk'ın himmeti,
Resul'ün zerresi Ali kuvveti,
Elde Zülfikâra havale ettim.

İşareti böldü semada ayı,
Kün emriyle Mevlâm kurdu dünyayı,

Küntükenz haznesi “ba”da noktayı,
O eşyayı vara havale ettim.

O eşyadan oldu nice bin insan,
Arşı kürsü Hakk'ı Hak'tır Yaradan,
Kandil hicapta Habib-i Sultan,
Akıttığı tere havale ettim.

Ali için Düldül eyledi merak,
Resul'çün ağladı Cennet'te Burak,
Kurdun ağzındaki bir yeşil yaprak,
Cennet'teki bâra havale ettim.

Hak için şehittir Hüseyin, Hasan,
Hazreti Fatma'dır canından yanan,
Abdullah torunu o iki nişan,
Açılmamış sıra havale ettim.

Abdulkadir Geylanî'dir ser sultan,
Ben senin âşığın Veysel-i Karan,
Çobanoğlu sizden bekliyor derman,
O sevdiğim pîre havale ettim.

HAZIR OL

Bülbülün mevsimi baharı bekler,
Açılmış bağında güle hazır ol!
Felek gam yükünü sırtıma yükler,
Sen de kervanıyla yola hazır ol!

Bana **söz vermiştin** vakti zamandır,
Sözlerim doğrudur fikrin inandır,
Sana bağlanmışım şahit Süphan'dır,
Toplan gidek gurbet ele hazır ol!

Çobanoğlu sinem derttir dağlama,
Yiğit odur **söz** çıkara sağlama,
Ötüyor mu elindeki bağlama?
İhsanî mızrapla tele hazır ol!

HEPİMİZ BİRİZ

O ki biz insanız ayırma sakın,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.
Bütün kâinatın tektir Mevlâsı,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.

Hiç bir kimse kalmaz yalan cihâna,
Hepimiz de varacağız divâna,
Ne incin, ne incit değme insana,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.

Nefsine uyarsın, edersin dava,
Sermayen olmazsa alırsın hava,
Atamız Âdem'dir, anamız Havva,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.

Bizleri yaratan Rahmanımız bir,
Ay-yıldızlı bayrak nişanımız bir,
Biz ki Müslümanız, Kur'anımız bir,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.

Hiç söner mi hakikâtin ışığı?
Açık olur erenlerin eşiği,
Çobanoğlu âşıkların âşığı,
Ne sen, ne ben, ne o, hepimiz biriz.

HESABINI SORACAK

Bağda bağban beceremez bağını,
Güller bir gün hesabını soracak.
Eğer yıkar isen dost ocağını,
Eler bir gün hesabını soracak.

Açma gönül her insana **sırrını**,
Kayıp etme namusunu arını,
Haram yere harcar isen varını,
Mallar bir gün hesabını soracak.

Doğru yoldan sen çevirme izini,
Kayıp etme bu dünyada özünü,
Düşünmeden **konusursan sözünü**,
Diller bir gün hesabını soracak.

Hakk'ı koyup kula boyun eğersen,
Acı **sözle** kul kalbine değersen,
Fakiri ezip de mazlum döğersen,
Eller bir gün hesabını soracak.

Yazılanlar mutlak gelir başına,
Zehir katma ahabının aşına,
Günlerin harcarsın boşu boşuna,
Yıllar bir gün hesabını soracak.

Kayıp etme baharını yazını,
Düşme gözden, kimse çekmez nazını.
Çobanoğlu dikkatli çal sazını,
Teller bir gün hesabını soracak.

HOŞ BENİM

Anladım ki yine bir arzum vardır.
Çok şükür Mevlâ'ya hâlim hoş benim.
Severim dostları kenar değilim,
Doğru giden yollarımız hoş benim.

Anla ey azizim niyet yerinde!
Mevlâ'nın verdiği nusret yerinde.
Hamd ü sena olsun nimet yerinde
Sorar isen ellerimiz hoş benim.

Çobanoğlu gurbet Hakk'ın yoludur,
Yaranan insan Hakk'ın kuludur,
Mevlâ'nın haznesi her an doludur,
Zikir eden dillerimiz hoş benim.

İNCEDEN İNCE

Bülbüller bağbana **figan eyledi**,
Gösterdi gülleri inceden ince.
Hakikât insanı yere düşürmez,
Doğrudur yolları inceden ince.

Vücudum deryadır gözlerim pınar,
Pervâne sanmayın boşuna yanar,
Arife ne tarif, **sözden** tez anlar,
Konuşur dilleri inceden ince.

Çobanoğlu yara sarmaz boş tabip,
Sarraf mücevhere olmaz mı tâlip?
Kendisini bilen doğru bir **kâtip**,
Yazarmış elleri inceden ince.

İNCİTİR

Varma dostum muhannetin yanına!

Kem **söz söyler** dili seni incitir.

El uzatma sofrasına nanına!

Yüz çevirir hâli seni incitir.

Sahip ol her zaman kendi **diline**,

Yardımcıdır Mevlâm doğru kuluna,

Ayak atma muhannetin eline,

Düşman olur eli seni incitir.

Murat Çobanoğlu dost merağında,

Yiğit dost kazanır gençlik çağında,

Bir gül olup bitsen nâmert bağında,

Eser rüzgâr, yeli seni incitir.

İMANIMIZ

Bütün bu varlığı halkeden Mevlâ,

Dar günde yetiştir imanımızı!

Dört bin bir isimin sahibi Hüdâ,

Affi mağfiret et isyanımızı,

İsmi **çağır**an kalır mı darda?

Mümin kullarını yandırma nârda,

Bin bir ayak hazır olunca orda,

Kavuştur habibi, Sultanımızı!

O anda gösterme kuluna afet,

Biz için yaş döker ol nuru sıfat,

İsyanımız varsa zor olur sırat,

Açık eyle bize Cınanımızı.

Çobanoğlu çalış Hakkın yoluna,
Yardımcıdır Mevlâm her an kuluna,
Yetiktir yetişir müşkül hâline,
Bizle beraber et Kur'anımızı.

İMANIMIZ BOZULMASIN

Ben Türküm'e **seslenirim**,
Vatanımız bozulmasın.
Aynı **yazı** aynı kalem,
Fermanımız bozulmasın.

N'olur gönül düşme gama!
Başkasına sırrın **deme**,
İster kurulsun mahkeme,
Vidanimiz bozulmasın.

Dost olan dostuna bağlı,
Sormayın yüreğim dağlı,
N'olur Murat Çobanoğlu,
İmanımız bozulmasın.

İRAN DESTANI

Bezargân'dan geçtik İran yoluna,
Türlü türlü âlem gördük efendim!
Makü **dedikleri** şehre uğradık,
Birkaçına selâm verdik efendim!

Makü'den ki uzaklaştı yolumuz,
Kaynadı sinemiz coştı **dilimiz**,
Dediler Tebriz'dir yoğun elimiz,
Tebriz'de on dakika durduk efendim!

Tebriz'de de fazla durmadık geçtik,
Âşık Garip **duyduk** kaynadık coştuk,
Çok yabanî sahra, dağları aştık,
“Tahran uzakta mı?” **sorduk** efendim!

Dokuz saat sonra geldik Tahran'a,
Dedik ki “garibiz gidek ne yana?”
Döndüm İlhamî'ye, **sordum** Reyhan'a,
Bir hayli hayallar kurduk efendim!

Bir bilen otelci bulduk **konuştuk**,
Gözlerimiz doldu yandık tutuştuk,
Bir iki gün dertli dertli dolaştık,
“Yolumuz ne yana?” **sorduk** efendim!

On iki gün sonra çıktık Tahran'dan,
Vatanın hasreti oydu bir yandan,
Dediler “Şiraz'ın yolu bu yandan”,
On beş saat sonra gördük efendim!

Şiraz'ın kapısı büyük bir divan,
Kapısı üstünde asılı Kur'an,
Gözümüz yaşardı hayli bir zaman,
Misafirhâneye vardık efendim!

O gece Şiraz'da eyledik rahat,
Bir Türk kızı bize eyledi belet,
Oturdu bizlerle **etti muhabbet**,
O elin hâlini **sorduk** efendim!

Dört gün de Şiraz'da kaldık oturduk,
Beşinci günüydü çaldık **çağırdık**,
Güzel karşılandık güzel tutulduk,

Çok güzel bir âlem kurduk efendim!

Tekrardan Tahran'dan geldik Tebriz'e,
Bütün âşıklarla geldik yüz yüze,
Sazları küçüktür benzemez bize,
Ayrı ayrı hüner gördük efendim!

Çobanoğlu, İlhamî'yle Reyhanî,
Muhtasar yirmi gün gezdik İran'ı,
Dedik “Yâ Rab nasip eyle vatanı!”
Elhamdülillah ki gördük efendim!

İSTEMEZ MİSİN?

Hocasız mescit var, abdestsiz namaz,
Kılmak ister misin, istemez misin?
Derisiz davul var, kamışsız zurna,
Çalmak ister misin, istemez misin?

İnsan olanlarda olmalı eser,
Bu nasıl rüzgârdır durmadan eser?
Temelsiz bir bina insansız bir yer,
Kalmak ister misin, istemez misin?

Bu nasıl bir sırdır insan bilmemiş?
Kim **demiş** ki ağlayanlar gülmemiş?
Azrail uyumuş ecel gelmemiş,
Ölmek ister misin, istemez misin?

Çobanoğlu buna olmalı razı,
Sadıklar Mevlâ'ya **eder niyazı**,
Kalemsiz kâğıt var silgisiz **yazı**,
Silmek ister misin, istemez misin?

İSTER BENDEN

Sevdiğim yar bana göndermiş **nâme**,
Rüzgar dokunmamış dal ister benden.
Bir lezzet olmasın onun tadında,
Hiç arı görmemiş bal ister benden.
(Nerden alayım, kimden bulayım?)

Ne bir çiçeğim var, ne de bir bağımlı,
Ne bir yuvam vardır, ne de konağımlı,
Ne bir sedirim var, ne bir otağımlı...
Al kumaş içinden şal ister benden.
(Nerden alayım, kimden bulayım?)

Kaşları kemandır, kirpiği oktur,
Feleğe karşılık oyunum yoktur,
Bir kuzu bulamam, koyunum yoktur,
Yine de bir sürü mal ister benden.
(Nerden alayım, kimden bulayım?)

Ben bu gidiş ile ne yana varam?
Derman bulabilmem yaramı saram,
Ne bir çölüm vardır, ne de bir sahram,
Yine yüce dağdan yol ister benden.
(Nerden alayım, kimden bulayım?)

Çobanoğlu **der** ki iz bulabilmem,
Kışın çok ararım yaz bulabilmem,
İnsanlarda doğru **söz** bulabilmem,
Yalan **söylemeyen dil** ister benden,
(Nerden alayım, kimden bulayım?)

KABRİSTAN OLUR

Her ne yaparsan yap sabır et derman olur,
Kuldan kula çare yoktur yardımcı Rahman olur,
Benlik etme bu dünyada gelenler göçmededir,
Bugün gördüğün bir geda yarın da sultan olur.

Bir **kulak ver** hey efendim gizli olan sırrına!
Bugün ömrün geçti amma ümit var mı yarına?
El kiridir gelir gider sen aldanma varına,
Kimlere kalmış bu âlem bir gün de viran olur!

Çobanoğlu **feryad** ile ne düşmüşsün bu hâle?
Dört tane misafir gelir seni götürür yola,
Gücün yeter diye dostum değme bir mazlum kula!
Altından sarayın olsa sonu kabristan olur.

KABUL EYLE

Sevdiğim sana bir arzum vardır,
Gönül bahçesinde gül kabul eyle!
İstemem dünyayı hep senin olsun,
Ayağın altında yol kabul eyle!

Sözlerim tatlıdır, değildir acı,
Acı olan **sözün** olmaz ilâcı,
Ben bir köle olum sen de alıcı,
Atma bir tarafa, al kabul eyle.

Çobanoğlu Yaradan'ın aşkında,
Ben feleğe minnet etmem üç günde,
Gönül sarayında sevda köşkünde,
Kendin ağa beni kul kabul eyle!

KAÇMA GÖNÜL

KAÇMA GÖNÜL!

Aynı bülbül aynı bağban,
Kaçma gönül, kaçma gönül!
Seven sevdiğini okşar,
Kaçma gönül, kaçma gönül!

Gözlerinden akar yaşlar,
Yuvasına gelir kuşlar,
Koy dostundan değsin taşlar,
Kaçma gönül, kaçma gönül!

Çobanoğlu verdi vâde,
Aşık içer imiş bâde,
Bazı şah'tır bazı geda,
Kaçma gönül, kaçma gönül.

KALDIRMA

Gönül sana bir **nasihat edeyim**,
Gücün yetmediği taşı kaldırma!
Belki yavrusuna bir yem getirir,
Yuvasına konan kuşu kaldırma!

Bir arzun var ise dünyada bitir,
Emanet alırsan yerine götür,
Bir âlim görürsen geride otur,
Cevap veremezsen başı kaldırma!

Çobanoğlu bülbül düşmanı karga,
Evvela zehiri aşına doğra,
Eğer âlim isen camiye uğra,
Gidip meyhanede keşi kaldırma!

KALEM KALEM

Aman **arzuhâlcî**, benim derdimi,
Al da bu kâğıda **yaz** kalem kalem!
Öyle bildim derdim yetmişle seksen,
Bir hesap ki ettim yüz kalem kalem.

Terk eylemem vatanımı, yurdumu,
Gurbet el bırakmaz dönem ardımı,
İçerimde olan bunca derdimi,
Yazarsın yârime düz kalem kalem.

Çobanoğlu gurbet elde eylendi,
Ozan oldu çok **dillerde söylendi**,
Derdim benim düğüm düğüm düğlendi,
Mevlâ'yı seversen çöz kalem kalem!

KALKAN GİBİ

Beraber gidelim er meydanına,
Vuruşalım kılıçla kalkan gibi.
Ziyamızı gösterelim âleme,
Güreşelim güneşle taban gibi.

Mecnûn gelir Leylâ için bir düze,
Bir sahraya bir ovaya bir düze,
Sürümüzü toplayalım bir düze,
Kollaşalım kurt ile çoban gibi.

Çobanoğlu arzun bildirir sana,
Müminler çalışır ehli imana,
İstemem vücudun ateşe yana,
Yarışalım nefisle insan gibi.

KARA GÖZLÜM

Sevda hançerini aldın eline,
Gel de bu sinemi yar kara gözlüm!
Aşığım **sözüne**, şirin **diline**,
Doldur aşk şerbetin ver kara gözlüm!

Her gelip geçtikçe sana yol oldum,
Ağa oldun, ben kapında kul oldum,
Ateşinden yana yana kül oldum,
Gel de bu hâlimi gör kara gözlüm!

Aslın ağa mıdır bey mi bilemem,
Kaşların çatılmış yay mı bilemem,
Siman bedirlenmiş ay mı bilemem,
Saçların dökülmüş ör kara gözlüm!

Çobanoğlu âşık olmuştur sana,
Nerye gitsen ben gelirim o yana,
Bu dünya kalmadı şaha sultana,
Gün gelir seni de yer kara gözlüm!

KAR AĞLATIR

Yüküm cevherle doludur, deveyi zor ağlatır,
Durmadan rahmet yağıyor havayı kar ağlatır.
Temelinden mert olanlar canını Hakk'a verir,
Derdini **dese** nâmerde her âşikâr ağlatır.

Kalbini sen bağla dostum uğraşma ırak ile,
Ne iş yaparsan yapıver Yaradan ol Hakk ile,
Mansur'un **dilinde sözü** evvel “Ene'l- Hak” ile,
Ne bilsin vücut çekilir Mansur'u dâr ağlatır.

Bütün yaralıya **sordum** arzusu derman ile,
Herkes kendine sultandır aldığı **ferman** ile,
Çobanoğlu'nun âşığı uğraşır Sübhan ile,
Kimse bilmez bu derdimi beni dîdar ağlatır.

KARAOĞLAN

Üç ay oldu bir haberin çıkmadı,
Ses ver de sesime gel Karaoğlan!
Kaşların çatıp da yüz buruşturma,
Milletin yüzüne gül Karaoğlan!

Yenilir mi doğruların bileği?
Hak, hukuk, adâlet; Türk'ün direği.
Milletimin budur senden dileği,
Yaptır köprü, câmi, yol Karaoğlan!

Hele anlaşılmadı bazı insanlar,
Onun için sarılmadı çıbanlar,
Benim bu **sözümü** anlayan anlar,
Herkesin ağzında **dil** Karaoğlan!

Çobanoğlu bu milletin ozanı,
Edirne'den Kars'a kadar vatanı,
İçten geldi, sana **yazdım destanı**,
İnledi sazımda tel Karaoğlan!

KARDEŞ

“İncitme ki incinirsin.”
Babaların **sözü** kardeş.
Yalanı **söylese** kardeş,
Kara olur yüzü kardeş.

Bir gün gidersin talana,
Sarayın olur virane,
Değme dokunma insana,
Toprak bekler bizi kardeş.

Yazılanlar gelir başa,
İster isen sen bin yaşa,
Büründün hasa kumaşa,
Sarılırsın beze kardeş,

Çalışana Mevlâ yârdır,
Haznesinden her şey vardır.
Varın fazlası zarardır,
Kabul eyle azı kardeş.

Kimisi eser bıraktı,
Kimisi dünya bıraktı,
Kim inkâr ederse Hakk'ı,
Kör olurmuş gözü kardeş.

Çobanoğlu etme merak,
Dünyanın işini bırak,
En son gelir kara toprak,
Kaderin **yazısı** kardeş.

KARDEŞ

Büyükleri **dinle**, kendini topla,
Doğru çalış, yürü yoluna kardeş!
Kötü gözle bakma komşularına,
Dikkat et **sözüne diline** kardeş!

İnsan ol kimseye çelmeyi takma,
Merhametli davran düşkünün sıkma,

Babanın ananın **sözünden** çıkma,
Sabır etmelisin hâline kardeş!

Tatlı **konus**, kimseye acı **deme**,
Helâl kazan, haram lokmayı yeme,
Gücün yettiğine fazla yüklenme,
Güvenme gücüne, koluna kardeş!

İncitirsen incitirler zaman var,
Adâleti temsil eden divan var,
Yahşıları yoldan atan yaman var,
Zehir katma elin balına kardeş!

Kayıp etme namusunu, arını...
Her olur olmaza **açma sırrını**,
İyi seçmelisin ahbablarını,
Düşme zâlimlerin feline kardeş!

Hakk'ın birliğine her zaman inan,
Her şeyi gösterir vaktiyle zaman,
Kendi hakkını da sen kendin kazan,
Göz dikme ellerin malına kardeş!

Çobanoğlu dikkat eyle **sözüne**,
Sakın mağrurlanma özü özüne,
Kulun ayıbını vurma yüzüne,
Düşersin kötünün eline kardeş!

KARS'IN DESTANI

Vilayetim Kars'a bir **destanım** var,
Methiyeme lâyıık her yanı Kars'ın.
Çar hisar bedenli yüksek kaleli,
Nice düşman görmüş her yanı Kars'ın.

Eskidir temeli, belirsiz yaşı,
Nice düşmanlarla kurdu savaşı,
Kan ile yoğrulmuş toprağı taşı,
Tarihe **yazılmış fermanı** Kars'ın.

Kâzım Karabekir, o Halit Paşa,
Nice düşman ile girdi savaşa,
Tarihler **yazdılar** tâ baştan başa,
Görülmemiş öyle tufanı Kars'ın.

Karadağ Yahni'de toplar kuruldu,
O anda düşmanın beli kırıldı,
Kroki **çizildi hesap soruldu**,
Öyle görölmemiş tufanı Kars'ın.

Hasan Harakanî, o Celâl Baba,
Üçler, Üryan Baba, Sari Evliya,
Yirmi Cami ser çekmiştir semaya,
Şükür bozulmamış erkânı Kars'ın.

Hele kazaları sayım bir yana,
Pamuklu Iğdır'ı, o Kağızman'a,
Sarıkamış bürünmüştür ormana,
Geliri fidandan her yanı Kars'ın.

Digor'dadır aşiretler ocağı,
Pekran'dadır şehitlerin yatağı,
Alparslan adına kurdu sancağı,
Bin düşmana bedel bir canı Kars'ın.

Arpaçay, Çıldır, Göle, Ardahan
Yağ peyniri boldur öğünür vatan,

Posof ile Hanak alışkan insan,
Hoş rnekler verir her yanı Kars'ın.

Hele şüregel'i sayım bir yana,
Tihnis, Ergineler hepsi yan yana,
şahnalar Başgedik merdi merdane,
Gelir şüregel'den her yanı Kars'ın.

Susuz, Kağızman'ın hoştur durağı,
Öğretmen yetişir tahsil yatağı,
Meli Köyü misafirler konağı,
Garibe hürmetkâr her yanı Kars'ın.

Kars'ımın yok ise bahçesi bağı,
Boldur koyun, kuzu, peyniri yağı
Serhat **dedikleri** Cennet otağı,
obanoğlu'ndandır **destanı** Kars'ın.

KARS MUTFAĞI

Yemeklerin **tarifini edeyim**,
Allah'ın sayısız nimetine bak!
Evvela ayran aş ı gelir ortaya,
Doldur kaşığını lezzetine bak!

Etli, patetesli, sulu yemekler...
Bulgur pilâvını yanına ekler.
Hoşaf da olursa daha kim bekler?
Ben yerken sen **konuş**, ülfetine bak!

Karnıyarık, etli sarma nereli?
Makarnayı getir o da oralı.
Fasulye de yemeklerin kralı,
Kelle soğanı ye, sıhhatine bak!

Türlü **der** ki, benim yemekler hası,
Yanıdaysa patetesin ezmesi,
Karışık domates, biber dolması,
Bunlar yapsın kavga şiddetine bak!

Sütlü haşıl yiyen gelirmiş cana,
Fazla nohut yeme dokunur sana!
Etli hıngeli ye, can verir cana,
Ölüye can verir heybetine bak!

Sulu köftenin de ayrı lezzeti,
Erişte pilavı varlık serveti,
Yeşil fasulyenin çok marifeti,
Bezelyeye değme suretine bak!

Tavuk haşlaması, pirzola, nerde?
Kuşbaşı, şiş köfte ayrı bir perde,
Mercimek çorbası ilâçtır derde,
Ye kendini yokla, kuvvetine bak!

Ağır olur lahananın dolması,
Midenin ilâcı, et haşlaması,
Eğer yanıdaysa onun babası,
Sütlü aşını ye rahmetine bak!

Murat Çobanoğlu **söyledi destan,**
Baklava, kadayıf son oldu nişan
Bizlere bunları verdi Yaradan,
Yüce Hakk'ın sonsuz kudretine bak!

KAYIP OLUYOR

Hele bakın bu dünyanın hâline,
Zaman yavaş yavaş kayıp oluyor.
İtibar olmuyor hiç bir insana,
Vicdan yavaş yavaş kayıp oluyor.

İnsanın vücudu yeşeren bağıdır,
Bir yanı ölüdür bir yanı sağdır,
Gençlik **dedikleri** yüce bir dağdır,
Duman yavaş yavaş kayıp oluyor.

Felek her gelene yapar oyunu,
Hiç **sormuyor** insanların soyunu,
Ağasına teslim eder koyunu,
Çoban yavaş yavaş kayıp oluyor.

Bu insanın nerden geliyor **sesi**,
Yaşamaktır onun bütün hevesi.
Durmadan yüzüyor ümit gemisi,
Liman yavaş yavaş kayıp oluyor.

Çobanoğlu asla sırra erilmez,
Sahibi olmayan bahçe derilmez,
Dün gördüklerimiz bu gün görülmez,
İnsan yavaş yavaş kayıp oluyor.

KENAR OLUR

Ateşi olmayan insan ummandan kenar olur,
Erkânı bozuk insan da divandan kenar olur,
Yok iken bu âlemi var eden Gani Hüdâ,
Nefsine hambal olanlar imandan kenar olur.

Sahip bir bağban versen gülşanı harab eder,
Her insanla **sohbet** etme **lisani** harab eder,
Dostunu bilmeyen insan her yanı harab eder,
Kendini bilmeyen insan vicdandan kenar olur.

Çobanoğlu gel güvenme sanma ki yüce olur,
Mağrurlanan bir insanın bák hâli nice olur,
Sade Bismillah'ı bilen sanma ki hoca olur,
Âyet'i tespit etmeyen Kur'an'dan kenar olur.

KERAMET

Evvela bir defa yokla kendini,
Dünyada mı, insanda mı keramet?
Okuyanlar yetik olur her işe,
Hocada mı, Kur'an'da mı keramet?

Yatma insanoğlu gafletten ayıl,
Öyle eser bırak dünyada sayıl,
Canını Hak için verdi İsmail,
Kesende mi, kurbanda mı keramet?

Kimisi uyanır, kimisi yatar,
Toprak **ağız açmış** insani yutar,
Birisi otlatır birisi otlar,
Koyunda mı, çobanda mı keramet?

Birisi yaptırır, birisi bozar,
Birisi karalar, birisi **yazar**,
Birisi yüzdürür, birisi yüzer,
Gemide mi, kaptanda mı keramet?

Birisi **lâl olmuş**, birisi **öter**,
Birisi **sükûttur**, birisi **öter**,
Birisi götürür, birisi satar,
Alanda mı, satanda mı keramet?

Biri birisine vermiyor pacı,
Birisi tatlıdır, birisi acı,
Birisi hancıdır, birisi yolcu,
Çekende mi, kervanda mı keramet?

Birisi doldurur, birisi sunar,
Birisi göçüyor, birisi kanar,
Birisi yandırır, birisi yanar,
Yakanda mı, yananda mı keramet?

Bilemedim nerden geldi bu **sesler**?
Birisi yaptırır, birisi süsler,
Birisi süt verir, birisi besler,
Alanda mı, verende mi keramet?

Çobanoğlu **sözün** aleme **duyur**,
Birisi uyutur, birisi uyur,
Birisi büyütür, birisi büyür,
Toprakta mı, fidanda mı keramet?

KERVAN DEĞİŞMİŞ
Dertli bülbül neden **figan edersin**?
Yapraklar kurumuş bağban değişmiş.
Garip yolcu yüce dağlar aşarsın,
Gelenler yabancı kervan değişmiş.

Kar olsan da yüce dağda erirsin,
Gün gelir ki kara yerde çürürsün,

Sen iste, arzunu Yaradan verirsin,
Dünya aynı dünya insan değişmiş.

Çobanoğlu doğru **söyle kelâmı**,
Derviş olan dolaşmaz mı âlemi?
Hakk'ın emri ile **yazdı** kalemi,
Kalem aynı kalem **ferman** değişmiş.

KIBRIS DESTANI

Türkiye'ye baş kaldırmış birisi,
Ağzını kırmanın zamanı geldi.
Aslana ne yapar domuz sürüsü?
Boynunu kırmanın zamanı geldi.

Senlik benlik yoktur, Türkün milleti,
Kimseye vermeyiz bu hürriyeti,
Başını kaldırmış komşunun iti,
Zenciri kırmanın zamanı geldi.

Kıbrıs'a yürüdü Türkün ordusu,
Bin düşmana bedel olur birisi,
Dağı taşı eritmez mi nefesi?
Hesabi görmenin zamanı geldi.

Bütün dünya gelse korkmayız hâşâ,
Dediler “Türk ile çıkılmaz başa”,
“Allah Allah!” **diye** girdik savaşa,
Her yanı sarmanın zamanı geldi.

Dünya düşman olsa ne yapar bize?
Açın tarihlere bakın bu **söze**,
Atamız, Yunan'ı döktü denize,
Komutu vermenin zamanı geldi.

Kıbrıs'ta parladı süngünün ucu,
Mehmetçik düşmana verir mi bacı?
Şu Frenk bozması takmıştır haçı,
Yerlere sürmenin zamanı geldi.

Parla ay yıldızlı Türkün bayrağı!
Kemal Atatürk'ün sönmez ocağı,
Vermeyiz kimseye biz bu toprağı,
Bu bağı dermenin zamanı geldi.

Fatihler, Yavuzlar, Alparslan ile,
Türkün öz evlâdı olur mu köle?
Çobanoğlu Hak'tan yardımın dile,
Canını vermenin zamanı geldi.

KIŞ DESTANI

Şikâyet değildir bilin hâlimi,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!
Vakitsiz çalıştım soğuklar bastı,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

Vardım bir hâneye yoktur odunu,
Soğuk idi **soramadım** adını,
Perişân hânesi, dertli kadını,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

Çalışmadım nerden olsun ineyim?
Ne sütüm var, ne peynirim, neyleyim?
Boş yatarsam kabul olmaz dileğim.
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

Çalışanlar sıcak evde oturur,
Arzusunu her tarafa yetirir,
Parası var odun kömür getirir,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

Dediğim bu çalışalım her zaman,
Dikelim ağaçlar bâr versin fidan,
Kapıda bol olsun ot ile saman,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

Çalışanlar bu dünyada var alır,
Bağban olan bağ becerir bâr alır,
Çobanoğlu bir gün kapın kar alır,
Neler çektim bu yıl kışın elinden!

KIYAM ETTİ
Fazilet sahibi emreden Hüda,
Buyurdu “levlâke” nur kıyam etti.
“Tabiyim emrine, bu canım feda,
Sahibimsin” **dedi** dur kıyam etti.

Cemâline dayanır mı bu dünya?
Hikmetinden coşa gelmiştir derya,
Halıksın, Cebbarsın, bir ismin Mevlâ,
Duyunca emrini var kıyam etti.

Zâlimi sen ıslah eden Yaradan,
Rahmet sahibisin emrinde cihan,
Zemini titretir her an âsuman,
Simada ter akı bâr kıyam etti.

Şahitsin her işe amennâ Haksın,
Sahipsin kuluna her an Mutlaksın,

Delilimiz Kur'an, gönderen sensin,
Dedi Azrail'a yer kıyam etti.

KİM DURUR

Ben âşığım doğrusunu **söylerim**,
Hakikâtin karşısında kim durur?
Atamız bizlere ilân etmiştir,
Cumhuriyetin karşısında kim durur?

Türk evlâdı tarihlere **yazıldı**,
Bu nasıl kroki, nasıl **çizildi**?
Kötülerin mezarları kazıldı,
Milliyetin karşısında kim durur?

Yoldan sapanların başı ağırır,
Aslan ona yiğit evlât doğurur,
İster ise bu dünyayı yoğurur,
Bu milletin karşısında kim durur?

Meydana girince **kükremez** mi er?
Türkün evlâdında doludur hüner,
Bir erimiz yüzbin düşmana yeter,
Bu devletin karşısında kim durur?

Çobanoğlu hakkın alırsa eğer,
Söylenen söz doğru olursa eğer,
Söz verip sözünde durursa eğer,
Bu kuvvetin karşısında kim durur?

KOCALANDIM

Yaprak döken bağlar gibi,
Kocalandım kocalandım.
Duman çöken dağlar gibi,

Kocalandım kocalandım.

Gönül boyaya boyandı,
Her bir sevdadan usandı,
Yaşım elliye dayandı,
Kocalandım kocalandım.

O güzel gençlik ne oldu?
Gördüklerim hayâl oldu,
Siyah saçlar beyaz oldu,
Kocalandım kocalandım.

Nerde o günlerim nerde?
En son rahat ettim evde,
Torunlarım **diyor** dede,
Kocalandım kocalandım.

Çobanoğlu budur arzum,
Dert ortağı oldu sazım,
Yadigâr olsun bu **sözüm**
Kocalandım kocalandım.

KOCALIR

Boşuna dünyayı gezme efendim.
Gün gelir gezdiğin yollar kocalır.
Deme ki yığdım, kahramanım ben.
Gücün yetmez olur kollar kocalır.

Ne düştün efendim boşa merağa.
Bir gün baş koyacan kara toprağa,
Aman dertli bülbül gel gir bu bağa.
Bir gün rüzgâr değer, güller kocalır.

Ömür **dedikleri** sanki bir rüya,
Herkesin çektiği ayrı bir dava,
Kimlere kalmıştır bu yalan dünya?
Gördüğün ahbablar, eller kocalır.

Çobanoğlu **der** bu nasıl amandır?
Bir gün uyanırsın hepsi yalandır,
Gönül viran olmuş her yan dumandır,
Bir gün **konusamaz diller** kocalır.

KOÇAĞI KARS'IN

Kahraman otağı şehit yatağı,
Tarihe **yazılmış** koçağı Kars'ın.
Dalgalanır kalesinde bayrağı,
Yiğitle doludur bucağı Kars'ın.

Kâzım Karabekir, hem Halit Pasa,
Kemal Atatürk de çıkmıştı başa,
Nice düşmanları çaldılar taşla,
Kan ile yoğrulmuş toprağı Kars'ın.

Karadağ, Yahniler belendi kana,
Türk evlâdı fırsat vermez düşmana,
Tarihleri **yazılmıştır** her yana,
Açın **yazılıdır** yaprağı Kars'ın.

On altı Ağustos'ta **yazıldı destan**,
Çobanoğlu canım vatana kurban,
Yiğitler yiğidi sensin Alparslan,
Unutulmaz oldu her çağı Kars'ın.

KOÇ KÖYÜDÜR

Benim köyüm **sorarsanız**,
Benim köyüm Koç Köyü'dür.
Temelinden ararsanız,
Benim köyüm Koç Köyü'dür.

Tatlı **dil lisani** güzel,
Gez dolaş, her yanı güzel,
Dostluğu, insani güzel,
Benim köyüm Koç Köyü'dür

Gidiyorum ara sıra,
Dede baba yurdum ora,
Kavuşsun devlete vara,
Benim köyüm Koç Köyü'dür.

Baydo **derler** bak yaylaya,
Gidin seyredin oraya,
Köyüm lâıyk faprikaya,
Benim köyüm Koç Köyü'dür.

Çobanoğlu çekme zarı,
Ben severim komşuları,
Dedemin orda mezarı,
Benim köyüm Koç Köyü'dür.

KULU TAŞLAMA

Sen bağın hâlini bağbana danış,
Bülbül değil isen gülü taşlama.
Asaleti temiz olan insandır,
Konuşma bilmezsen **dili** taşlama.

Kayıp etme insanoğlu vicdanı,
Dünya devirmiştir çok Süleyman'ı,
Bırak gelip geçsin kulun kervanı,
Yolcu değil isen yolu taşlama.

Çobanoğlu her bir şerbetten tatmış,
Kimisi uyanmış kimisi yatmış,
Yaradan'ın özü sevmiş yaratmış,
Çirkin olsa bile kulu taşlama.

KURBAN

Ömür geçti böyle yol alamadım,
Sallan güzel sallan boyuna kurban,
Ben senin aşkınla olmuşum deli,
Senin değil güzel soyuna kurban.

Sevda böyle güzel, bilmem ne **deyim**?
Bir canım var sana kurban edeyim,
Yükle kervanını haydi gideyim,
Gidelim gidelim köyüne kurban!

Bu Çobanoğlu'nu eyledin deli,
Bülbülüm gönülden severim gülü,
Bu gittiğin yollar bak aşkın yolu,
Sallan güzel sallan boyuna kurban!

KURBAN EYLESİN

Ey bağban, ben bülbülüm, güle kurban eylesin.
Söyle Leylâ gelir ise çöle kurban eylesin.
İstemem dünya zevkini yüreğim yara benim,
Böyle gelmiş, böyle geçmiş, böyle kurban eylesin.

Dünya **dediğin** değirmen bizlere gelir sıra,
Hangi yana uğradımsa derdime yoktur çâra,
Ya tâlihîm aksinedir, ya benim bahtım kara,
Eğer **muhabbet** var ise **dile** kurban eylesin.

Bana **derler** Çobanoğlu bu aşkın çobanıdır,
Bu sinemde sızlayan sevdanın çıbanıdır,
Bülbülü **sorar** isen bir gülün kurbanıdır,
O yâr için bu canımı yola kurban eylesin.

KUSUR ÇOBANDA MIDIR?

Dinle bu **sözümü** benim arkadaş!
Zamanda mı kusur, insanda mıdır?
Bülbül **feryât** ile uçuşur gider,
Gülşende mi kusur, bağbanda mıdır?

Söz vardır ki bir araya yayılır,
Yüzgeç bilmeyenler suda boğulur,
Kenara çıkmadan gemi dağılır,
Limanda mı kusur, kaptanda mıdır?

Çobanoğlu **der** ki bu mu oyunlar?
Sözden bilen insan her şey den anlar,
Her bir yana dağılmıştır koyunlar,
Sürüde mi kusur, çobanda mıdır?

KUSUR MU ETMİŞ

Bir **destanım** vardır zamana göre,
Dünya bizden küsmüş, kusur mu etmiş?
Bir toplumda küçük bilmez büyüğü,
Konuşanlar susmuş, kusur mu etmiş?

Böyle midir bizim için bu hayat?
Asır mı böyledir bizde mi inat?
Terbiye görmemiş hayırsız evlât,
Babasını dövmüş, kusur mu etmiş?

Söz vardır ki kâinatı **susturur**,
Söz vardır ki boyun ipe astırır,
On ikide kız saçını kestirir,
Anasını boğmuş, kusur mu etmiş?

Kaptan olan gemisini yüzdürür,
Bazısı kırkında kendin azdırır,
Karısını çırıl çıplak gezdirir,
Kocasını dövmüş, kusur mu etmiş?

Bir evlât ki babasına kızarsa,
Büyüğünü bilmez yoldan azarsa,
Kız onunda kapı kapı gezerse,
On birinde doğmuş, kusur mu etmiş?

Kara toprak nice insanı yutmuş,
Karun'un devleti toprağa batmış,
Anasına bakmış saçın uzatmış,
Bıyığını kesmiş kusur mu etmiş?

Seçemedik yahşı ile yamanı
Affet Mevlam bizdeki bu isyanı!
Dinleyenler hor görmesin **destanı**,
Çobanoğlu **yazmış**, kusur mu etmiş?

KUZU YOK

Gönlümün dağını seyran eyledim,
Çoban ağlar, koyun **meler** kuzu yok.
Bu nasıl sevdadır anlayamadım?
Ocak yanar, duman tüter közü yok.

Bağban olan hizmet eder güllere,
Kerem yana yana döndü küllere,
Âşık olan yârin **sorar** çöllere,
Mecnun ağlar, Leylâ göçmüş izi yok.

Çobanoğlu nerden aldın payını?
Kimler büker bu feleğin yayını?
Yığılmışlar bilmem kimin düğünü?
El toplanmış, Kamber ağlar, Arzu yok.

KÜL ETMEDİ Mİ?

Neyine güvenem yalan dünyanın?
Kerem'i yandırıp kül etmedi mi?
On bir ay Mevlâ'ya eyledi **feryat**,
Gül için bülbülü **lâl** etmedi mi?

Bir ümit ver Hak'tan çaresiz midir?
Herkes nöbet alır sırasız mıdır?
Sorun âşıklara yarasız mıdır?
Gözünün yaşını sel etmedi mi?

Bülbülleri hasret koydu güllere,
Sorardı yârini esen yellere,
Mecnun Leylâ için düştü çöllere,
Ferhat da dağları yol etmedi mi?

Çobanoğlu yaram döndü çibana,
İster bundan sonra göster Lokman'a,
Kardeşi, Yusufu attı zindana,
Kaderi Mısır'da kul etmedi mi?

LAYIK

Naşı bir bağban a verme bağını,
Ver asil derecek bağban a lâyıık.
Her yetene **deme** gam efkârını,
Ancak derdi bilmek Lokman'a lâyıık.

Kaybetme kazandın şöhret şanını,
Hak verir kuluna her ünvanını,
Veremezsin bir karınca canını,
Âlemi var etmek Süphan'a lâyıık.

Çobanoğlu nedir gönül yarası?
Bir kulun Mevlâ'dan olsun çâresi,
Gelmiştir ol **hikâyenin** sırası,
Bu gece **söylemek** bu cana lâyıık.

LEKELEME

Ey azizim sakla sırrın, insanı lekeleme!
Yaraya göre merhem bul, dermanı lekeleme!
Kâmil isen aziz dostum çıkma yoldan kenara,
Her şeyi hakkı hak eyle vicdanı lekeleme!

Çalışanın Yaradan'ım kara etmez yüzünü,
Doğru yola giden bilir, kayıp etmez izini,
Evvel baştan düşün **söyle** karşıkine **sözünü**,
Ne bilirsin, ne olacak, **lisanı** lekeleme.

Çobanoğlu arzum budur kavuşmak her an yâre,
Âşığım ben tâ ezelden nuru Perverdigâr'a,
Rütbeyi veren Mevlâ'dır sığın âdil Gaffar'a,
Herkes yerin bilmelidir sultanı lekeleme!

MEKÂN BİZİM

Çok şükür olsun Mevla'ya yol bizim erkan bizim,
Ne güzel **muhabbet** olmuş dem bizim devran bizim,
Bugün dünya yarın ahret gelenler göçmededir,
Hepimize emanettir boş olan meydan bizim.

Nefsine hamal olanlar kurtulamaz davadan,
Her ne matlup diler isen dile Bâri Mevlâ'dan,
Yüz yirmi dört bin nebi geldi geçti dünyadan,
Eğer Hakk'a inanmışsak kalpteki iman bizim.

Hakikâte dayanan âlimin **kelâmıdır**
Evvela **selâm vermiştir** bir onun **selâmıdır**
Çobanoğlu bunca sefa dünyanın âlemdir
Akıbeti mezar olur bellisiz mekân bizim.

MEKÂN DEĞİŞİR

Her gün âlem âlem dolaştım **deme!**
Bir gün vakit geçer zaman değişir.
Hiç kimse dünyada kararda kalmaz,
Bir gün gelir tahtta sultan değişir.

Derdini **söylersen** anlayan anlar,
Tahtından çevrildi çok Süleymanlar,
Hani ya gördüğün eski insanlar,
Asırlar döndükçe insan değişir.

Çobanoğlu budur **sözün** cevabı,
Sen insanlık eyle olur sevabı,
Bu mudur dünyanın çarkı harabı?
Binalar bozulur mekân değişir.

MÜDAMÎ'YE AĞIT

Kazası Posof 'tur köyü Varzına,
Sana rahmet olsun Usta Müdâmî!
Baş eğerdin kaderine **yazına**,
Sana rahmet olsun Usta Müdâmî!

Boşalan testiler doldu ne çâre!
Kaderin yerini buldu ne çâre!
Dediler Müdâmî öldü ne çâre!
Sana rahmet olsun Usta Müdâmî!

Çobanoğlu **der** ki zâra gelirdi,
Yüce dağlar yara yara gelirdi,
Şenlik, Sümmânî'den sonra gelirdi,
Sana rahmet olsun Usta Müdâmî!

MÜMKÜN MÜDÜR?

Feleği sâki tanırım, elde ecel şerbeti,
Cesaret edip bir kulun içmesi mümkün müdür?
Bir yanı meyhâne **derler** bir yanı mescithâne
Ayık idrak etmez bunu seçmesi mümkün müdür?

Öyle bir ziya gördüm ki zeminden arşa kadar,
Hepsi bir noktada mevcut incele hükmün kadar,
Ne çeken var ne götüren, yol alıp giden katar,
Dayaksız bir köprü gördüm ge
çmesi mümkün müdür?

Çobanoğlu câhil ile girmesi güç iddaya,
Bir avuç toprağı döksen ne yapar bir deryaya?
Dedim “Mevlâ nasip etse, çıkam köşke saraya”,
Kilidi var anahtar yok, açması mümkün müdür?

NAFILEDİR

Vakti geçen bir yaraya,
Derman olsan nafiledir!
Felek vermiş ağır yükü,
Kervan olsan nafiledir!

Gelen bir gün döner yola,
İster isen haber yolla,
Eceli gelen bir kula,
Kurban olsan nafiledir!

Uyanırsın geçer zaman,
Durmadan döner deyrimen,
Asilsiz olan bir insan,
Sultan olsa nafiledir!

Anladım ki yürek dağlı,
Dertlinin kolları bağılı,
Ne **dersin** be Çobanoğlu!
Destan olsa nafiledir!

NE GETİRDİ

Gönül ne düşmüşsün zara,
Zaman sana ne getirdi?
Garip yolcu kan ağlıyor,
Kervan sana ne getirdi?

Bir canım vardır emanet,
Bir günde olur nihayet,
Kader bize olmuş cellât,
Ferman bize ne getirdi?

Çobanoğlu düşmüş dara,
Sevda çeken yanar nara,
Ecel bizi çekti dara,
Divan sana ne getirdi?

NE GÜZEL ÇOBAN

Öyle bir **sohbet** yaptık ki **lisan** ne güzel **lisan**,
Canını canana versen canan ne güzel canan.
Buna devri dünya **derler** gelenler göçmektedir,
Gafil olan buna **der** ki, cihan ne güzel cihan.

Gel ağlama ey güzelim her gün gözün yaş olur,
Merhametsize **dert yanma** onun bağı taş olur,
Diyâr gurbeti verseler yine bana boş olur,
Gönlüm hep bizim eldedir vatan ne güzel vatan.

Çobanoğlu çektiğin belki de nefsin belâsı,
Her kuluna yardım eder o Yaradan Mevlâ'sı,
Hatırıma düştü bizim ilin yaylası,
Koyun kuzu **meleşende** çoban ne güzel çoban.

NERDEDİR

Garip bir gemi var, gider bir suda,
Kaptanını bulamadım, nerededir?
Dalga vurur bir kenara çıkamaz,
Limanını bulamadım, nerededir?

Çıktım bir kenara uzun bir çağdır,
Baktım her tarafa her yanı dağdır,
Gül kapısı bülbül **öter** bir bağdır,
Bağbanını bulamadım, nerededir?

Her yanı bürümüş bağın kokusu,
Lâle mi, sümbül mü çiçekler hası?
Ne yandan geliyor bülbülün sesi?
Figanımı bulamadım, nerededir?

Çobanoğlu sırrın etme âşikâr,
Âşık olan adam çeker **âh u zâr**,
Yârim vermiş idi bana yadigâr,
Nişanını bulamadım nerededir?

NEREYE GİDER?
Kâmil olanların gözü terazi,
Sermaye bol olan daraya gider.
Feleğin bizlere nedir garazı?
Asli tabip olan yaraya gider.

Mevlâm bir kuluna vermesin darlık,
Her işe kâdirdir Cenabı Hâlık,
Ona her şey ayan, bize karanlık,
Zindana düşenler ıraya gider.

Çobanoğlu arzum vardır Mevlâ'dan,
Birliğini tespit etmiş Hüda'dan,
Gelenler göçüyor fâni dünyadan,
Ya bunca gelenler nereye gider?

NE KAZANDIN, NE GÖTÜRDÜN,
NE ALDIN?

Dinle bu **sözümü** benim efendim,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?
Kötülüğün sonu yoktur dünyada,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Komşuya hor baktın eli taşladın,
Kötülüğü bile bile işledin,
Ne amel işledin, ne bağışladın?
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

İnsanlığı bir tarafa bıraktın,
Boşuna kendini ateşe yaktın,
Elin namusuna kem gözle baktın,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Ömrüm geçti bu dünyada devâda,
Nefsine uyup da eyledin kavga,
Ne ana tanıdın ne de ki baba,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Bu rüyayı nasıl ben hayra yoram?
Merhem bulunmaz ki yarayı saram,
Yaptığın hilledir sermayen haram,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Ne bir oruç tuttun, ne kıldın namaz,
Nasihat **dinlemez sözden** anlamaz,
İmanından zayıf kendi bî-namaz,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Ne amel işledin hani ya iman?
Seni yoldan attı o zalim şeytan,
Hep hile düşündün **söyledin** yalan,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

El için düşündün hep dek dubara,
Demedin mi kendin düşecen dara?
En son yerin gideceksin mezara,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Kimi aç dolanır, kimi tok olur,
Câhil kendin bilmez, **sözü** ok olur,
Haram sermayenin sonu yok olur,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Üçe aldın amma onbeşe sattın,
Kâr eyledin **diye** uzandın yattın,
Helâl sermâyeye haramı kattın,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Utanmadın daha ne **diyem** sana?
Rüsva ettin kendin dosta düşmana,
İmanı zayıftı uydun şeytana,
Ne kazandın, ne götürdün, ne aldın?

Bir gün olur bu bardaktan içersin
Başın yukarıda görmez geçersin
El tarlasın benim **diye** biçersin
Ne kazandın ne götürdün ne aldın

Doğru insan olan yalan **söylemez**
Rütbeye aldanma insan eylemez
Kimseyi **dinlemez sözden** anlamaz

Ne kazandın ne götürdün ne aldın

Çobanoğlu bilemedin zarını
Kimden aldın servetini varını
Dost **diye** herkese **açtın sırrını**
Ne kazandın ne götürdün ne aldın.

NE KÖTÜ ZAMANA KALDIK

Derdini anlayan olmaz,
Ne kötü zamana kaldık!
Dünya aynı, asır döndü,
Ne kötü zamana kaldık!

Boşuna geçiyor devran,
Dost dostuna olmuş düşman,
Yatma, ey Mehdi-yi zaman,
Ne kötü zamana kaldık!

Her gelene atma taşı,
Acıdır dertlinin yaşı,
Öldürür kardeş kardeşi,
Ne kötü zamana kaldık!

Boşuna gezme dünyayı,
Bilmezsin “elif”i, “ba”yı,
Oğul tanımaz babayı,
Ne kötü zamana kaldık!

Müslümanda çoktur sızı,
Kötüden Hak olmaz razı,
Anasını bilmez kızı,
Ne kötü zamana kaldık!

Kâr etmez kula nasihat,
Kim kime eder şikayet,
Dünyadan kalktı bereket,
Ne kötü zamana kaldık!

Çobanoğlu çoktur dava,
Her gün yıkılır bir yuva,
Yardım eyle bize Mevlâ,
Ne kötü zamana kaldık!

NELER GÖRDÜM

AVRUPA'DA

Ben de gezdim Avrupa'yı,
Neler gördüm Avrupa'da.
Hayâ iman hepsi kalkmış,
Neler gördüm Avrupa'da.

Her yerde çalınır cazlar,
Herkes bir köşede sızlar,
On iki yaşında kızlar,
Neler gördüm Avrupa'da.

Yazık olsun Müslüman'a!
Neden gelmiş Almanya'ya?
Orda kazanılmaz para,
Neler gördüm Avrupa'da.

Hele Türk'ten gelen gençler,
Çoğu kız peşine düşer,
Nasıl hayat, nasıl yasar?
Neler gördüm Avrupa'da.

Avrupa'ya gelen n'etmiş?
Yavrularını unutmuş,
Çoğu vatani terketmiş,
Neler gördüm Avrupa'da.

Sarı saç, mavi gözü,
Sokaklarda dolu kızı,
Aman Mevlâm affet bizi!
Neler gördüm Avrupa'da.

Bir birine karışırlar,
Çırıl çıplak dolaşırlar,
Geceleri buluşurlar,
Neler gördüm Avrupa'da.

Böyle giderse Almanya,
Muhtaç kalırız imana,
Çobanoğlu dön vatana!
Neler gördüm Avrupa'da.

NELER OLUR

Gel ağlama deli gönül,
Gün doğmadan neler olur!
Her şeyi takdire bırak,
Gün doğmadan neler olur!

Yaradan'ı etme inkar,
Odur rahmet Odur Hünkâr,
Her akşamın sabahı var,
Gün doğmadan neler olur!

Bu bahçenin bağbanı var,
Her şeyin bir zamanı var,

Çok yaranın dermanı var,
Gün doğmadan neler olur!

Her **sözü işitip duyma**,
Cahile aldanıp uyma,
Ne olur mazluma kıyma,
Gün doğmadan neler olur!

Kendini boşuna yakma,
Dikkat et yolundan çıkma,
Çok da sen yukarı bakma,
Gün doğmadan neler olur!

Çobanoğlu nasıl teldir?
Tedbiri bozarmış taktır,
Bilmem aradığın nedir?
Gün doğmadan neler olur!

NE **SORAN** OLUR

Bir kulun başına gelmesin belâ,
Ne arayan olur, ne **soran** olur.
Cefalar gösterip salmasın dara,
Ne arayan olur, ne **soran** olur.

Karışma dünyada kulun hâline,
Gözünü sen dikme elin malına,
Bir yiğit düşmesin gurbet eline,
Ne arayan olur, ne **soran** olur.

Çobanoğlu **der** ki sırdan düşmesin,
Talihten, ikbâlden, zardan düşmesin,
Bir yiğit devletten vardan düşmesin,
Ne arayan olur, ne **soran** olur.

NE OLUR

Böyle midir güzellerin seyranı?
Ben de senin ile varsam ne olur?
Geldi canan ayrılmanın zamanı,
Sana bir hediye versem ne olur?

Kimlere kalmıştır bu çarkı devran?
Gelenler dünyadan etti el aman,
Sen bir bağ misali ben de bir bağban,
Musade et, gülün dersem ne olur?

Sorma Çobanoğlu vücudu yara,
Gelirsem hatrına sen beni ara,
Ayda olmaz ise yılda bir kere,
Gelip de hâlimi **sorsan** ne olur?

NEYE YARAR

Aşık bir bülbüle benzer,
Gül olmasa neye yarar?
Zehirin tadı olur mu?
Bal olmasa neye yarar?

Kim(i) uyanır kimi yatar,
Kimi alır kimi satar,
Bezîrgân tutmuştur katar,
Yol almasa neye yarar?

Belli olmaz yahşı yaman,
Boşa geçer, eyvah zaman!
Bütün dünya olur viran,
Kul olmasa neye yarar?

Çobanoğlu oldu razı,
Yazılmış alnıma **yazı**,
Aşığın dert ortağı sazı,
Tel olmasa neye yarar?

NE YAPSIN

Yaradan kuluna etmese çâre,
Hekimi Eflâtun, Lokman ne yapsın?
Kökünden bozuk olsa bir yara,
Sür ha sür boşuna derman ne yapsın?

Yatma ey efendim gafletten ayıl!
Öyle bir iş yap ki dünyada sayıl!
Emir Hak'tan canlar alır Azrail,
Geda ve hükümdar, sultan ne yapsın?

Çobanoğlu kimden aldın varını?
Kıymetini bilene sat varını.
Veren Hak'tır alan Hak'tır varını,
Buna dünya çark-ı zaman ne yapsın?

N'OLUR BU CİVANLAR

VURULMASINLAR!

Kurulsun mahkeme hâllolsun dava,
N'olur bu civanlar vurulmasınlar!
İnsan **dedikleri** fidana benzer,
Her esen rüzgârla kırılmasınlar!

Aynı bir temeliz, aynı bir taşız,
Aynı bir vücuduz, aynı bir başız,
Bir baba anadan aynı kardeşiz,
N'olur birbirine darılmasınlar!

Çobanoğlu nerde olur duraklar?
Ömür bir bağ gibi döker yapraklar,
Ey'olursa hiç söner mi ocaklar?
N'olur birbirinden ayrılmasınlar!

OCAĞIMIZ VAR

Yazılanı okuduz mu tarihte?
Hele **okunacak** yaprağımız var.
Düşman fırtınası bize kâr etmez,
Yanıyor, yanacak ocağımız var.

Bazıları başkaldırmış vatana,
Bir işkembe verin dönsün o yana,
Türk evlâdı **kükreyecek** cihana,
Hâlâ alınacak toprağımız var.

Hangi kuvvet acep eyledir bizi?
Korkaklar **konusmaz** utanır yüzü,
Şehitler kanıdır ayı yıldızı,
Semaya yükselen bayrağımız var.

Murat Çobanoğlu arzu hevesi,
Bozulur mu koç yiğidin yuvası?
Mağrip'ten Maşrik'a **duyulur sesi**,
Kâmiller eğleten durağımız var.

O GÜN O SAAT OLAYDI

Çocuk vakti ağladığım,
O gün o saat olaydı.
Beleklere belendiğim,
O gün o saat olaydı.

Anam evi döşürürdü,
Tandırda aş pişirirdi,
Çocuklar da aşırırdı,
O gün o saat olaydı.

Her insan kendi işinde,
Çoban koyunun peşinde,
Yatardım dağlar başında,
O gün o saat olaydı.

Kuş ekmeği toplar idik,
Yemlikleri koklar idik,
Deste deste saklar idik,
O gün o saat olaydı.

Erkenden çıkardık yola,
Yaylada giderdik mala,
Kuşlukta verirdik mola,
O gün o saat olaydı.

İkindide bar tutardık,
Akşam olmadan yatardık,
Horoz **sesine** kalkardık,
O gün o saat olaydı.

Kahvelerde **söyler** idim,
Gönülleri eğler idim,
Büyüğümü **dinler** idim,
O gün o saat olaydı.

Çobanoğlu **soruyorum**,
Rüyaları yoruyorum,
Gençliğimi arıyorum,

O gün o saat olaydı.

OĞUL

Nasihat edeyim **dinle sözümü,**

Lisanına leke gelmesin oğul.

Sakın kötü bakma el namusuna,

Vicdanına leke gelmesin oğul.

İçindeki gizli sırrın da gider,

En sevdiğin sadık yârin de gider,

El kiridir **derler** varın da gider,

İmanına leke gelmesin oğul.

Yaradan'ın varı dünyayı süsler,

Darda kalan **söyle**, kimleri **sesler**?

Dua et Mevlâ'ya **susmasın sesler,**

Ezanına leke gelmesin oğul.

Dikkat eyle kayıp etme şansını,

Şehitlerim döktü ona kanını,

Esirgeme kurban eyle canını,

Vatanına leke gelmesin oğul.

Çobanoğlu **der** ki, Hakk'tır Yaradan,

Veren de O, alan da o Yaradan,

Bizim için indirmiştir Yaradan,

Kur'an'ına leke gelmesin oğul.

OKUMA DESTANI

İlim ile eyle savaş,

Oku, oku, durma **oku!**

Okuyandan gelmez zarar,

Oku, oku, durma **oku!**

Sağlam et temel taşını,
Ele bırakma işini,
Kimseye eğme başını,
Oku, oku, durma oku!

Okul ilmin yuvasıdır,
Çağımızın lambasıdır,
Gençliğin bir meyvasıdır,
Oku, oku, durma oku!

Çalış ki olasın insan,
Sayılasın büyük irfan,
Aya gitmek istiyorsan,
Oku, oku, durma oku!

Kaleminden göster yolu,
Nidem çalışmayan kulu?
Olmak istiyorsan dolu,
Oku, oku, durma oku!

Yarayı sarmak istersen,
Hepsini vurmak istersen,
Fabrika kurmak istersen,
Oku, oku, durma okul

Demir yolu işletmesi,
Göklerde uçaklar sesi,
Petrollerin fişkırması,
Oku, oku, durma oku!

Madeni olan bir dağı,
Has olur onun toprağı,

Araştırır ilim çağı,
Oku, oku, durma oku!

Çobanoğlu **der** bu **sözü**,
Ak olur doğrunun yüzü,
Büyük Atatürk'ün **sözü**,
Oku, oku, durma oku!

OLACAK

Bunca benlik etme devri âlemde,
Mevlâ'ya sığınan ünvan alacak.
Saz çıkar, **söz** doğar, her bir kalemde,
Aslı pehlivanlar Merdan olacak.

Açılır sarrafın gizli dükkânı,
Dökülür meydana **lâli**, mercanı,
Kuvveti gösterir varsa gümanı,
Kıymetli cevherden mercan olacak.

Çobanoğlu'yum ben çıkar giderim,
Coşkun çaylar gibi akar giderim,
Hasımın bendini yıkar giderim,
Bekler sabır ile zaman olacak.

OLAMAZ

Dinleyene benim **sözüm** nasihât,
İlimsiz bir kimse insan olamaz,
Bu **söz** yalan olmaz olur hakikât,
İlimsiz bir kimse insan olamaz.

Açılmayan gizli sırrı olsa da,
Bağbanın bahçesi bârı olsa da,
Dünya kadar bile varı olsa da,

İlimsiz bir kimse insan olamaz.

Sen seni yetiştir kalma avara,
İlim sahibini durmadan ara!
Bir yüzün ak olur bir yüzün kara,
İlimsiz bir kimse insan olamaz.

Çalış güven **derler** değildir yalan,
Evvel can **demiştir** sonra da canan,
Olmak ister isen eğer sen insan,
İlimsiz bir kimse insan olamaz.

Bilmediğin şeyi hemen **yaz** öğren!
Türkçe **konus**, Türkçe **oku** öz öğren!
Âlim kişilerden güzel **söz** öğren!
İlimsiz bir kimse insan olamaz.

Cahil insan ne kazansa kâr olmaz,
Cahil olanlara kimse yâr olmaz,
Çobanoğlu cahil bahtiyâr olmaz,
İlimsiz bir kimse insan olamaz.

OLDUM

Bu nasıl dert idi geldi başıma?
Dünya sitemini çekemez oldum.
Acıyan yok, gözden akan yaşıma,
Feleğin yayını bükemez oldum.

Herkesin derdi var bilinmez aslı,
Kimi yokladımса benden de yaslı,
Dedim kaderime olayım uslu,
Derdimi kimseye dökemez oldum.

Sevdanın rüzgârı tersine eser,
Sinemi bürüdü gam ile keder,
Bu aşkın kalesi polattan hisar,
El atıp da beni sökemez oldum.

Çobanoğlu hâlin döndü yamana,
Çevrildi çağların, döndü zamana,
Dedim bir bağ kuram döndü virana,
Gönül bahçesini dikemez oldum.

OLMADI

Kuşlar gibi kanat çaldım,
Uçtum haberi olmadı.
Gizli **dertlerimi dost**,
Açtım haberi olmadı.

Hâlini **söyleme** ferde,
Hayâ insanlara perde,
Nice cefalara, derde,
Düştüm haberi olmadı.

Çobanoğlu bu cefadan,
Kimler kurtulur davadan?
Dostuma bakan dünyadan,
Göçtüm haberi olmadı

OLMALI

Seni bu âlemde tanımak için,
Kudret gözesinden varın olmalı.
Yaşamak istersen selâmet için,
Talihin, yığbalın, zârın olmalı.

Göz terazi tartar kulun merdini,
Hor görme dünyada Hakk'ın ferdini,
Sakla içerisinde kendi derdini,
Açılmayan gizli sırrın olmalı.

Âlemi okşayan **dile** sahip ol,
Hakk'a vâsıl olan yola sahip ol,
Bülbülse solmayan güle sahip ol,
Dal budak gösteren bârın olmalı!

Çobanoğlu **der** ki **sözün** ezeli,
Bir gün olur bağın döker gazeli,
Ben neyleyim itibarsız güzeli?
Her an ölmez yitmez yârin olmalı.

OLUNCA
Böyle midir bilmem dünyanın işi?
Ömür tamam olur akşam olunca.
Sabah olur doğar kudret güneşi,
Kuş yuvaya döner akşam olunca.

Bütün bunca mahlûk durmaz dolanır,
Bazı kullar nefisine aldanır,
Evliya erenler **zikire** dalır,
Ağaç boyun eğer akşam olunca.

Sular da Hak için durmadan **çağlar**,
Mevlâ'yı **zikreder** sahralar dağlar,
Herkes kısmetini Mevlâ'dan arar,
Ucan canlı iner akşam olunca.

İşleri olanlar işine gider,
Bunca kazananlar serveti n'eder?

Bir avuç toprak da herkese yeter,
Sönen ılık yanar akşam olunca.

Güneş ki doğunca olmaz mı gündüz?
Dertten bilmeyene kâr eder mi söz?
Verir ışığını ay ile yıldız,
Cümle mahlûk tûner akşam olunca.

Çobanoğlu bende vardır bu ateş,
Mümine lâzımdır altı ile beş,
Işığın gösterir o doğan güneş,
Bir guruba siner akşam olunca.

OLMUŞ

Dost dostunu arzularmış her zaman,
Şimdiki asırda anamaz olmuş.
Eski insanların adı var idi,
Aslanlar tilkiyi yenemez olmuş.

Böyle midir bilmem eski bucaklar?
Hani ya görünmez yiğit koçaklar?
Eskiden alevli yanan ocaklar,
Şimdi neden ise yanamaz olmuş.

Çobanoğlu sakın sen etme merak,
Yüz yaşasan bile encamın toprak,
Eskiden durmadan dönüyordu çark,
Hile mi karıştı, dönemez olmuş?

OLUR

Üstünlük âlemde halk eden Hak'tır,
Her işi yetiren alemdâr olur.
Direksiz binadır, yıkılmaz tahttır,

Ziyayı gösteren hâlidâr olur.

Habib-i Muhtar'dır ol nur-u Sultan,
Damadı Haydar'dır ol şâh-ı Merdan,
Âyet'le mevcudât beyamba beyan,
Yerlice gösteren ilimdâr olur.

Çobanoğlu **sözün** oldu hakikât,
On iki ilimdir yolu tarikat,
Ruh ile bağlanan bulur sadakat,
Kalp ile doğrulan selimdâr olur.

OLUR MU?

Dinle kardeş bir **nasihat edeyim!**

Her ilâç yaraya derman olur mu?
Bir kula temelden asalet lâzım,
Her anadan doğan insan olur mu?

İnsan olan duruşundan bellidir,
Her bir çiçek kokuşundan bellidir,
Kehlan atlar yürüşünden bellidir,
Himara çul vursan kehlan olur mu?

Temelli bir sağlam bina olmalı,
Sözlerin içinde mânâ olmalı,
Oğul doğurmaya ana olmalı,
Her kadından yiğit aslan olur mu?

Çobanoğlu bir gün bilinir gider,
Her gelen insanlar salınır gider,
Çok **kitaplar** vardır silinir gider,
Her **okunan kitap** Kur'an olur mu?

ORDUMUZ

Kıbrıs'a yürüdü Türkün askeri,
Düşman karşısında duran ordumuz.
Allah **sesi** her tarafı bürüdü,
Can verdi vatana aslan ordumuz.

Kumandan **kükredi** çekti bayrağı,
Mehmetçiğin döğüşmektir merağı,
Kimseye mal olmaz Türkün toprağı,
Yenilmez yıkılmaz iman ordumuz.

Semih Sancar Genel Kurmay Başkanı,
Dedi koruyalım aziz vatani,
Vurun bırakmayın kahpe Yunan'ı,
Her zaman sendedir imkân ordumuz.

Murat Çobanoğlu **yazdı destanı**,
Var olsun her zaman Türk başbakanı,
Çalıştı korudu aziz vatani,
Kıbrıs'a dökmüştür al kan ordumuz.

ORTADİREK

Fakirler kavruldu yandı,
Yol kalmadı ortadirek.
Zam üstüne zam getirdin,
Hâl kalmadı ortadirek.

Elli bindir tam kirası,
Nerdedir bunun töresi?
Daha var mı incelmesi?
Dal kalmadı ortadirek.

İnsanlar her gün kavrulur,
Çalışan beller kırılır,
Oy veren sana darılır,
Dil kalmadı ortadirek.

Herkeste var ayrı sızı.
Çobanoğlu'nundur **sözü**,
Çalmıyor âşığın sazı,
Tel kalmadı ortadirek.

OYDU BENİ

Fâni dünya elin kahrı zor imiş,
Sitem dağlar gibi zor oydu beni.
Yokladım herkesin derdi var imiş,
Yaktı vücudumu nâr oydu beni.

Her gönülün vardır arz u niyazı,
Herkes kaderine olmalı razı,
Çekilmez eldedir sitemli **sözü**,
Sakladım sinemde sır oydu beni.

Çobanoğlu aşkın sevdası nedir?
Nefisle insanın kavgası nedir?
Feleğin benimle davası nedir?
Gösterdi kahrını gör oydu beni.

ÖĞRETMEN DESTANI

Ana baba gibi emeği vardır,
Ağızdır, lisandır, dildir öğretmen.
Sevgisi şefkâti insana yârdır,
Vücuttur, kanattır, koldur öğretmen.

Talebe okulun yeşil fidanı,
Yanan bir ocağın sönmez dumanı,
Öğretmendir yaraların dermanı,
Arıdır, kovandır, baldır öğretmen.

Öğretmendir bize gösteren yolu,
Odur talebenin kanadı kolu,
Öğretmen haznedir, doludur dolu,
Yapraktır, ağaçtır, daldır öğretmen.

Öğretmendir faprikanın temeli,
Öğretmendir bütün dünyanın **dili**,
Bütün insanlara uzanır eli,
Bize ışık tutan yoldur öğretmen.

Öğretmendir ışık veren dünyaya,
Öğretmendir bizi götüren aya,
Öğretmenin ilmi benzer deryaya,
Irmaktır, denizdir, göldür öğretmen.

Sende yetişmiştir nice paşalar,
Öğretmensiz açılır mı kapılar?
Temelinden sağlam olan yapılar,
Çobanoğlu **der** ki güldür öğretmen.

ÖLÜMÜ HATIRLASANA

Ne anladın hey divane?
Ölümü hatırlasana,
Kapıldın dünya malına,
Ölümü hatırlasana!

El ocağını söndürme,
Düşmanlarını güldürme,

Fakirleri boş döndürme,
Ölümü hatırlasana!

Tarlayı kimse sürmüyor,
Gelenler baksan durmuyor,
Gözün dünyayı görmüyor,
Ölümü hatırlasana!

Evvela acı hâline,
Yürü Mevlâ'nın yoluna,
Haramı katma malına,
Ölümü hatırlasana!

Çobanoğlu'nun efkârı,
Viran olur gönül yârı,
Haniya Karun'un varı,
Ölümü hatırlasana!

PERDEYE YAZDIM

Aman dostlar çok dert çektim dünyada,
Başıma geleni kadere **yazdım**.
Çok kâğıda **yazdım yazdım** sığmadı,
En sonu sinemde **deftere yazdım**.

Gönlüm bu deryaya dalmak istedi,
Her gün gamlı sazı çalmak istedi,
Yârim benden haber almak istedi,
Vallahi düşmüşüm efkâra **yazdım**.

Gönderdim haberi almaz olaydın,
İçten bu yarayı bilmez olaydın,
Sen de benim gibi gelmez olaydın,
En sonu acıdım perdeye **yazdım**.

Sevdiğim testi çşmeden doldur,
Bir küsölük varsa aradan kaldır,
Sorsalar ki Çobanoğlu nasıldır,
Her geçen günümü kedere **yazdım**.

PİŞMAN OLDUM

O bir yudum zehir oldu,
İçtiğime pişman oldum.
Dönüp yüzüme bakmadın,
Geçtiğime pişman oldum.

Kimi güler kimi yasta,
Gözüm yolda **kulak seste**,
Kadir bilmeyen bir dostu,
Düştüğüme pişman oldum.

Hayır gelir mi câhilden?
Ümit bekleme gafilden,
Kıymet gösteren kâmilden,
Kaçtığıma pişman oldum.

Çobanoğlu'yum yârimi,
Severim candan yârimi,
Dert bilmeyene **sırrımı**,
Açtığıma pişman oldum.

RAZIYIM

Beni kabul eder isen,
Kurban olmaya razıyım.
Aşk yükünü yükle bana,
Kervan olmaya razıyım.

Dertlerini eller alsın,
Arayan Mevlâ'yı bulsun,
Gönül bağıdır sen bir gülsün,
Bağban olmaya razıyım.

Seni gördüm sanki rüya,
Nasıl ateş, nasıl sevda?
Göz yaşım sanki bir derya,
Kaptan olmaya razıyım.

Böyle yazılmıştır yazı,
Yüreğime koydun sızı,
Sen bir koyun aşkım kuzu,
Çoban olmaya razıyım.

Çobanoğlu merağında,
Hakk'ın **sözü** dudağında,
Yanan aşkın ocağında,
Duman olmaya razıyım.

SAHİBİ VARDIR
Kervancıysan doğru yürü,
Yolların sahibi vardır.
Hiç bir bağı etme viran,
Güllerin sahibi vardır.

Yarasız derman olur mu?
Gemisiz kaptan olur mu?
Arısız kovan olur mu?
Balların sahibi vardır.

Ömür geçti bak bu çağa,
Avcı çıkmış yüce dağa,

Tor atılmaz her balığa,
Göllerin sahibi vardır.

Çobanoğlu bak bu **sese**,
Ben kurbanım doğru **söze**,
Her âşık değemez saza,
Tellerin sahibi vardır.

SAMANI GİBİ

Zâlim felek beni yaktın tükettin,
Sigaramın çıkan dumanı gibi.
Ömrümün bağıni ettin de viran,
Yaprağı dökülen fidanı gibi.

Bu mudur bizlere gelen oyunlar?
Anlayan bir insan bir **sözden** anlar,
Meleşir koyunlar gelir kuzular,
Ağlıyor sürünün çobanı gibi.

Dertli Çobanoğlu olmuş divana,
Bir **söz anlatamam** zâlim insana,
Anladım dönmüştür eyvah zamane,
Savruldu harmanın samanı gibi.

SARAYINAN

Kâmil olan **söz konuşur** her zaman darayınan!
İnsan derdin hâlledemez her zaman parayınan!
İsterse, Süleyman olsun sırt verir kara yere,
Ne derdin varsa hâlleyile Yaradan Mevlâ'yınan!

Gün gelir ki yalan dünya bir günde yalan olur,
Elindeki devlet varın hep gider talan olur,
İster şah ol ister geda, sonun kabristan olur,

Bu dünyada boş uğraşma, kuru bir sarayınan.

Çobanoğlu gün gelir ki bir gün olursan naçar,
Azrail düşse peşine kul olan nerye kaçır?
Hani anan, hani atan, hepsi mezarda yatar,
Arasanda bulamazsın dünyada çirayınan.

SAYILIR GİDER

Yine akşam oldu ömrümüz geçti,
Hepisi kadere sayılır gider.
Aşkın kadehini nuş eyleyenler,
Her zaman sarhoştur bayılır gider.

Gafil olup dünya malın tutanlar,
Bu dünyada her insana çatanlar,
Bilmeyip de bu gaflete yatanlar,
Vakit gelir bir gün ayılır gider.

Çobanoğlu bu mu dünyanın aslı?
Herkesin ayırır âlemde faslı,
İnsan **dedikleri** ağaç misali,
Bir dalın budağı eğilir gider.

SELÂMIM GÖTÜR

(ŞÂİRNAME)

Dinle bu **sözümü** Ozan Şerefim,
Evvela vatana selâmım götür!
Kurduğun o bağlar açtı mı yaprak?
Diktiğim fidana selâmım götür!

Şeyda bülbül gibi **ötüyor dili**,
Açmıştır bağında gönül sümbülü,

Sorarsan Erzurum ulusu eli,
O Âşık Reyhan'a selâmım götür!

Âşıkların çoktur gamı merağı,
Dilerim ki dökülmesin yaprağı,
Şimdi Sarıkamış onun durağı,
O Mevlüt İhsan'a selâmım götür!

Böyle midir bu dünyanın bucağı?
Söyle buraların çoktur sıcağı,
Kars'ımızın o iftihar kucağı,
O Kele İlhan'a selâmım götür!

Elin Kağızman'dır gelir o yana,
Lâkin çok mazlumdur değmeyin ona,
Söyleyin ki **dua eylesin** bana,
O Rüstem civana selâmım götür!

Karahanlı Murat çekmesin tasa,
Şevki her **sözlerden** alıyor hisse,
Çok dertli dolanır ihtiyar Musa,
O koca divana selâmım götür!

Âşık Lütfi Azerî'nin ustası,
Aşık İslâm o Şenlik'in hastası,
Çalışırsa vardır onun tasası,
Dert bilen insana selâmım götür!

Söyle ki düşmesin feryad'a, yasa,
Çalışan dünyada alırmış hisse,
Ağrı'dan misafir gelmiştir Kars'a,
O Âşık Firgan'a selâmım götür!

Akli olan dünya malını neyler?
Dünyayı terketmiş ağalar beyler,
Âşık Sadi hoştur gönüller eyler,
Gönlü lâtifana selâmım götür!

Her yana yayılmış şöhreti şanı,
Derde derman eder gönülden gamı,
Doktor Budak Kars Halkevi Başkanı,
Eflatun Lokmana selâmım götür!

Karslı âşıkların kanadı kolu,
Konuştum da içi mücevher dolu,
Mahir Baranseli, gönlümün gülü,
O civan başkana selamım götür!

İlham, Musaoğlu ilimden yüce,
Onun erbabıdır o İhsan Hoca,
Onların ilmine yetmez netice,
Hafız-ı Kur'an'a selâmım götür!

Diledim o felek bana kıymasın,
Sır **sözümü** yâd ellere yaymasın,
Dayım Mehmet âşıklara değmesin,
Koca Pehlivana selâmım götür!

Çobanoğlu âşıkların hastası,
Bekle Almanya'dan çıkar postası,
Pederimdir âşıkların ustası,
Babam Gülüstan'a selâmım götür!

SEN BENİ
Sen bir hancı ben bir yolcu,
Yola dönderdin sen beni.

Yaktın aşkın o çağında,
Küle dönderdin sen beni.

Vurdun bana taşlarını,
Çatma zâlim kaşlarını,
Gözlerimin yaslarını,
Sele dönderdin sen beni.

Bu dünyada tek muradım,
Geziyorum adım adım,
Biter mi benim **feryad** ım?
Ele dönderdin sen beni.

Çobanoğlu gâyet olgun,
İnsanlar olmalı dolgun,
Vücut ezgin, rengi solgun.
Güle dönderdin sen beni.

SENDE DOST

Bir **nağme** gönderdim sevdiğim sana,
Çıbanımın dermanı var sende dost!
Her gün için acımadın hâlime,
Bu derdimin imkânı var sende dost!

El vurdun sızladı göğsüm çıbanı,
Seçemedim yahşı ile yamanı,
Hacılar Hac'da kesermiş kurbanı,
Bu gönlümün kurbanı var sende dost!

Çobanoğlu oldu hâlin perişan,
Arzu Kamber için gezdi dervişan,
Olaydım yanında üç günlük mihman,
Bu gönlümün **figanı** var sende dost!

SEN GÜLERSİN

BEN AĞLARIM

Neyine güvenim dünya?

Sen gülersin ben ağlarım.

Her gün içim sızlatırsın,

Sen gülersin ben ağlarım.

Sahlar geldi ayağına,

Boyanılmaz boyağına,

Çok can aldın kucağına,

Sen gülersin ben ağlarım.

Seninle çok benim davam,

En son toprak benim yuvam,

Hani babam, hani anam?

Sen gülersin ben ağlarım.

Çobanoğlu ün vermişsin,

Başına çorap örmüşsün

Dert içine düşürmüşsün

Sen gülersin ben ağlarım.

SENİ

Canımı canana kurban eylerim,

Düşürmem sevdiğim dilimden seni.

Ben bir avcı oldum sen de bir suna,

Uçurmam vallahi gönlümden seni.

Anladım ki yalan dünya sen boşsun,

Ağlama gözlerim her zaman yaşsın,

Ben bir yuva yârim sen de bir kuşsun,

Vallahi uçurmam elimden seni.

Çobanoğlu dünya yalandır yalan,
Sevdan eylemiştir gönlümü talan,
Sen bir bezirgânsın ben de bir kervan,
Vallahi ayırmam yolumdan seni.

SESLENİR

Bir kahraman göçtü methin edeyim,
Meydan Kemal Kemal **diye seslenir.**
Adaletin sensin ana direği,
Ferman Kemal Kemal **diye seslenir.**

Her yerde hazırsın her yer de varsın,
Kudret güneşisin gizli bir sırsın,
Her an için kalbimizde yaşarsın,
Her can Kemal Kemal **diye seslenir.**

Heybetinden düşman yurdu etti terk,
Vatan için candan vermiştir emek,
Bahsettiğim Kemal büyük Atatürk,
Vatan Kemal Kemal **diye seslenir.**

SESLENİRİM

Bütündür benim toprağım,
Hele ölmemişim sağım,
Dalgalansın al bayrağım,
Türk'üm Türk'e **seslenirim.**

Yazılan gelir başıma,
Kimse çıkmasın karşıma,
Değme benim kardeşime,
Türk'üm Türk'e **seslenirim.**

Zalimler yolundan azmış,
Kendi mezarını kazmış,
Tarihlerde böyle **yazmış**,
Türk'üm Türk'e **seslenirim**.

Başım alıp nere gidem,
Bir canım var feda edem,
Anam Havva, babam Adem,
Türk'üm Türk'e **seslenirim**.

Biz Allah'a inanalım,
Bir kapıya dayanalım,
Düşman sarmış uyanalım,
Türk'üm Türk'e **seslenirim**.

Çobanoğlu başka ne **der**,
Öz canini kurban eder,
Edirne'den Kars'a kadar,
Türk'üm Türk'e **seslenirim**.

SEVDİĞİM

Ben **deyim** derdimi sen **al kaleme**,
Gönül **defterine yazma** sevdiğim!
Sen beni düşürdün gurbet ellere,
Ne olur bağrımı ezme sevdiğim!

Eline yakmışsın elvanlı kına,
İster beni anla, ister anlama,
Yaptırdım gönlümde eyvanlı bina,
Gelip bundan sonra gezme sevdiğim!

Bülbül boş dolanmaz gonca gülleri,
Yıprattım sazımda çalan telleri,

Kader dolandırır gurbet elleri,
Ne olur sen bana kızma sevdiğim!

Seslendim de **duymaz** oldun **sesimi**,
Senden başka kimse çekmez yasımı,
Sen bir dâr misali, ben de Nesimî,
Çekip de derimi yüzme sevdiğim!

Çobanoğlu hemdem aldım destime,
Gün gelir Azrail çöker kastıma,
Sağlığımda hiç gelmedin üstüme,
Ölürsem mezarım kazma sevdiğim!

SEYRÂNÎ
Kudretten ders almış ilim kaynağı,
Dilimizde Seyrânî var Seyrânî.
Âşıklığa ışık tutan ozandır,
Yolumuzda Seyrânî var Seyrânî.

Sözü ışık tutan şamdan gibidir,
İlmi bir deryadır umman gibidir,
Gemiye yön veren kaptan gibidir,
Selimizde Seyrânî var Seyrânî.

Pirinden almıştır kıymetli varı,
Hak ona vermiştir gizli esrarı,
Aşk kovan gibi kendisi arı,
Balımızda Seyrânî var Seyrânî.

Gizlidir cevheri gizli dükkânı,
Sattıkça tükenmez lâli mercanı,
Kayseri, Develi onun mekânı,
İlimizde Seyrânî var Seyrânî.

Çobanoğlu **söyler** onun **sözünü**,
Yetişmedim, göremedim yüzünü,
Çalmaktayım ben bu aşkın sazını,
Telimizde Seyrânî var Seyrânî.

SONU KABRİSTANDIR

Kısmetlerin paylanması Yaradan Rahman'dadır,
Bütün kulların kaderi **yazılmış ferman**dır,
Öyle bir devri dünyadır gelenler göçmektedir,
Bugün dünya yarın ahret her gelen kervandadır.

Garip bağban hizmet eder bağda gülü bitirir,
Matlubunu Hak'tan diler muradına yetirir,
İnsanoğlunda yara var ecel gelir götürür,
Küllü şeyin bir sebebi âkıbet dermandadır.

Çobanoğlu dertliyi gör iki gözü yaş olur,
Namerde **derdini yanma** onun kalbi taş olur,
Altından sarayın olsa bir gün sonu boş olur,
Ağa olsa paşa olsa sonu kabristandadır.

SORAR AHESTE AHESTE

Güzel benim bu hâlimi,
Sorar âheste âheste.
Dedim eğlen derdim vardır,
Varır âheste âheste.

Dedim anlamaz deminden,
Kurtulmaz dünya gamından,
Elinde ok can evinden,
Vurur âheste âheste.

Sanma obanoğlu yaman,
Uyandım ki geçti zaman,
Yâr bahçıvan ben de fidan,
Kırar âheste âheste.

SORULUR

Öyle bir âlemdir hâli bilinmez,
Herkes ayrı ayrı işten **sorulur**.
Bir gün bu vücudun çekecek ceza,
Bütün her kötülük baştan **sorulur**.

Neyi ekmiş isen onu biçersin,
Doldurursun amma boşa içersin,
Kendin ettiğini kendin biçersin,
Sanma ki topraktan taştan **sorulur**!

obanoğlu bir gün gelecek sıra,
alış ki dünyada sen düşme dara,
Hep ağlarsın dostum böyle boş yere,
Kırpikten **sorulur**, kaştan **sorulur**.

SÖKEBİLMEDİM

Sevdâ **dedikleri** polattan beter,
El atıp bendini sökebilmedim.
Zâlim felek verdi bu acı derdi,
Kervan olup derdi çekebilmedim.

Bu ne kader idi **yazdı fermana**!
Kaderim nâr oldu ben de pervana,
Dedim gel merhamet et acı bana!
Kapıda boynumu bükebilmedim.

Çobanoğlu bu bir garip yuvadır,
Anladım sonu yok boş bir davadır,
Nefis **dedikleri** büyük kaledir,
Velâkin bendimi yıkabilmedim.

SUDUR

Bütün yaraların sensin ilâcı
Nice yürekleri deldiren sudur.
Açın değirmeni boşuna dönmez,
Gönlün çaresini bulduran sudur.

Nice kayalardan çıkar da gider,
Yüksek dağ olsada yıkar da gider,
Dere tepe demez akar da gider,
Her yana **sesleri** bildiren sudur.

Çok kuvvetli akar sanarsın durur,
Bir onu yokla ki yok onda gurur,
Su olmazsa vallah kâinat kurur,
Ekinin yüzünü güldüren sudur.

Bir garip köprüyü kimse geçmese,
Gönül çıbanını her an deşmese,
Murat Çobanoğlu yudum içmese,
Anla ki beni bak öldüren sudur.

SUDUR

Bir ateş yanıyor söndür Yaradan!
İlaç da , merhem de , derman da sudur.
Bu zemin semayı sensin yaratan,
Çâr anâsır bendi insan da sudur.

Bu dünyayı sen yarattın var ile,
Bir sevdiğim vardır aziz yâr ile,
Bütün ay güneşin tek bir nur ile,
Kalemin **yazdığı ferman** da sudur.

Gelen göçer baki kalmaz nihayet,
Mahkemeler dursun sende adalet,
Muhabbetten var olmuştur Muhammet,
Temeli nur amma Sultan da sudur.

Kim ağladı, kim **okudu**, kim bildi?
Birisi **yazdırdı** birisi sildi,
Arafat'ta İbrahim Halil'e geldi,
Kesilmişti amma kurban da sudur.

İsrafil'i memur eyledin Sur'a,
Hazreti Musa'yı **çağırdın** Tur'a,
Kaptanlığı verdin Nuh peygambere,
Gemiye yürüttü umman da sudur.

Eyyub'a dert verdin yara deştirdin,
İdris'e hülleyi kefen biçtirdin,
Zekeriya'yı bir kavakta biçtirdin,
Temelli çekirdek orman da sudur.

Çobanoğlu bu sevdadan yoruldu,
Direksiz temelsiz bina kuruldu,
Gâh bulandı gâh aktı gâh duruldu,
Yandıran da sudur yanan da sudur.

“ŞANLI KARS'IMIZ
Kudrettendir kale burcu temeli,
Buluta baş verir şanlı Kars'ımız.

Yüzyıllar boyunca düşmana karşı,
Göğüs gerer, durur şanlı Kars'ımız.

Her cenkte erliğin yayar cihana,
Yirmi dört saatte hazır düşmana,
Süngü takar önden girer meydana,
Şanlı yurdu korur, şanlı Kars'ımız.

“Şehitler yatağı gâziler yurdu”,
Saldıran düşmanın ağzını kırdı,
Kaç kere Moskofu yerlere serdi,
Kastedeni vurur şanlı Kars'ımız.

Burada açılmış Resul sofrası,
Bereketli dağı, taşı, ovası...
Hasan Harakanî baş evliyâsı,
Pir erenler görür şanlı Kars'ımız.

Çok yerler dolaştım görmedim eşin,
Ayrı ayrı tadı var yazın kışın,
Devrânî der: Mevlâm bozmasın işin,
Murat alır, yürür, şanlı Karsımız.

TANE TANE

Esen rüzgâr **arzuhâlim** canana,
Varınca hâlimi **sor** tane tane.
Verdiğim inciyi yâr gerdanına,
Dökmeden eline ver tane tane.

Tanı yakın ahababını elini,
Konuştur da anla tatlı **dilini**,
Perişan görürsen zülfün telini,
Sakın incitmeden ör tane tane.

Çobanoğlu budur ah u amanım,
Yâr aşkına yanmaktadır bu canım,
Eğer **sorar** isen benim cananım,
Sinemde yaralar var tane tane.

TAŞ MIDIR YÂRİM?

Söz vermiştin, hani niye gelmedin?
Yoksa yüce dağlar kış mıdır yârim?
Gönlüm sana verdim beni bilmedin,
Bensiz senin gönlün hoş mudur yârim?

Aç dudaklarını görem dişini,
İnsan terk eder mi kendi eşini?
Göster ay cemalin, görem kaşını,
Bilmem gözden akan yaş mıdır yârim?

Uzat kollarını tutam elini,
Bağban olup deremedim gülünü,
N'olur ayda bir gün gel **sor** hâlimi,
De ki senin gönlün boş mudur yârim?

Çobanoğlu **der** ki geçiyor devran,
Bende yara vardır sende de derman,
Acır bu hâlime yabancı insan,
Bilmem senin bağrın tas mıdır yârim?

TATLIDIR

Aman n'olur cahil ile oturma!
Kâmilin **sohbeti, sözü** tatlıdır.
Nâmert sofrasının yeme balını,
Merdin sofrasının tuzu tatlıdır.

Bugün geçti, sen düşünme yarını,
Kayıp etme namusunu arını,
Helâl çalış, helâl kazan kârını,
Fazla var düşmandır, azı tatlıdır.

Çalışanlar makamına ermiştir,
Yaradanım güzel nimet vermiştir,
Sükûtluk altındır **söz** de gümüşdür,
Çobanoğlu **sözün** özü tatlıdır.

TELE BENZERSİN

Çok güçlü çıkmışsın benim karşıma,
Yüce dağ başında yola benzersin.
Gönlümün içinde kovan gibisin,
Arının yaptığı bala benzersin.

Gönül yaylasında ağır dumansın,
Canımın içinde şirin canansın,
Boyun küçük amma içten mercansın,
Her gün için coşar sele benzersin.

Çobanoğlu **der** ki **duysam** sızımı,
Hatırlattın bana körpe kuzumu,
Yârimi severim bir de sazımı,
Sazımın üstünde tele benzersin.

TELE DEĞMEYİN DEĞMEYİN

Bülbül gülün âşığıdır,
Güle değmeyin değmeyin!
Dertli olan çok **konusur**,
Dile değmeyin değmeyin!

Ömür geçiyor sıra var,
Mutlaka bir gün çare var,
Dertlilerde çok yara var,
Kula değmeyin değmeyin!

Bu ömrümün geçti yazı,
Kimler kaderine razı?
Çobanoğlu çalar sazı,
Tele değmeyin değmeyin!

TELE **SOR** ÂŞIĞI BİLİR

Bülbülün bir sevdiği var,
Güle **sor** âşığı bilir.
Mecnun az mı dolanmıştır?
Çöle **sor** âşığı bilir.

Çekme vücudumu dara,
Ben olmuşum pâre pâre,
Kerem neden yandı nâra?
Küle **sor** âşığı bilir.

Viran eyleme bağları,
Hatırla eski çağları,
Ferhat yarmıştı dağları,
Yola **sor** âşığı bilir.

Çobanoğlu **der** özüme,
Sen iyice bak gözüme,
Elde çaldığım sazıma,
Tele sor âşığı bilir.

TELLER KOCALMIŞ GİDİYOR

Giden kervana bak yavrum,
Yollar kocalmış gidiyor.
Rüzgâr vurdu yaprak düştü,
Dallar kocalmış gidiyor.

Kimler yeter bak bu çağa,
Karlar yağar yüce dağa,
Bülbül uğramadı bağa,
Güller kocalmış gidiyor.

Yavrum nedir senin davan?
Bir günde yıkılır yuvan,
Hani baban, hani anan?
Kullar kocalmış gidiyor.

Çobanoğlu **edem niyaz**,
Kadere olmaz itiraz,
Bütün saclar oldu beyaz,
Teller kocalmış gidiyor.

TELLER MEVLA MEVLA **DİYE**

Bugün bayramdır **zikredek**,
Seller Mevlâ Mevlâ **diye**.
Rayha verir buğda kokar,
Güller Mevlâ Mevla **diye**.

İster ağla istersen gül,
Boyun eğer Hakk'a sümbül,
Neden **feryat eder** bülbül?
Diller Mevlâ Mevlâ **diye**.

Müminler Hakk'a çalışır,
Bir gün menzile ulaşır,
Gelen gidene alışır,
Yollar Mevlâ Mevla **diye**.

Çobanoğlu da hislenir,
İman, nur ile beslenir,
Mızrap vurdukça **seslenir**,
Teller Mevlâ Mevlâ **diye**.

TERK EDENLER ÇOK OLDU
Ne **sorarsın** benden aman efendim,
Davasını terk edenler çok oldu.
Ağladı sızladı nice analar,
Yuvasını terk edenler çok oldu.

Dayanılmaz bu acıklı kahıra,
Her gelenler parmak vurdu zehire,
Kecabeler köyden indi şehire,
Yaylasını terk edenler çok oldu.

Dertli Çobanoğlu bilemem ne **der**,
Dünyaya gelenler bir gün de gider,
Bilemem ecel miydi bilemem kader,
Dünyasını terk edenler çok oldu.

TERS ÖGÜT
Kendini bilmezsın insan,
Yat yata bildiğin kadar!
Dünyadan bir şey anlamaz,
Yat yata bildiğin kadar

Bir gün gelir solar rengin,
Var mıdır dünyada dengin?
Havayî olursun zengin,
Yat yata bildiğin kadar!

Değmemiştir sana tımar,
Bilmem ki kimden ne umar?
Gece içki gündüz kumar,
Yat yata bildiğin kadar!

Belki de olursun olgun,
Bazı zayıf bazı dolgun,
Evlât kötü yârin dargın,
Yat yata bildiğin kadar!

Çobanoğlu uyma ele,
Bir günde **düşersin dile**,
Boşuna çekersin çile,
Yat yata bildiğin kadar!

TESTİYE DÖNDÜM

Benim gönlüm Kerem gibi yanıyor,
Su vermez kırılan testiye döndüm.
Pervane başımda durmaz dönüyor,
İlâç kâr etmeyen hastaya döndüm.

Açma bu derdimi yürekte keder,
Çaldı taştan taşa beni bu kader,
Derdim rüzgâr bana verir bir haber,
Haber gelmeyen postaya döndüm.

Çobanoğlu n'olur kalma bu ahta,
Her ne ister isen vardır o Şah'ta,

Hep eridi sinem oldu bir tahta,
Tahta imal eden ustaya döndüm.

TURNALAR

Eşizden mi ayrılmışsınız bilemem!
Neden batmışsınız yasa turnalar?
Ah ederim ben de gurbet ellerde.
Kulak verin çıkan sese turnalar!

Dünya insanları düşürür dara,
Avcı vardır alçalmayın dağlara,
Korkarım ki uğrarsınız zarara,
İnanmayın siz herkese turnalar!

Âşıklar canını verir canana,
Yolunuz gidiyor bilmem ne yana?
Sesiniz cansızı getirir cana,
Sizin gibi dertli varsa turnalar!

Çobanoğlu **der** ki bir çift **sözüm** var,
Yârim için tükenmeyen arzum var,
İki oğlum ile iki kızım var,
Benden selâm **deyin** Kars'a turnalar!

TÜKENİR

Aldanma dünyanın saltanatına!
Bir gün değirmenin suyu tükenir.
Şah olsa da bir kul ömrü yok imiş.
Bir gün bu dünyada payı tükenir.

Anladım ki bağrım yara, çıbandır,
Belki sabır eyle sonu dermandır,
Felek bir avcıdır insan ceylandır,

Bir gün vurur amma yayı tükenir.

Çobanoğlu sanma düştün rahata,
Bir gün bineceksin cansız bir ata.
İnsanoğlu benzer bak bir saata,
Bir gün dakikalar sayı tükenir.

TÜRK SÜNGÜSÜ

Düşmanın belini kıran,
Türk süngüsü, Türk süngüsü.
Kaleye bayrağı kuran,
Türk süngüsü, Türk süngüsü.

Kul görececek kaderini,
Çekme nefsin kederini,
Yardı düşman çemberini,
Türk süngüsü, Türk süngüsü.

Çobanoğlu haklı gören,
Türk'e kanadını geren,
Makaryos'u geri süren,
Türk süngüsü, Türk süngüsü

TÜRKİYEM CENNET GİBİDİR

Kıymetini bilen bilsin,
Türkiye'm cennet gibidir.
Kötü bakanlar kör olsun,
Türkiye'm Cennet gibidir.

Millî birlik, beraberlik,
Çok şükür getirdi dirlik,
Varlığımız egemenlik,
Türkiye'm Cennet gibidir.

Tabiatı cana değer
Her görenler başın eğer
Edirne'den Kars'a kadar
Türkiye'm Cennet gibidir.

Aynı beden, aynı başız,
Aynı gözüz, aynı kaşız,
Türkler hepimiz kardeşiz,
Türkiye'm Cennet gibidir.

Çobanoğlu etti **destan**,
Canım kurban sana vatan,
Ayağın basamaz düşman,
Türkiye'm Cennet gibidir.

UÇTU DA GİTTİ
Ben bir avcı idim canan da bir kuş,
Kanat vurdu gözden uçtu da gitti.
Döndüm her yanıma kaya hem de taş,
Keklik gibi elden kaçtı da gitti.

Dedim harcayayım dosta varımı,
Kimler bilir benim gam efkârımı,
Dost bildim de **açtım gizli sırrımı**,
Muhannet yâd ele açtı da gitti.

Çobanoğlu kader **yazı** sıralı,
Kimi gördüm ise benden karalı,
Cananım bir tabip ben de yaralı,
Bakmadı yarama deşti de gitti.

UÇTUGU ZAMAN

Mevlâ'nın sırrına hiç akıl ermez.
Kuşlar niyaz eder uçtuğu zaman.
Hakk'ın cemalını görmüştür durmaz,
Sular da **zikreder** coştugu zaman.

Kimler anlar bu feleğin oynundan?
Hak için geçtiler onlar canından,
Hüseyin ağzından Hasan boynundan,
Habip öpmüş idi göçtüğü zaman.

Çobanoğlu kayıp etme şanını,
Mevlâm verir kulun her imkânını,
Zâlimler odundan döktü kanını,
Hizar Zekerya'yı biçtiği zaman.

USANDIM

İyi idi, kötü, bozdu efendim,
Kötüden usandım, beyden usandım.
Geze geze bu dünyayı yoruldum,
Şehirden usandım, köyden usandım.

Her kime **dert yansam** benden bîçâre,
Dediler ki: “Ne durursun bîçâre?”
Gün güne eklendi oldum bîçâre,
Haftadan usandım, aydan usandım.

Çobanoğlu bir arzum var divana,
Bütün mahluk toplanacak divana,
Kime **dert yandımsa dedi** divana,
Ağadan usandım, beyden usandım.

USANDIRDI

Saat doldu günler geçti,
Yıllar beni usandırdı.
Mecnun oldum Leylâ için,
Çöller beni usandırdı.

Acaba bu nasıl sancı?
Yok mudur bunun ilâcı?
Bazı tatlı bazı acı,
Diller beni usandırdı

Çobanoğlu **der** gülmeyen,
Hakikât yola gelmeyen,
Neyleyim kıymet bilmeyen,
Eller beni usandırdı!

UTANMADIN ARSIZ GÖNÜL

Yattın yattın uyanmadın,
Utanmadın arsız gönül!
Bir kapıya dayanmadın,
Utanmadın arsız gönül.

Aşkın şerbetini içtin,
Köprüsüz deryâlar geçtin,
Her kapıya elin açtın,
Utanmadın arsız gönül!

Vücudumu kül eyledin,
Yaprağı yok dal eyledin,
Çobanoğlu'n kul eyledin,
Utanmadın arsız gönül!

UYAN GÖNÜL

Dünya baki insan yalan,
Uyan gönül, uyan gönül,
Gençlik çağı oldu talan,
Uyan gönül, uyan gönül.

Gözlerimden akar yaşlar,
Dizlerimden ağrı başlar.
Yetmez mi yaptığın işler?
Uyan gönül, uyan gönül.

Dünya ile nedir davan?
Bir gün de yıkılır yuvan.
Hani baban hani anan?
Uyan gönül, uyan gönül.

Çobanoğlu çeker çile,
Gün gelir **düşersin dile**.
Gidersin sonsuz menzile,
Uyan gönül, uyan gönül.

UZAK MIDIR?

Dinle sözüm Âşık Müdam!
Zaman bizden uzak mıdır?
Eyüp gibi sabredersek,
Derman bizden uzak mıdır?

Kimisi dalmış gaflete,
Muhtacız her an himmete,
Âşığım nur Muhammet'e,
Sultan bizden uzak mıdır?

Çobanoğlu yalan cihan,
Bir gün yurdun olur viran,
Eğer kazanırsan iman,
Süphan bizden uzak mıdır?

UZAKTIR

İki kapı bir bacaymış bu dünya,
Kapıdan çıkmadım baca uzaktır.
Sevdası bendedir kendisi uzak,
Zannetme ki gönül bence uzaktır.

Anladım başıma geldi böyle hâl,
Buna dayanır mı zay olur kemal?
Bazı da eylerim kendime hayal,
Gündüz yakın olur gece uzaktır.

Çobanoğlu **der** ki hâlâ gelmedi,
Garip bülbül uçtu güle gelmedi,
Çok yalvardım amma yola gelmedi,
İmana yaklaşmaz hoca uzaktır.

ÜNVANIMIZ VAR

Yüksek durur Karsımızın Kalesi,
Şehitler yurdudur, vatanımız var.
Hasani Harkanî ol Celâl Baba,
Evliya rütbesi Sultanımız var.

Âşıklık babadan intikal bana,
Sesimizi duyurmuşuz her yana,
Ayrılık yok hizmetimiz insana,
Asil temelinden nişanımız var.

Dünyaya hükmeder Kars'ın ozanı,
Şükür bozulmadı kültür düzeni,
Atışma, hikâye, açık meydanı,
Büyük üstâdlardan **fermanımız** var.

Yirmi yıl eyledim dünyaya meydan,
Üstâdım babamdır adı Gülistan,
İki yıl jürilik yaptığım zaman,
Yenilmedim asla ünvanımız var.

Mahallemiz Kaleiçi Mahlesi,
Çobanoğlu Halk Ozanlar Kahvesi,
Ozanlar Sokağı kırk numarası,
Misafiri sever insanımız var.

ÜSTÜNDEDİR
Baksana Mevlâ zıyası tebanın üstündedir,
Nübüvvet mührünü verdi Sultan'ın üstündedir,
“Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr,”
Onun da bir nişanı var, aslanın üstündedir.

Hiç bir kimse bilemez onların ünvanını,
Nefsine hamal olup da kaybetme imanını,
Hazreti Osman da verdi baksan ona canını,
Yedi tane damla kanı Kur'an'ın üstündedir.

Bilemezsin insanoğlu bu âlemin işini,
Her yere de sakın vurma dertli olan başını,
Veysel ol Habib için çekmiş idi dişini,
Onun hırkasıyla tacı çobanın üstündedir.

Çobanoğlu bilir misin **sözünün** kıymetini?
Hamd u senâ almışsın sen Mevlâ'nın nimetini,

Böyle bir görsene dostum adamın sıfatını,
Yedi tane nişan vardır insanın üstündedir.

ÜSTÜNDÜR

Üstünlük ararsan eğer dünyada,
Âlemi yaratan Rahman üstündür.
Serveri enbiya, Fahri kâinat,
O Habibi Ekrem sultan üstündür.

Aldanma dünyanın boş bir süsüne,
Bir gün de gelirler senin yasına.
Kulak verme kilisenin **sesine**,
Allah'ı **zikreden** ezan üstündür.

Allah'ın rahmeti her yanda dolu,
Onun emri idi yerini buldu.
İncil, Zebur, Tevrat bunlar fesholdu,
Bismillah **yazılı** Kur'an üstündür.

Çobanoğlu açma sır da kurtarmaz,
Evlat boşa gider yâr da kurtarmaz,
Dünyanın serveti var da kurtarmaz,
Eğer kazandıysan iman üstündür.

ÜSTÜNE

Bağban olan çek kılıcın boynum vur,
Karga kondurursam gülün üstüne!
At ipin boynuma çek dara beni,
Kötü **söz** alırsam **dilin** üstüne!

Uyanırsın geçer ömür çağları,
Bülbül sever bahçeleri bağları,
Garip yolcu bekle yüce dağları,

Belki kervan gelir yolun üstüne.

Nâmert insanların beyi ne olur?

Kötü insanların soyu ne olur?

Acaba dünyada payı ne olur?

Karınca yürürse filin üstüne.

Çobanoğlu bir gün belin bükülür,

Gün gelir ki temelinden sökülür,

Gökler parça parça yere dökülür,

Deve ayak bassa nalın üstüne.

ÜZÜLÜR GİDER

İnsan bir mihraptır gönüller Kâbe,

Çalış, kırmayasın üzüdür gider.

Her ne yapar isen Yaradan şahit,

İyiye amelin yazılır gider.

Kul yetmez haşa Hakk'ın sırrına,

Her nerde kalırsan Mevlâ'nı ara,

Mansuru “ene'l-Hak” düşürdü dara,

Ne bilsin vücudu ezilir gider.

Murat Çobanoğlu müşkül hâlimdir,

“Elif” ismi Hakk'a giden yolumdur,

Yüz yaşasan akıbetin ölümdür,

Bir gün kara toprak kazılır gider.

ÜZÜLÜRÜM

Bir can bir cana kıyarsa,

Üzüdürüm, üzüdürüm,

Biri bir gönül yıkarsa,

Üzülürüm, üzülürüm.

Ağlayıp da gülmeyene,
Doğru yola gelmeyene,
İnsanlığı bilmeyene,
Üzülürüm, üzülürüm.

Çobanoğlu buyurana,
Her şeyden tatlıdır ana,
Yâri yârdan ayırana,
Üzülürüm, üzülürüm.

VAR

Bir nur peydadır efkâr içinde,
Âlemi var eden serdarımız var.
Zikrimiz meçhuldur nokta içinde,
Bırakmaz destinden tutarımız var.

Ne mutlu çalışıp yetişen kula,
Öyle bir iş yap ki temelli kala,
Âşıkım “elif”e, “mim” ile “dal”a ,
Şefaat sahibi muhtarımız var.

Çobanoğlu çobanlıkta mânâ ne?
Tenkit etme ben çobanım, sana ne!
Arzum var yetişem Veysel Karan'a,
Öyle nur cemalli pîr yârımız var.

VARDIR

Sevdiğim yâr **nâme** göndermiş bana,
Rüzgâr dokunmamış dalım mı vardır?
Kendim bir arıyım sinem de kovan,
Bundan başka sana balım mı vardır?

Sevdiğim derdime derman istemiş,
Ölü mü sağ mıdır, nişan istemiş?
Kesmeye bir koyun kurban istemiş,
Candan başka yâre malım mı vardır?

Sevdanın ateşi düştü canıma,
İşlemiştir iliğime kanıma,
Haber göndermiştir gelsin yanıma,
Yanına gelecek hâlîm mi vardır?

Çobanoğlu sevdiğime kul oldum,
Kerem gibi yana yana kül oldum,
Bülbül idim öte öte **lâl** oldum,
Daha **konusmaya dilim** mi vardır?

VARDIR

İnsan **dedikleri** sobaya benzer,
Elbet bu dumanın bacası vardır.
Derler ki sıratın yolu incedir,
Şeriatın ondan incesi vardır.

Her işe kadirdir bir ismi Kudret,
Hürmetine var olmuştur kâinat,
Peygamber yücesi Habibi Ahmet,
Cebraili yokla hocası vardır.

Çobanoğlu bir gün bozulur devran,
Ancak bir kararda kalır Yaradan,
Deme ki dünyada üstün bu insan,
Bil ki ondan üstün nicesi vardır.

VAR MIDİR?

Her şeyi ben tattım amma,
Vatandan tatlı var mıdır?
Hem acıdır hem tatlıdır,
Lisandan tatlı var mıdır?

Ölmez yitmez yer olacak,
Kazandığım kâr olacak,
Dar günümde var olacak,
İmandan tatlı var mıdır?

Emeldir sönmeyen ocak,
Kara toprak acar kucak,
Son üstünde **okunacak**,
Kur'an'dan tatlı var mıdır?

Çobanoğlu **der** usulen,
Var mı gidip geri gelen?
Bayramda Hakk'a kesilen,
Kurbandan tatlı var mıdır?

VAR SIN!

Güneş gibi doğdun Kemal Atatürk,
Ordumuzun sancağında sen varsın!
Zübeyde Hanım'ın yadigârısın,
Anamızın kucağında sen varsın!

Vatan için az mı geçtin canından,
Düşman geçemezdi asla yanından,
Hilâlimiz şehitlerin kanından,
Memleketin bayrağında sen varsın!

Gençliğinde bülbül gibi zâr idin,
Yetişince düşman için nâr idin,
Doğuşundan beri hükümdar idin,
Bu vatanın toprağında sen varsın!

Murat Çobanoğlu sana kurbandır,
Zaferine yana yana kurbandır,
Damarında temiz kana kurbandır,
Tarihimin yaprağında sen varsın!

VATAN GÜZELDİR

Güzelliği bana **sormak** istersen,
Her zaman dünyada vatan güzeldir,
Dünyanın varını verseler bana
Yine ben **söylerim** vatan güzeldir.

Aklimi başımdan etme divâne,
Boşuna döner mi şeme pervâne?
Her gün için zehir yedirsen bana,
Yine ben **söylerim** vatan güzeldir.

Her nefes aldıkça havam ordadır,
Anam, babam, yârim, yuvam ordadır,
Dünyayı verse de canım ordadır,
Yine ben **söylerim** vatan güzeldir.

Çobanoğlu **der** ki budur merağım,
Çünkü çok sevdiğim asıl toprağım,
Anadolu cennet olan otağım,
Yine ben **söylerim** vatan güzeldir.

VATAN, MİLLET,
YUNUS EMRE SEVGİSİ
Cehaleti temelinden bitiren,
Vatan, Millet, Yunus Emre sevgisi.
Sevmesini sevmeyi öğreten,
Vatan, Millet, Yunus Emre sevgisi.

Yedi yüzyıl evvel doğan bir insan,
Ne güzel yaratmış onu Yaradan,
Dünyaya tanınmış büyük bir ozan,
Vatan, Millet, Yunus Emre sevgisi.

Âşıklar âşığı nuru ondadır,
Allah'ın sevgisi varı ondadır,
Ölmez yitmez sevgi yârı ondadır,
Vatan, Millet, Yunus Emre sevgisi.

Çobanoğlu arzusunu yitiren,
Gönül bahçesinde çiçek bitiren,
İnsanlara sevgi birlik getiren,
Vatan, Millet, Yunus Emre sevgisi.

VEFASIZ YAR

Ne **dedim** ki o zalime,
Ezdi beni vefasız yâr!
Defterinin kenarına,
Yazdı beni vefasız yâr!

Sana **açmıştım sırrımı**,
Candan vermiştim varımı,
Nesimi gibi derimi,
Yüzdü beni vefasız yâr!

Çobanoğlu düştü dara,
Yeter bundan sonra ara,
Mezarımı bir kenara,
Kazdı beni vefasız yâr!

VİCDANLI

Vicdanlı olana bir **destanım** var,
Hakkı Hak gözüyle görür vicdanlı.
Dilerim Yaradan ona olsun yâr,
Verdiği ikrarda durur vicdanlı.

Dünya onun olsa kendini öğmez,
Doğruluğu sever mazluma değmez,
İmkân yoktur kötü yerde eğlenmez,
Fakirin hâlini **sorar** vicdanlı.

Kâmil olanlara pişkindir pişkin,
Babalar **sözüdür** bu dünya üç gün,
Ne kadar dünyada olsa da düşkün,
Kimseye **dert yanmaz** erir vicdanlı.

Bu felek herkese yapmıştır oyun,
Bir fakir kapıda eğerse boyun,
Olsa da üç gıdık, dört tane koyun,
Fakirin hakkını verir vicdanlı.

Ben ki Çobanoğlu **sözüm dinlesen**,
Eyüp gibi yara alsan inlesen,
Bir kötü rüyayı ona **söylesen**,
Çevirir hayıra yorar vicdanlı.

YAKAR MI YAKAR

Mevlâm emreylese gökte güneşe,
Zerresi dünyayı yakar mı yakar.
Kamber Arzu için suda boğuldu,
Mecnun da Leylâ'yı yakar mı yakar.

Bir yanı ışıktır bir yan karanlık,
Bazı su durudur bazı bulanık,
Kuşlar havadadır sularda balık,
Ah çekse deryayı yakar mı yakar.

Çalışıyor görür müsün arıyı?
O da sever çiçeklerden sarıyı,
Bir ana kuş görmez ise yavruyu,
Daldaki yuvayı yakar mı yakar.

Dünya aynı yerde durur ha durur,
Güneşin ateşi her yan kurudur,
Esmez ise rüzgâr yağmasa yağmur,
Ekinler tarlayı yakar mı yakar.

Âşık olan kurtulur mu sızıdan?
Ne anladın gönlüm sen bu **yazıdan**?
Bir koyun ki ayrılırsa kuzudan,
Meleşir yaylayı yakar mı yakar.

Çobanoğlu gündüz olur gecesi,
Ne yandan geliyor bu acı **sesi**?
Bir evlâdın olur ise acısı,
Anayı babayı yakar mı yakar.

YALAN DÜNYA

Nasıl sana güveneyim?
Ne zâlimsin yalan dünya!
Gönlümde bir bağ besledim,
Sen etmişsin viran dünya.

Mecnun'u koydun avara,
Ferhat dağlar, yara yara,
Kerem'i yandırdın nara,
Neden oldun duman dünya?

Dostum gelir güle güle,
Yüzü benzer baksan güle,
Bülbül âşık tek bir güle,
Diken olmuş düşman dünya.

Çobanoğlu akar nemi,
Görmedim dünyada demi,
Sırtıma yükledin gamı,
Yok mu sende kervan dünya?

YARADAN

Yönümü çeviremem bilmem ne yana?
Ne idi çöktü bu duman Yaradan!
Korkarım ki eremeyem murada,
Senden olsun derde derman Yaradan!

Serim mi uğradı böyle davaya?
Bir arzum var bu gün Kadir Mevlâ'ya,
Bağışla Mecîd-i nur-u Kâbe'ye,
Sen eyle hâlîme imkân Yaradan.

Çobanoğlu yok mu derdi güdenler?
Dertlinin derdine derman edenler,
Bana aşkın bâdesini verenler,
Yetiştir derdime ihsan Yaradan.”

YARADAN BİZİ

Haram yedik gönül kırdık,
Affeyle Yaradan bizi!
Olur olmaz işe vardık,
Affeyle Yaradan bizi!

Kimi açtır kimisi tok,
Hak'tan başka hiç yardım yok,
Amelim az günahım çok,
Affeyle Yaradan bizi!

Ana, baba, bacı, kardaş,
O anda döker gözden yaş,
Unuturlar yavaş yavaş,
Affeyle Yaradan bizi!

Yakasız gömlek giyince,
Asil mezara girince,
Melekler **sual sorunca**,
Affeyle Yaradan bizi!

Tabut üstünde tutulur,
Dar olan yere atılır,
Herkes gider unutulur,
Affeyle Yaradan bizi!

Uyanacak zamanım yok,
Çıplak kaldım yorganım yok,

Kurtaracak imanım yok,
Affeyle Yaradan bizi!

Güvenme dünya köşküne,
Mevlâm yardım et düşküne!
Nuru Muhammet aşkına,
Affeyle Yaradan bizi!

Kurtaracak bizi iman,
Malın mülkün hepsi yalan,
Işık dünya olur zindan,
Affeyle Yaradan bizi!

Çobanoğlu yollar ince,
Azrail göğse binince,
Ruhum bedenden çıkınca,
Affeyle Yaradan bizi!

“YARALI

Garip bülbül **feryat eder,**
Güller yaralı yaralı.
Kervan geçmez yolcu ağlar,
Yollar yaralı yaralı.

Yiğit kaybetmez yurdunu,
Kim bilir ağaç kurdunu?
Herkes **söylemez** derdini,
Diller yaralı yaralı.

Derviş isen hani postun?
Gün be gün yırtılır üstün,
Sade bir ben değil dostun,
Eller yaralı yaralı.

Çobanoğlu bilmez **sözün**,
Ağlıyor hele bak gözün!
Ses vermiyor elde sazın,
Teller yaralı yaralı.

YÂR DA FAYDASIZ

İnsan dağ başında bir kara benzer,
Güneş vurur erir kar da faydasız.
İstersen yiğit ol, ister kahraman,
Azrail'e karşı zor da faydasız.

Dünya değirmendir tez gelir sıra,
Bir günde düşersin bellisiz dara,
Vücuduna acar eğlenmez yara,
Derman ki bulunmaz var da faydasız.

Çobanoğlu kayıp etme şanını,
Bir gün kara toprak emer kanını,
Yeter ki dünyada üzme canini,
Evlât da faydasız, yâr da faydasız.

YARİM

Ben bir bülbül idim canan bağında,
İkram eyle bana gül, ince yârim.
Kaşların kemandır siman da bedir,
Al yanak üstünde hal ince yârim.

Çalkanır göllerde sanki sunadır,
Ellerine yakmış elvan kınadır,
Belinden incedir boydan minadır,
Gerdana dökülmüş tel ince yârim.

Çobanoğlu kurmak ister bir yuva,
Kerem'i yandırdı çektiği sevda,
Ben arı misali sen de bir kova,
Yapaydım sinende bal ince yârim.”

YAYLALAR

Baharın arzusu çiçek açmadır,
Gönül ister seni geze yaylalar.
Seni her gördükçe gönlüm hoş olur,
Sanki ben olmuşum taze yaylalar.

Akan sular aktı aktı bulandı,
Göz göz oldu yaralarım sulandı,
Nice bin âşıklar sende dolandı,
Onlara vermişsin meze yaylalar.

Nice bin avcılar nice bin ceylan,
Senin üzerinde gezer çok çoban,
Senin çiçeklerin yaraya derman,
Sen derman olursun göze yaylalar.

Sanma geniş dünya bizlere dardır,
Çalışana Mevlâm her zaman yârdır,
Çobanoğlu **der** ki bir arzum vardır,
Bir çiçek göndersen bize yaylalar.

YAZILIR GİDER

Çok da sen aldanma dünya malına,
Ne yapsan encamı **yazılır** gider.
Bir insan **dediğin** binaya benzer,
Bir gün temelinden bozulur gider.

Her işe kâdirdir Cenabi Settar,
Kimini genç alır kimin ihtiyar,
Bu dünyada sırrın olmaz aşıkâr,
Bir gün o dünyadan çözülür gider.

Çobanoğlu seyret bu fâni cihan,
Açılır **defterler** kurulur divan,
Bu dünyada mazlum, ister ser aslan,
Azrail elinde ezilir gider.

YEDİN YEDİN DOYMADIN MI?

Yalancısın zalim dünya!
Yedin yedin doymadın mı?
Haniya Hazreti Adem
Yedin yedin doymadın mı?

Vermedin bize imkanı,
Titretirsin bu cihanı,
Ali gibi ser aslanı,
Yedin yedin doymadın mı?

Vallahi sevemem seni,
Çünkü yaraladın beni,
Sah Hasan'ı, Hüseyin'i,
Yedin yedin doymadın mı?

Çobanoğlu kime yanam?
Nasıl sana ben inanam?
Hani babam, hani anam?
Yedin yedin doymadın mı?

YERİ GÖSTERİR

Temelden çalışan bir ehl-i kâmil,
Hakk'ın dergahında yeri gösterir.
Her şey mevsiminde gelir yetişir,
Yüce dağlar başı karı gösterir.

Bu dünya temeli **데미şler** yalan,
Gafil olmaz kişi dersini alan,
Pir elinden âşık olan bir insan,
Bakar her yollara yârî gösterir.

Çobanoğlu bu dert ile incelmiş,
Mert olanlar emeğiyle yücelmiş,
Selvi baktı, dertli Emrah kocalmış,
Son gününde o mezarı gösterir.”

YERİNDEDİR

Sağ olsun binayı yapan o mimar,
Köşe yerindedir, taş yerindedir.
Sallanıp geliyor karşıdan güzel,
Âlem yerindedir, iş yerindedir.

Bu dünyanın bilmem nerde durağı?
Âlem yok âşığın çoktur merağı,
Sevdiğimin kamış gibi parmağı,
Yüzük yerindedir, kaş yerindedir.

Çobanoğlu gamlı gönül güldürür,
Arzusunu dostlarına bildirir,
Pehlivanlar gücün verir kaldırır,
Dolu yerindedir, boş yerindedir.”

YETER

Ne iş yapar isen **çağır** Hüda'yı,
Her işin başında Bismillah yeter.
Boşuna dünyada kurma davayı,
Her işe kadirdir amennah yeter.

Yok iken var eden o yüce Rahman,
Nerde anıan orda hazırdir her an,
Himmete yardımcı Habibi sultan,
Dar günde **çağır** Sırrullah yeter.

Her işe kadirdir Cebbarı Celil,
Emretti ol nâra yanmadı Halil,
Çobanoğlu Hakk'a ne imiş delil?
Tastığımdır **dilde** Kulfallah yeter.

YOK

Gece gündüz bir ateş var yanıyor,
Ne ben bildim, ne sen bildin, bilen yok.
Felek **derler** her geleni yeniyor,
Ne ben güldüm, ne sen güldün, gülen yok.

Herkes ister derdin **ede ifâde**,
Can canana bağı, arzu nerede,
Gönlümüzü birleştirmek bir yerde?
Ne ben geldim, ne sen geldin, gelen yok.

Vücudum deryadır gönlüm bir ada,
Dalgalar vurdukça geliyor **sedâ**,
Ne sen sevdin, ne ben murat dünyada,
Ne ben aldım, ne sen aldın, alan yok.

Çeşmeye tut, doldur aşkın tasını,
Sarabilir misin can yarasını?
Çobanoğlu ile dost kapısını,
Ne ben çaldım, ne sen çaldın, çalan yok.

YOK İMİŞ

Gönül avcı olmuş dolanır dağı,
Her yan yokladı ceylan yok imiş.
Ne ağlarsın benim dertli gözlerim,
Anladım yarana derman yok imiş.

Ömür işte böyle devran sürecektir,
Çalışanlar arzusuna erecek,
Kaderin ne ise onu görecektir,
Bundan kurtulmaya imkân yok imiş.

Çobanoğlu âşık olmuştur böyle,
Arzu maksudumdur yetirem **dile**,
Dolaştım gurbeti ben bile bile,
Vatanımdan tatlı vatan yok imiş.

YOK İMİŞ

Açma gönül bu sinemin yarasın,
Ne yana gitsem de derman yok imiş.
Felek dert yükünü verdi üstüme,
Daha benden başka kervan yok imiş.

Sormayın azizim bu bahtım kara,
Ne yana gittimse yok imiş çare,
Dedim ki varayım sevdiğim yâra,
Anladım ki daha zaman yok imiş.

Çobanoğlu **der** ki, ben yol alayım,
Eğer anlar isen bir hâl alayım,
Dedim bu bahçeden bir gül alayım,
Kapılar kapandı bağban yok imiş.

YOKTUR

İblisten ders alan cahil Reyhânî,
Âşık meclisinde meydanın yoktur!
Şeddat türemesi, gafil Reyhânî,
Asıl kıymet veren **lisanın** yoktur!

Kendini bilmeze verilmez meydan,
Nerde kıymet aldın, **söyle** ne zaman?
Boynunda halkan var, aslın bir Şeytan,
Hakk'ı inkâr ettin imanın yoktur!

Nemrut fikirlisin hillebaz cazı,
Kelpten maya almış merkep uyuzu,
Benlikle yalanın kapanır izi,
Baykuşa dönmüşsün viranın yoktur!

Fırıldaktır işin, kurmuşsun dümen,
Arzun her ne ise açıkla hemen,
Tez yersin semeri tersine dönen,
Muhakkak tükenmiş samanın, yoktur!

Bu Çobanoğlu'ndan alsan bir haber,
Birincilik kimde kalmıştır kemter?
Firavun olmuşsun kendin bîyhaber,
Daha kurtulmaya zamanın yoktur!

YOL BEKLE BEKLE

Garip yolcu ne ağlarsın dağlarda?
Gelmez ki o canan yol bekle bekle.
Bilmezsin ki ne zaman açılacak?
On bir ay bağlarda gül bekle bekle.

Süvariler **sual etmez** yayayı,
Ferhat çınlatmıştır nice kayayı,
Dertli Mecnun sen seversin Leyla'yı
Çık da dağ başına çöl bekle bekle.

Çobanoğlu kayıp etme yolunu,
Bilir misin sağın ile solunu?
Garip elde kimse **sormaz** halını,
Gurbet kapısında el bekle bekle.

YOLDA EĞLENİR

Eba-yi ecdattan temiz olanlar,
Edepte erkanda yolda eğlenir.
On bir ayla oldu Mevlâ aşkına,
Habibin terinden gül de eğlenir.

Her bir işi tayin etmiştir Kudret,
Ondan mahlukâta gelir her himmet,
Arı her çiçekten alır bir kismet,
Acemi toplanır balda eylenir.

Çobanoğlu bu bir Hakk'a mucizât,
Bu can bizim için her an emanet,
“Eli”in birliği “Ba” ile ispat,
Çaldı kalemimi dalda eğlenir.”

YORGUN YORGUN

Sam rüzgârı değmiş açan yaprağa,
Gelme bülbül gelme, gül yorgun yorgun.
Dostun yarasını açıp sardıkça,
Parmaklarım kalkmaz, el yorgun yorgun.

Açamam yaramı ağırdır ağır,
İster toprak gibi al beni yoğur,
Bir kervan gidiyor ağırdan ağır,
Sanırım gezdiği yol yorgun yorgun.

Bilemedim talihimi zarımı,
Kime **anlatayım ahuzarımı?**
Dedim yâre açam gizli sırrımı,
Daha **konusamam, dil** yorgun yorgun.

Çobanoğlu kime **diyem** sızımı?
Boş geçirdim baharımı yazımı,
Ancak bildim dert ortağı sazımı,
Daha **ses** vermiyor, tel yorgun yorgun.

YORULMA!

Babaların **sözü** mücevher taşı,
Gücün yetmediği taşa yorulma!
Kısmetin ne ise onu görecen,
Adım atıp her bir işe yorulma!

Yaradan cevhere kılmıştır nazar,
Kudrete kavuşan hem **okur yazar**,
Allah'ın taktiri tedbiri bozar,
Yazılanlar gelir başa yorulma!

Sanma bu dünyada sen mi duracan?
Var ise bir emir hemen varacan,
Nasibin ne ise onu görecen,
Yüce dağı aşı aşı yorulma!

Hele bir **kulak ver** yerin **sesine**,
Ne aldandın gönül dünya süsüne,
Çobanoğlu aldanırsın nefesine,
Yanacaksın o ateşe yorulma!

YORULMADIN MI?

Gönül ne gezersin bunca âlemi?
Gezdin gezdin bilmem yorulmadın mı?
Kamber oldun bir Arzu'nun peşinde,
Gezdin gezdin bilmem yorulmadın mı?

Acıyan olmadı gözüm yaşına,
Dertli kulun neler gelir başına,
Garip oldum bir Senem'in peşine,
Gezdin gezdin bilmem yorulmadın mı?

Yahşılar yahşıdır, yamanlar yaman,
Çalış gönül çalış, geçiyor zaman,
Çobanoğlu sen olmuşsun bir çoban,
Gezdin gezdin bilmem yorulmadın mı?

YÜCE ALLAH

VE MUHAMMET

İki büyük sevdiğim var,
Yüce Allah ve Muhammet.
İnananlar etmez inkâr,
Yüce Allah ve Muhammet.

Biri kâinatı kuran,
Biri ona gönül veren,
Biri hesapları **soran**,
Yüce Allah ve Muhammet.

Birisi gönderdi Kur'an,
Birisi öğrendi o an,
Birinin emrinde cihan,
Yüce Allah ve Muhammet.

Biri cansıza can veren,
Biri maksuduna eren,
Bütün gönüllere giren,
Yüce Allah ve Muhammet.

Çobanoğlu etti iman,
Ondan başka hepsi yalan,
Yaratan'la yaratılan,
Yüce Allah ve Muhammet.

ZALIM GURBET

Bundan sonra ne **diyeyim**?
Yordu beni zâlim gurbet.
Ben bir ceylan o bir avcı,
Vurdu beni zâlim gurbet.

Başım alam gidem nere?
Her yer oldu bize perde,
Baksan gurbetten gurbete,
Sürdü beni zâlim gurbet.

Ömrümüz geçti vay gibi,
Akıp giden yıl, ay gibi,

Kollarımı bak yay gibi,
Sardı beni zâlim gurbet.

Çobanoğlu bak bu çağa,
İnsanoğlu benzer dağa,
İsa gibi bir çarmığa,
Gerdi beni zâlim gurbet.

ZAMAN

İnsan bir ağaçtır ömür de yaprak,
Kurur dallar yaprak düştüğü zaman.
Uyanırsın bağlar olmuştur viran,
Bülbül yuvasından uçtuğu zaman.

Anla ki dönmüştür çarh-ı zamana,
İtibar kalmadı eyvah insana!
Gördüğün insanlar döner düşmana,
Bir insan yolundan şaştığı zaman.

Ben bir Çobanoğlu gözlerim pınar,
Sevdanın suyundan içenler kanar,
Gördüğüm dostlarım hep olur kenar,
Bir yiğit varından düştüğü zaman.

ZAMAN GELİR

Garip bülbül **feryat etme**,
Gül açılır zaman gelir.
Dağların karına bakma,
Yol açılır zaman gelir.

Her zaman tatlıdır sılam,
İsterim sılamda kalam,
Ne ağlarsın körpe balam,

Dil açılır zaman gelir.

İyilik etsen o kalır,
Arayan Mevlâ'sın bulur,
Fidan büyür ağaç olur,
Dal açılır zaman gelir.

Çobanoğlu bir divane,
Hak yardım eder insana,
Her gün için Yaradan'a
El açılır zaman gelir.

ZAMANI VARDIR

Bir yazı misali aşk **defterine**,
Yazılırım amma zamanı vardır.
Vücudum bir iplik aklım da tesbih,
Dizilirim amma zamanı vardır.

Canan geldi geçti bir afet gibi,
Gösterdi simasın bir mehtap gibi,
Bu gönlüm açılmış bir **kitap** gibi,
Çözülürüm amma zamanı vardır.

Çobanoğlu kulla eyleme pazar,
Doğruyu bilmeyen yolundan azar,
Vücut **dedikleri** binaya benzer,
Bozulurum amma zamanı vardır.

ZAR MIDIR?

Beni böyle hâlden hâle düşüren,
Hasret midir, sevgi midir, yâr mıdır?
Bülbülü dünyada divâne eden,
Fidan mıdır, bahçe midir, bâr mıdır?

Baba bu dünyada etme rahatı,
Boşuna geçiyor ömür saati,
Beni dolandıran bak bu gurbeti,
Talih midir, yığbal mıdır, zar mıdır?

Çobanoğlu gam tarlasını ekmek,
Derdi bu dünyada **feryad** ı çekmek,
Diyarı gurbette boynunu bükme,
Âlâ mıdır, kolay mıdır, zor mudur?

ZEYNO

Ben garibi hasret koydun bağına,
Bırakmadın beni gönlüne Zeyno,
Derler Kerem yandı sevda narına,
Ondan beter yandım, külüne Zeyno.

Ben seni **sorardım** esen yellere,
Sen beni düşürdün **dilden dillere**.
Duydum baban seni verir ellere,
Vallah dayanamam hâline Zeyno.

Hiç olur mu gariplerin yuvası?
Tez sönermiş yetimlerin çırası,
Yeni hazırladım başlık parası,
Sayacam babanın eline Zeyno.

Sen beni düşürdün derde sevdaya,
Yalvarırım tez kavuştur sılaya,
Seni ant veririm Bâri Hüda'ya,
El değmesin senin teline Zeyno.

Ben Memo'ya obanoğlu **söyledi**,
Söyledi de cümle âlem **dinledi**,
Bu ahımla dağlar taşlar **inledi**,
Vallah baş koymuşum yoluna Zeyno.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	
Fakülte	
Bölüm	

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS (.....) YÖKDİL (....) TOEFL (....)
.....	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	

